

RESEPTI.

Kirkkohallituksen ulkoasiain osaston teologisten asiain tiedotuslehti 3/1995 – ISSN 1235-8878
toimitettu yhteistyössä Helsingin yliopiston teologisen tiedekunnan ekumenikan arkiston kanssa



- KATSAUKSIA KIRKKOJEN
VÄLISIIN SUHTEISIIN
- MATKARAPORTTEJA
- EKUMENIIKAN ARKISTO
TIEDOTTAA
- AJANKOHTAISIA JUL-
KAISUJA JA ESITELMIÄ
- MINNE MENNÄ
- EKUMEENISIA KOULUTUS-
MAHDOLLISUUKSIA

1. KATSAUKSIA KIRKKOJEN VÄLISIIN SUHTEISIIN

Piispa John Hind: Kirkon apostolisuus	4
Suomen ja Venäjän kirkkojen oppikeskustelut Kiiovassa: Kilpailun sijasta kirkot tarvitsevat yhteistyötä	9
Suomen ev.-lut. kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon kymmenennen teologisen neuvottelukokouksen tiivistelmät aiheista "Kirkon lähetystehtävä" ja "Kirkon rauhantyö ja nationalismi"	12
Sylvia Raulo: Euroopan kirkkojen konferenssi – vanhan maailman murtuminen vei kriisiin	16

2. KOKOUS- JA MATKARAPORTTEJA

Piispa Kalevi Toiviainen: Luterilaisen Maailmanliiton ja ortodoksisten kirkkojen yhteiskomission kokous Limassolissa, Kyproksella	20
Risto Cantell/Juhani Forsberg: LML:n neuvoston kokous Windhoekissa, Namibiassa	24
Risto Ahonen: LML ja anglikaanisen kirkon neuvottelu diakonaatin kehittämisestä Lontoossa	30
Timo Vasko: Uudet kristillis-fundamentalistiset liikkeet NIME:n kokouksen teemana Uppsalassa	34
Hannu Paavola: Ekumeeninen lähetysseminaari Pietarissa	37
Jouni Turtiainen: "Kristinuskon ja muiden uskontojen kohtaaminen Euroopassa – juutalainen usko"	42
Ulla Lehtonen: Eteläkorealainen ekumenia kirkkojen ja Koreoiden yhdistymisen puolesta	47
Pekka Kärkkäinen/Tapani Rantala/Antti Saarelma: Ekumeenisen teologian tilannekatsaus Turussa. KMN:n Faith and Order -komission konsultaatio Turussa	50

3. AJANKOHTAISIA ESITELMIÄ JA JULKAISUJA

Antti Saarelma: Konfessionalismista ristipölytykseen. Metodikeskustelu Turun Faith and Order -konsultaatiossa	53
Pekka Kärkkäinen: Genevestä koko maailmaan. Esitelmää Turun Faith and Order -konsultaatiossa	60
Saku Toiviainen: Roomalaiskatolisen kirkon yleiskatekismus ja kirkollinen pluralismi	64
Sari Kuustola: Turkin ja Irakin kristityistä	67

4. MINNE MENNÄ

Kirkot ja Euroopan murros. STKS:n Symposium 14.–15.11.1995	70
--	----

5. EKUMEENISIA KOULUTUSMAHDOLLISUUKSIA

Olli-Pekka Silfverhuth: Ketko-kurssi ohjaa nuoria kansainväliseen ekumeeniseen työhön	72
Tiina Ranttilä: Pluralismi – haaste itsetutkiskeluun ja työhön. Stuertina KMN:n Faith and Order komission nuorten teologien konsultaatiossa Turussa	74
Tiina Ahonen: Kirjastokierroksella Alankomaissa	78
Raija Eeva: USA ja The Urban Servant Corps kutsuu!	80
Kiinnostaako Faith and Order?	82
Bossey ekumeeninen instituutti	83

????????????Reseptio+tilauslipuke

RESEPTIO/Kirkon ulkoasiain osasto, teologiset asiat
osoite: PL 185, 00161 Helsinki, p. 90-1802 287, fax 90-1802 230
yhteystieto: Helsingin yliopisto, p. 90-1912 3025, fax 1912 3033
toimitus: Dos. Juhani Forsberg, TL Matti Kotiranta (toimitussihteeri), TT Antti Raunio,
TK Antti Saarelma; taitto: Minna Sipilä

Kirkon apostolisuus

Esitelmä Helsingin yliopistossa 12.9.1995

Piispa John Hind

Piispa John Hind Englannin kirkosta vieraili Suomessa syyskuussa. Vaikka piispa Hind on virallisesti "Gibraltarin piispa", hän asuu Lontoossa ja hoitaa sieltä käsin kirkkonsa muissa Euroopan maissa eläviä seurakuntia. Suomessa piispa Hind osallistui Lapuan piispaksivihkimykseen ja vieraili piispainkokouksessa Kangasalla. Ennen kotimatkaansa Hind oli myös Helsingin yliopiston systemaattisen teologian laitoksen vieraana ja esitti tämän vierailuluennon.

Tämän luennon aihe on kirkon apostolisuus. Uskontunnustuksessa kristityt tunnustavat uskonsa "yhteen, pyhään, katoiseen ja apostoliseen kirkkoon". Mitä merkitsee, että kirkkoa luonnehditaan apostoliseksi? Kuinka kirkon apostolisuus suhteutuu kahteen teologisesti mer-

kittävään kysymykseen: vanhurskaudettomuuteen ja kirkon viran perustaan?

Ennen kuin aloitan itse luennon, haluaisin selittää sen taustaa. Professori Eeva Martikainen ja minä tapasimme kymmenen vuotta sitten yhdessä anglo-skandinaavisista teologikokouksista. Näillä kokouksilla on pitkä historia, ja ne ovat osa Porvoon yhteisen julkilausuman taustaa.

Eräs norjalainen teologi on luonnehtinut Porvoon yhteistä julkilausumaa "mahdolliseksi ekumeeniseksi läpimurroksi". Olen samaa mieltä, vaikka ymmärränkin, että tällaisessa väitteessä on vaaransa, vähän samalla tavalla kuin kutsuttaessa tapahtumaa "historialliseksi". Sellaisen arvionhan voi tehdä vasta jälkikäteen.

Porvoon yhteinen julkilausuma on luterilaisten ja anglikaanisten kirkkojen välinen sopimus laajalla alueella Pohjois-Euroopassa Islannista Liettuun. Eräs keskeimmistä erimielisyyden aiheista anglikaanien ja luterilaisten välillä on ollut nk. piispojen apostolinen suksessio, eikä siksi ole yllättävää, että suuri osa asiakirjaa käsittelee juuri tätä kysymystä. Toisaalta vielä suurempi osa asiakirjaa valmistelusta neuvotteluista käsittelee tätä aihetta.

Piispuus oli kahdessa mielessä ongelmallinen keskusteluaihe. Ensinnäkin vaikka kaikki Porvoon-dialogiin osallistuneet kirkot ovatkin episkopaalisia, eli niillä kaikilla on piispoja, ne eivät ole yhtä mieltä piispanviran tärkeydestä kirkolle eivätkä siitä, onko piispojen välttämättä oltava nk. apostolisessa suksessiossa. Toinen erimielisyyden alue oli vanhurskaudettomuuden ja kirkon viran suhde.

Koska Pohjois-Euroopan ja Baltian anglikaanit ja luterilaiset ovat muuten yhtä mieltä niin paljosta ja koska heillä on vanhoja yhteistyösiteitä ja samankaltaisia kokemuksia, neuvotteluissa päätettiin etsiä uutta tapaa puhua myös näistä ongelmallisista kysymyksistä. Varsin varhaisessa vaiheessa neuvotteluissa huomattiin, että näiden erimielisyyksien takana on kysymys siitä, kuinka nykykirkko suhteutuu ensimmäisten apostolien kirkkoon. Millä yhteyksin, millä keinoin nykykirkko tietää olevansa sama kirkko kuin Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen ja muiden opetuslasten kirkko, sama kirkko kuin Paavalin kirkko?

Toivon teidän ymmärtävän, että tämä ei ole vain mielenkiintoinen historiallinen tai teologinen ongelma, vaan kysymys joka liittyy pelastukseen. Kaikkien aikojen uskojille on tärkeää voida luottaa sii-

hen, että olemme vastaanottaneet autenttisen evankeliumin eikä mitään inhimillistä keksintöä. Siksi tämä on käytännöllinen kysymys. Kristillinen teologiahan ei ole abstrakti tieteenala, joka käsittelee vain teoreettisia aiheita. Se on konkreettinen tieteenala, joka pyrkii ymmärtämään ja tulkitsemaan Jumalan ilmoitusta, ja uutta elämää, jonka hän on antanut meille Kristuksessa.

Pelkäänpi, että toisinaan annamme kirkossa mielikuvan, että teologit käsittelevät ideoita, kirkolliset byrokraatit selvittelevät käytännöllisiä kysymyksiä ja pastorit puuhailevat sielujen parissa. Missähan Uudessa testamentissa olisi tällainen erotelu?

Tällaisia kysymyksiä Porvoon-neuvottelujen delegaattit yrittivät ratkaista. He löysivät ymmärryksen avaimen apostolisuuden käsitteestä. Yritän selittää tämän hyvin yksinkertaisesti:

1. Evankeliumin ydin on, että "Jumala oli Kristuksessa sovittanut maailman itsensä kanssa" (2 Kr 5,19) ja niin tehdessään "hän on tehnyt nämä kaksi ihmisryhmää yhdeksi ja kuolemallaan hajottanut niistä erottaneen vihollisuuden muurin" (Ef 2,14).
2. Tämä sanoma uskottiin ensimmäisille apostoleille. Siksi se on apostolisen uskon ilmaus.
3. Kirkko, kuten Raamattu sanoo, on rakennus, jonka "perustuksena ovat apostolit ja profeetat ja jonka kulmakivenä on itse Kristus Jeesus" (Ef 2,20b). Kaikkina aikoina kirkon tehtävänä on julistaa sanomaa, joka on sen oma perustus.

4. Niin kuin mikä tahansa historiallinen instituutio, kirkkokin tarvitsee jatkuvuuden välineitä, jotka toisaalta pitävät sen uskollisena alkujuurilleen, toisaalta tekevät mahdolliseksi ainutkertaisen sanoman tulkitsemisen muuttuvissa tilanteissa.

Toivon, että voimme nyt hahmottaa kirkon apostolisuuden merkitystä. Ensisijaisestihan on tietysti kysymys siitä, että perustuksena ovat apostolit ja heidän opetuksensa. Apostolit, joiden nimi merkitsee "lähetettyä", kokivat itse muuttuvassa tehdessään Kristusta ja hänen sano- maansa tunnetuksi ja tuodessaan ihmisiä kasteen kautta Kristuksen kirkkoon elämään kuuluaista elämää. "Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni: kastakaa heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen ja opettakaa heitä noudattamaan kaikkea, mitä minä olen käkenyt teidän noudattamaan." (Mt 28,18b–20a)

Matteuksen evankeliumi ei kuitenkaan lopu aivan tähän. Jeesuksella on sanottavana vielä yksi asia, joka osoittautuu myöhemmin varsin tärkeäksi: "Ja katso, minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti." (Mt 28,20b)

Ennen kuin kommentoin tätä viimeistä kohtaa, on kuitenkin sanottava jotakin itse sanomasta. Sitä voidaan kuvailla monin tavoin, mutta äsken lainaamani Paa- valin sana (2 Kr 5,19) on hyvin rikas: "Jumala oli Kristuksessa sovittaen maailman itsensä kanssa." Sanoma kertoo siis Jumalan työstä, että se toteutui Kristuksessa ja että sen tavoite oli maailman sovittaminen Jumalan kanssa.

Kaikkia uskontoja kiinnostaa maailman ja Jumalan suhde, mutta kristinusko tekee

selväksi, että ei mikään mitä me voimme tehdä saa aikaan tätä suhdetta, vaan yksin Jumala, joka toimii niillä tavoilla, tai paremminkin siinä persoonassa, jonka hän on valinnut.

Reformaation kielellä tämä on sanoma Jumalan vanhurskauttavasta armosta. Jumala tekee sen, mikä on tarpeellista sovittaakseen syntisen ihmiskunnan itsensä kanssa. Me otamme tämän sovituksen vastaan uskon kautta.

On tärkeää muistaa, että "vanhurskauttaminen" sinänsä on vain yksi tapa ilmaista se Jumalan totuus ja lahja, joka ylittää kaiken, mitä me voimme ymmärtää. Voi olla muitakin tapoja, muita kielimuotoja, muita metaforia, joka kuvaavat samaa todellisuutta.

Kun Jeesus lähetti apostolit saarnaamaan tätä evankeliumia, hän sanoi: "niin kuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minä teidät." (Jh 20,21) Toisin sanoen heidän "apostolinvirkansa" on kuin Jeesuksen Jumalalta saama "apostolinvirka". Sillä on sama tavoite, maailman sovittaminen Jumalan kanssa.

Jeesuksen ja apostolien tehtävän välillä on tietysti merkittävä ero, sillä emmehän pysty kuvittelemaan apostoleja ilman Jeesusta, vaikka olisikin aivan mahdollista ajatella Jeesusta ilman apostoleja. Joka tapauksessa apostolit lähetettiin "niin kuin Jeesus". Julistaessaan vanhurskauttamisen tai sovituksen tai uuden elämän evankeliumin sanomaa, he kutsuvat ihmisiä Kristuksen uudistettuun yhteisöön.

Apostoleista on muistettava eräs tärkeä seikka. Ennen kuin heidät lähetettiin, heidät kutsuttiin. Jeesuksen ensimmäinen teko oli kutsua ihmisiä olemaan kans-

saan. Siitä kaikki alkoi, kun hän muodosti pienen ryhmän ympärilleen. Siksi me kuvailemme kirkkoa sekä sanan luomuksena että sanan julistajana. Siispä luonnehtiesimme kirkkoa apostoliseksi, meillä on mielessämme apostolien kirkon kaksinainen luonne: samanaikaisesti kutsuttu ja lähetetty.

Sekä sanan luomuksena että sen julistajana, sekä armon vastaanottajana että instrumenttina, kirkolla on ja sillä on oltava näkyvä historiallinen eksistenssi. Jumalan työ Kristuksessa oli kirkon ensimmäinen perustus ja sen varassa kirkko elää kautta aikojen. Se elää julistaakseen Jumalan työtä Kristuksessa, mikä oli sen ensimmäinen tehtävä.

Tässä vaiheessa haluan palata hetkeksi Matteuksen evankeliumin viimeiseen jakeeseen. Jeesus sanoi: "Ja katso, minä olen teidän kanssanne maailman loppuun asti." Jeesuksen apostolinen kirkko lepää perustuksillaan, mutta se ei elä menneisyydessä. Se elää tänään samasta voimasta mistä se on aina elänyt, Kristuksen todellisesta läsnäolosta. Jeesus itse takaa, että tämän päivän kirkko on sama kuin ensimmäisten apostolien kirkko. Jeesus on sama, ja siksi sanomakin on sama.

Jeesuksen todellinen läsnäolo antaa kirkolle myös sen luottavaisuuden, minkä varassa se se kohdata uusia haasteita ja puhua arvovaltaisesti muuttuvissa yhteiskunnallisissa tilanteissa. Kun Jeesus lupasi oppilailleen Pyhän Hengen, Lohduttajan, Parakleetin, hän lupasi, että Henki opettaisi heille kaiken ja muistuttaisi heitä kaikesta, mitä hän oli sanonut heille. Toisessa paikassa hän lupasi, että Henki johdattaisi heidät täyteen totuuteen.

Tämä merkitsee, että kirkon, joka on apostolinen – kutsuttu ja lähetetty – on katsottava kaikkiin suuntiin. Sen on katsottava taaksepäin alkujuurilleen, eteenpäin kohti täyttä totuutta, mihin Henki on johdattamassa sitä, ja kaikkialle maailmassa, jossa sen on julistettava sanomaansa. Uskonkin, että juuri tällä tavalla voidaan ymmärtää, mitä on olla apostolinen: alkuperäisessä lähtökohdassaan ja apostolinen nykyisessä tehtävässään.

Apostolisuudesta on kaksi seurausta kirkon rakenteille. Ensimmäinen koskee virkaa. Augsburgin tunnustuksen viidennen artiklan mukaan "jotta saisimme tämän uskon, on asetettu opettamisen ja sakramenttien jakamisen virka". Näin siis evankeliumi, sakramentit ja virka on kytketty selvästi yhteen. Aivan niin kuin historiallisesti jatkuva kirkko saa evankeliumilta muotonsa ja julistaa sitä, aivan niin kuin sakramentit rakentavat ja ruokkivat sitä näkyvällä tavalla, niin myös viralla tulisi olla jatkuvuuden ulottuvuus.

Tämä ajatus on piispanviran apostolisen suksektion takana. Kaitsennan viralla (episkopé) on velvollisuus todistaa sitä yhtä ja ainoaa evankeliumia, joka yhdistää kristityt kautta aikojen. Tämä ajatus oli vakiintumassa toisen vuosisadan lopulla, kun Irenaeus ja muut kirkkoisat alkoivat vedota piispojen säännönmukaiseen vihkimykseen osana sitä todistusaineistoa, jonka mukaan arvioitiin evankeliumin julistuksen puhtautta. Tässä todistusaineistossa oli tärkeää arvioida sekä opettajaa itseään että sitä yhteisöä, jota tämä palveli.

Niin kutsuttu historiallinen piispanvirka palvelee totuutta, jatkuvuutta ja evankeliumin sanoman ajankohtaista merkitystä. Tietenkään mikään ei viime kädessä

voi taata sitä, että yksilö, oli hänen "kantakirjansa" kuinka virheetön tahansa, tai kirkko, johon vieraat opit saattavat soluttautua, voisivat aina säilyttää evankeliumin puhtauden.

Kaksisäikeisen apostolisuuden toinen seuraus koskee kirkon ykseyttä. Kysymys on myös siitä, kuinka piispojen kollegiaalisuudessa ilmenevä ykseys palvelee koko kirkon ykseyttä. Kun Jeesus lupasi, että Pyhä Henki tulee johdattamaan kirkon täyteen totuuteen, hän ei puhunut kenellekään tietylle yksilölle vaan kaikille seuraajilleen yhteisesti. Siksi kirkko, joka aikoo olla apostolinen, tarvitsee välineitä, joiden avulla se voi olla elävissä yhteydessä ei vain alkajuuriensa kanssa vaan myös itsensä kanssa.

Kirkon apostolisuus edellyttääkin järjestelmää, joka mahdollistaa keskinäisen yhteydenpidon, neuvonpidon ja yhteisen päätöksenteon eri puolilla maailmaa elävien paikalliskirkkojen välillä. Tämä on eräs niistä syistä, jotka tekevät kristittyjen ykseydestä niin tärkeän. Meidän on varmistuttava ei vain siitä, että meillä on sama usko apostolien kanssa, vaan myös siitä, että meillä on sama usko keskenämme.

Eräs mahdollisuus vaalia paikalliskirkkojen yhteistä apostolisuutta on ollut vastuun antaminen paikalliskirkkojen johtajille. Niille, joilla on erityinen vastuu paikallisesta kirkosta, on annettu erityinen

vastuu myös yhteydestä muiden paikalliskirkkojen kanssa. Heidän tehtävänsä on siis vaalia ei vain uskon puhtautta vaan myös kirkon ykseyttä.

Sekä luterilainen että anglikaaninen perinne pyrkivät pitämään piispanviran aina mitä läheisimmässä yhteydessä kirkkoon kokonaisuutena. Piispa kantaa vastuunsa aina yhteistyössä hiippakuntansa pappien ja uskovien kanssa.

Porvoo-neuvotteluiden kuluessa ymmärsimme, että kirkollamme on jo merkittävä yhteisymmärrys näistä kysymyksistä. Oivalsimme, että tunnustimme yhdessä evankeliumin sellaisena kuin ensimmäiset apostolit olivat sen vastaanottaneet ja sitä saarnanneet. Oivalsimme, että uskoimme yhdessä, että sama evankeliumi on tänäänkin vastaanotettava ja julistettava.

Keskustelimme kaitsennan virasta, jota hoitavat piispat ovat kirkon alkuaikoihin ulottuvassa seuraannossa ja yhteydessä muiden piispojen kanssa. Olimme yhtä mieltä siitä, että tämä kaitsennan virka on Jumalan lahja kirkolle, joka on "lähetetty" tai "apostoloitu" kautta aikojen. Tämä virka on Jumalan lahja, joka palvelee apostolista kirkkoa ja johtaa sen jäseniä heidän kristillisessä elämässään ja lähetystehtävässään tänään.

Suomennos Antti Saarelma

Suomen ja Venäjän kirkkojen oppikeskustelut Kiovassa:

Kilpailun sijasta kirkot tarvitsevat yhteistyötä

Suurten muutosten jälkeenkin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon suhteet toimivat hyvin ja kehittyvät myönteiseen suuntaan.

Näin totesi arkkipiispa John Vikström palattuaan Kiovassa, Ukrainassa, pidetyistä kirkkojen teologisista keskusteluista.

Kymmenennet suomalais-venäläiset oppikeskustelut käytiin Florovin naisluostarissa 27.8.–5.9. Keskustelujen teemoina olivat Kirkon lähetystehtävä sekä Kirkon rauhantyö ja nationalismi. Kymmenpäiväinen kirkkojen kohtaaminen päättyi yhteisen tiedonannon julkistamiseen.

Neuvotteluissa kirkot antoivat ehdotoman tukensa uskonnonvapauden periaatteelle, torjuivat jo kastettujen kristittyjen kääntymisen yhdestä kirkosta toiseen

ja korostivat lähetystehtävään liittyvän palvelun ekumeenista luonnetta. Kirkot muistuttivat, että sota- ja kriisiaikoina kirkko on kutsuttu erityiseen valppauteen, että kukaan ei käyttäisi kirkkoa itsekkäiden nationalististen pyrkimysten välikappaleena.

"Emme olleet tälläkään kertaa antamassa neuvoja Venäjän ortodoksiselle kirkolle, miten toimia siinä monimutkaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa se nyt elää", sanoi arkkipiispa Vikström käydyistä neuvotteluista.

"Kirkon rooli entisen Neuvostoliiton tasavalloissa on kaiken aikaa korostumassa. Tähän sisältyy suuria mahdollisuuksia. Uusi tilanne merkitsee myös sellaista vastuuta, jota kirkolla ei entisen järjestelmän aikana voinut ollakaan."

Vaikutuksen arkipiispa Vikströmiin teki Ukrainan ortodoksisen kirkon laaja rakennusohjelma. Uusia kirkkoja on 7000 seurakunnan ja 30 miljoonan jäsenen kirkossa rakenteilla tuhat.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskuntaa johti arkipiispa John Vikström ja Venäjän ortodoksisen kirkon valtuuskuntaa Kiovan ja koko Ukrainan metropoliitta Vladimir. Seuraavat neuvottelut pidetään Suomessa kolmen vuoden kuluttua.

Uskonnonvapaudelle kyllä, proselytismille ei

Uskonnonvapaus yhteiskunnallisena periaatteena sai kirkkojen valtuuskuntien ehdottoman tuen taatessaan yksilöiden ja yhteisöjen oikeuden harjoittaa uskontoa. Se luo myös perusedellytyksiä ihmisoikeuksien ja yhteiskunnallisten perusoikeuksien toteutumiselle eikä sitä saa käyttää näiden loukkaamiseen.

Uskonnonvapauden periaatteesta ei kirkkojen mukaan löydy mitään tukea proselytismille eli pyrkimyksille kääntymään josta kastettuja kristittyjä kirkkokunnasta toiseen.

Proselytismin harjoittaminen on ekumenian vastaista. Se tuhoaa kristillisen rakkauden ja on näin ollen lähetystehtävän kanssa ristiriidassa. Kirkkojen, jotka pyrkivät keskenään yhteyteen, tulee pyrkiä tukemaan toinen toistaan lähetystehtävän toteuttamisessa.

Kirkot kiinnittivät huomiota myös siihen tapaan, jolla lähetystyötä tehdään. Uskoa on julistettava ja tulkittava ymmärrettävästi kussakin tilanteessa, lähetystyö on

myös yhdessä elämistä paikallisissa kulttuureissa apostolisen uskon mukaan.

Valtuuskunnat tunnustivat, että lähetystyön historia tuntee esimerkkejä, joissa kristillisen uskon varjolla on tuhottu paikallisia kulttuureja ja tuotu lähetystyöntekijöiden oma kulttuuri niiden sijalle.

Lähetystehtävään sisältyy erottamattomasti evankeliumin julistus ja rakkaudenpalvelu. Julistuksessaan ja opetuksessaan kirkkojen kuuluu myös edistää oikeudenmukaisuuden toteutumista. Samalla on vältettävä kristillisen uskon politisoituminen.

Kirkot kiinnittivät huomiota moniin ekumeenisiin yhteistyömahdollisuuksiin, kun kristityt todistavat maailmalle evankeliumista ja palvelevat lähimmäisiään pyyteettömästi. Ne lähetysjärjestöt, jotka käyttävät ihmisten hädänalaista tilannetta hyväkseen kääntymään heitä omaan uskoonsa, toimivat ekumeenisen diakoniaperiaatteen vastaisesti.

Rovasti Boris Pivovarov esitteli keskusteluissa Venäjän ortodoksisen kirkon lähetystyön historiaa, dosentti Juhani Forsberg piti esitelmän Kirkon lähetystehtävästä tänään ja piispa Johannes kirkon lähetystyöstä ortodoksisuuden kannalta.

Kirkkoa ei saa käyttää nationalistisiin pyrkimyksiin

Kirkon rauhantyö ja nationalismi -teemaa käsitellessään kirkkojen valtuuskunnat totesivat, että kirkon jäsenyys ei kumoa kansallisuuksien olemassaoloa, mutta kaikki kansat ovat samanarvoisia Kristuksen edessä.

Kristinusko on ylittänyt ja ylittää etniset, kulttuuriset ja poliittis-yhteiskunnalliset rajat. Sen tähden siitä ei kirkkojen valtuuskuntien mukaan voi saada mitään tukea vihalle eikä kansalliskiihkolle.

Hyväksytyissä teeseissä todetaan, että kristillinen kirkko on historiansa aikana luonut edellytyksiä kansojen itsenäiselle elämälle ja omaleimaisen kulttuurin kehittämiseksi. Kirkko kunnioittaa kansallisia perinteitä, vaikka aina tällaista kunnioituksen perinnettä kirkon historiassa ei ole noudatettu.

Sota- ja kriisiaikoina kirkon tulee olla erityisen valpas, ettei kukaan käyttäisi kirkkoa itsekkäiden nationalististen pyrkimysten välikappaleena, toteavat Venäjän ortodoksisen kirkon ja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon valtuuskunnat.

Keskusteluissa kiinnitettiin huomiota Ukrainan kirkon tilanteeseen. Tiedonannossa neuvottelujen osanottajat valittivat ortodoksien keskuudessa vallitsevaa kirkollista hajaannusta ja ilmaisivat yhdessä toivovansa, että ongelma saisi pian ratkaisun.

Professori Juha Seppo piti esitelmän nationalismista kirkon historiallisena ongelmana ja arkipiispa Makarios kirkon tehtävästä sovittelijana sekä kansallisuuskysymyksestä. Myös teol. lis. Simo Kivirannan jaettu esitelmä Jumalan kansa ja kansat alusti keskustelua.

Ukrainan valtio kirkkopoliittisesti puolueeton

Neuvottelussa vierailut Ukrainan uskontoasiainministeriön edustaja P. E. Malij sanoi, että Ukrainan valtion pyrkimyks-

nä on suhtautua kaikkiin kirkkoihin samanarvoisesti. Malij antoi tunnustusta kirkkojen kasvatustyölle, kun moraaliset normit ovat yhteiskunnassa löystyneet.

"Ongelma olisi pienempi, jos kirkot olisivat yksimielisempiä ja kilpailisivat vähemmän keskenään. Valitettavaa on, että myös poliittiset voimat lietsovat kirkollisia kiistoja", viittasi uskontoasiainministeriön edustaja Ukrainan ortodoksien kiistaan.

Tarkkailijoina neuvottelua seurasivat kirkkoherra Achim Reis Venäjän saksalaisesta luterilaisesta kirkosta ja Inkerin luterilaisesta kirkosta Pietarin Pyhän Mikaelin seurakunnan kirkkoherra Sergei Preiman.

Seuraavan kerran Suomessa 1998

Venäjän ortodoksinen kirkko on käynyt oppikeskustelua myös Saksan evankelisen kirkon, Englannin anglikaanisen kirkon ja Roomalaiskatolisen kirkon kanssa, mutta viime vuosina vain suomalais-venäläiset keskustelut ovat jatkuneet.

Valtuuskunnat totesivat Kiovassa tarpeelliseksi jatkaa neuvottelua Suomen evankelis-luterilaisen ja Venäjän ortodoksisen kirkon välillä. Yhdeksi jatko-työskentelyä vaativaksi teemaksi todettiin kirkon sosiaaliopetuksen perusteet ja uskonnonvapauden ymmärtäminen.

Arkipiispa Vikström esitti Venäjän ortodoksille kirkolle kutsun Suomessa kolmen vuoden päästä pidettäviin teologisiin keskusteluihin.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon ja Venäjän ortodoksisen kirkon kymmenes teologinen neuvottelukokous

TIIVISTELMÄ aiheesta

Kirkon lähetystehtävä

1. Lähetys kuuluu kirkon olemukseen. Lähetyksellä on trinitaarinen perusta ja erityinen ylösnousseen Kristuksen antama käsky ja lupaus (Mt 28:18–20). Poika on saanut kaiken vallan Isältä ("Minulle on annettu kaikki valta", Mt 28:18) ja Poika on luvannut olla Pyhän Hengen kautta kirkkonsa kanssa ("Minä olen teidän kanssanne kaikki päivät maailman loppuun asti", Mt 28:20). Oleellista lähetystyössä on apostolisen uskon opettaminen sekä kaste Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

2. Lähetystyön lähteenä ja motiivina on kolmiyhteisen Jumalan rakkaus. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen välillä vallitsee rakkaus. Kolmiyhteinen Jumala rakasti maailmaa luodessaan sen, lunastaessaan sen ja hän rakastaa sitä jatkuvasti pyhittäessään sen. Rakkaudessaan Isä lähetti Poikansa maailmaan pelastamaan sen: "Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän" (Joh 3:16).

3. Lähetyksellä on eskatologinen perspektiivi. Sen päämääränä on maailman, ihmiskunnan ja koko luomakunnan pelastuminen. Kolmiyhteinen Jumala palauttaa yhteytensä sen, mikä alunperin on kuulunut hänelle (1 Kor 15:24–28, Room 11:36). Lähetystehtävän toteuttamiseen Jumala on valtuuttanut kirkkonsa, joka Nikea-Konstantinopolin uskontunnustuksen mukaisesti on "yksi, pyhä, katolinen ja apostolinen". Vain tällainen kirkko toteuttaa Kristuksen opetuksen mukaisen lähetyskseen.

4. Kirkon lähetystehtävän olennaisina elementteinä ovat kaste ja eukaristia, joissa uskovat yhdistyvät Kristukseen: "Meidän kaikki ... on kastettu yhdeksi ruumiiksi. Yksi ja sama Henki on yhdistänyt meidät." (1 Kor 12:13). "... yksi ruumis ... yksi kaste" (Ef 4:4–5). "Leipä on yksi, ja niin mekin olemme yksi ruumis, vaikka meitä on monta, sillä tulemme kaikki osallisiksi tuosta yhdestä leivästä" (1 Kor 10:17). Eukaristiaan sisältyy myös lähetyskseen eskatologinen ulottuvuus: "Niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tästä maljasta, te siis julistatte Herran

kuolemaa, siihen asti kun hän tulee" (1 Kor 11:26).

5. Kirkko on Jumalan kansa, joka sen perusteella, että se on "valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, Jumalan oma kansa" (1 Piet 2:9), on kutsuttu julistamaan evankeliumia.

6. Lähetystehtävää suorittaessaan kristityt itse ovat julistamansa sanan alla. "... jottei itseläni lopulta hylättäisi, minua, joka olen kutsunut muita kilpailuun" (1 Kor 9:27).

7. Apostolinen usko on julistettava ja tulkittava kussakin tilanteessa niin, että kuulija ymmärtää sen sisällön ja tajuaa sen merkityksen itselleen. Tätä kontekstuaalisuutta ei toteuteta kuitenkaan vain intellektuaalisin ponnisteluin, vaan se on myös yhdessä elämistä paikallisissa kulttuureissa apostolisen uskon mukaan (1 Kor 9:20–23). Lähetystyön historia tuntee esimerkkejä, joissa kristillisen uskon varjolla on tarpeettomasti tuhottu paikallisia kulttuureja ja tuotu lähetystyöntekijöiden oma kulttuuri niiden sijalle. Kontekstuaalisuus ei kuitenkaan saa vääristyä synkretismiksi, jolloin apostolinen usko vääristyy.

8. Lähetystehtävään sisältyy evankeliumin julistus ja rakkaudenpalvelu, joita ei voi erottaa toisistaan. Diakonia on yksi lähetystyön välttämätön ulottuvuus. Diakonia kohdistuu kaikkiin köyhiin ja niihin, jotka kärsivät epäoikeudenmukaisuudesta ja pahuudesta. Nämä saattavat tulla ilmi myös yhteiskunnallisissa rakenteissa. Kirkko ei voi suhtautua välinpitämättömästi tähän pahaan, vaan se on kutsuttu julistuksessaan ja opetuksessaan edistämään oikeudenmukaisuuden toteuttamista. Samalla on vältettävä kristil-

lisen uskon politisoituminen. Diakonian ja sosiaalietiikan teologiseen perustaan sisältyy vaikeita ongelmia, joita kirkkojemme välisissä neuvotteluissa on jatkossa käsiteltävä perusteellisemmin.

9. Kirkoilla on monia ekumeenisiä yhteistyömahdollisuuksia maailmanlaajaa palvelutehtävää toteuttaessaan. Todistaessaan maailmalle evankeliumista ja palveluksessaan yhdessä pyyteettömästi lähimmäisiään kristityt antavat lähetystyölleen todellisen ekumeenisen luonteen. "Näin loistakoon teidänkin valonne ihmisille, jotta he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät Isääne, joka on taivaissa" (Mt. 5:16). Ne lähetysjärjestöt, jotka käyttävät ihmisten hädänalaista tilannetta hyväkseen käännähtääkseen heitä omaan uskoonsa, toimivat ekumeenisen diakonianperiaatteen vastaisesti.

10. Uskonnonvapaus yhteiskunnallisena periaatteena saa ehdottoman tukemme taatessaan yksilöiden ja yhteisöjen oikeuden uskonnon harjoittamiseen. Uskonnonvapaus luo perusedellytyksiä ihmis-oikeuksien ja yhteiskunnallisten perusoikeuksien toteutumiselle eikä sitä saa käyttää näiden loukkaamiseen. Uskonnonvapauden periaatteesta ei löydy mitään tukea harjoittaa proselytismia eli pyrkimyksiä käännähtää jo kastettuja kristittyjä toisesta kirkkokunnasta toiseen. Uskonnonvapauden periaate ei selälaisenaan johda todelliseen kristilliseen vapauteen, vaikka se luokin kirkolle ulkoisia puitteita toimia. Kristillinen vapaus on Jumalan lahja. "Jos te pysytte uskollisina minun sanalleni, te olette todella opetuslapsiani. Te opitte tuntemaan totuuden, ja totuus tekee teistä vapaita" (Joh 8:31–32). "Vapauteen Kristus meidät vapautti" (Gal 5:1). Kirkon lähetystehtävä ja dialogi ei-kristillisten uskonto-

jen ja ideologioiden kanssa eivät sulje toisiaan pois, vaan ne liittyvät toisiinsa. Kristinuskon ainutlaatuisuus ei merkitse luopumista suvaitsevaisuudesta, joka on rauhan välttämätön edellytys (1 Tim 2:1-4).

TIIVISTELMÄ aiheesta

Kirkon rauhantyö ja nationalismi

1. Kaikkivaltias Jumala on luonut ihmisen kuvakseen. Koska jokaisessa ihmisessä on Jumalan kuva, kaikilla kansoilla on yhtäläinen arvo ja elämisen oikeus. Kansojen erilaisuus todistaa Jumalan rikkauksista, hyvyydestä ja viisaudesta luodussa maailmassa. Siksi kaikkien kansojen tulee kunnioittaa toisiaan ja pyrkiä keskinäiseen ymmärtämiseen ja yhteistyöhön.

2. Jeesuksessa Kristuksessa on "yhdenkään, oletko juutalainen vai kreikkalainen, orja vai vapaa" (Gal.3:28). Jeesuksessa Kristuksessa ovat siis kadonneet "kreikkalaisen" ja "juutalaisen", "barbaarin" ja "skyyttalaisen" erot (Kol.3:11). Kaikki tulevat yhdeksi Kristuksessa ja Hänen kirkossaan. Kirkon jäsenyys ei kumoakaan kansallisuuksien olemassaoloa, mutta kaikki kansat ovat samanarvoiset Kristuksen edessä. Julistaessaan Kristusta kirkko kutsuu kansoja kunnioittamaan toisiaan.

11. Proselytismin harjoittaminen on eku-menian vastaista. Se tuhoaa kristillisen rakkauden ja on näin ollen lähetystehtävän kanssa ristiriidassa. Kirkkojen, jotka pyrkivät keskenään yhteyteen ja yhteisymmärrykseen, tulee pyrkiä tukemaan toisiaan lähetystehtävän toteuttamisessa.

3. Kirkko on alusta asti ymmärtänyt itsensä Jumalan kansaksi, joka koostuu monista kansoista. Jumalan kansaan kutsutaan kaikki kansat Kristuksessa.

Kristinuskon on ylittänyt ja ylittää etniset, kulttuuriset ja poliittiset yhteiskunnalliset rajat. Sen tähden siitä ei voi saada minikäänlaista tukea vihalle eikä kansalliskiihkölle.

4. Apostoli Paavalin opetuksen mukaan Jumalan laki on kirjoitettu kaikkien ihmisten sydämiin (Room 2:14-15). Sen perusteella kaikilla ihmisillä on käsitys hyvästä ja pahasta. Lankeemuksen seurauksena kansojen kyky ymmärtää toisiaan on vääristynyt.

5. Maailmaamme repivät kansojen väliset ja kansojen sisäiset ristiriidat ja erimielisyydet aiheuttaen kärsimystä ja tuhoa. Niiden perussyynä on synti. Kirkko ei ainoastaan pyri poistamaan ristiriitojen tuhoisia seurauksia, vaan ennen kaikkea

taistelee niiden perussyötä, syntiä vastaan. Kristuksen kirkko on sovituksen ja rauhan yhteisö maailmassa.

6. Jeesuksen Kristuksen universaalinen kirkko on uskovien yhteisö, jonka jäsenet koostuvat kaikista kansoista. Koska kirkko on Kristuksen ruumis, siinä ei ole sijaa kansallisille ristiriidoille. Kaikki kirkon jäsenet ovat yhtä Kristuksessa ja Hänen kirkossaan riippumatta rodullisista, kansallisista ja kielellisistä eroista. Synnin seurauksena kristityt ovat kuitenkin jakautuneet historiassa. Kristittyjen tavoitteena on Kristuksen kirkon ykseys. Vaikka kansalliset eroavuudet säilyvät, kirkon ykseys merkitsee yksimielisyyttä uskossa ja rakkaudessa.

7. Kristillinen kirkko on pitkän historian aikana luonut edellytyksiä kansojen itsenäiselle elämälle ja niiden omaleimaisen kulttuurin kehittämiselle. Kirkko on ollut ja on suuri kansojen kasvattaja. Se kunnioittaa niiden kansallisia perinteitä ja kulttuureja, vaikka kirkon historiassa tällaista kunnioituksen periaatetta ei valitettavasti aina ole noudatettu.

8. Kirkko kutsuu kaikkia kansoja Jumalan tahdon mukaisen oikeuden ja rakkaus-

den toteuttamiseen. Siihen kuuluu luopumista itsekkäistä eduista ja valmius toimia toisia kansoja kohtaan samoin kuin omaa kansaa tai kansanryhmää kohtaan haluaa toimittavan (Mt 7:12). Sota- ja muina kriisiaikoina kirkko on kutsuttu erityiseen valppauteen, ettei kukaan käyttäisi kirkkoa itsekkäiden nationalististen pyrkimysten välikappaleena.

9. Kristuksessa tapahtunut ihmiskunnan sovittaminen luo edellytykset sille sovinnolle, jota maailmassa tarvitaan. Kristuksen sovituksella päästään osalliseksi Hänen ruumiinsa eli kirkkonsa elämässä. Kirkko on sovinnon palveluksessa maailmassa sen jäsenten toteuttaessa kristillistä elämää sekä rukoilemalla rauhan puolesta ja viettämällä ehtoollisen sakramenttia, johon sisältyy myös lahja ja kutsu sovintoon kaikkien ihmisten kanssa.

Teologisen oppi keskustelun tiedonantoa ja keskustelujen tiivistelmiä Kirkon tietopankista (modeeminumero 90 1802 453), osastosta 4. Kirkon yksiköt tiedottavat, 8. Ulkoasiainosasto, 2. Teologiset asiat.

Euroopan kirkkojen konferenssi – vanhan maailman murtuminen vei kriisiin

Sylvia Raulo

Euroopan kirkkojen konferenssi (EKK) ja Euroopan katolisten piispainkokousten neuvosto (CCEE) ovat kutsuneet eurooppalaiset kirkot koolle Graziin, Itävaltaan toiseen Euroopan ekumeeniseen kokoukseen kesä-heinäkuussa 1997. Teemana on "Reconciliation- Gift of God and Source of New Life". Samaan aikaan EKK on vakavassa kriisissä vaikean taloustilanteensa vuoksi.

Euroopan kirkkojen konferenssin keskuskomitea ja CCEE:n täysistunto valmistelivat Grazin kokousta yhdessä Assisissa, Italiassa tämän vuoden toukokuussa. Kokouksen ilmapiiri oli hyvin myönteinen, mutta sitä seuraava EKK:n keskuskomitea joutui kokoontumaan synkissä merkeissä. Keskuskomitea sai eteensä tyyliä tietoja. EKK:n jo muutamia vuosia vaikeana pysynyt talous ei näyttänyt parantu-

misen merkkejä, päinvastoin. Toimisto-henkilökunnan vähentämistä ja palkkojen alentamista oli kokeiltu väliaikaisina ratkaisuin, mutta tilanne on jatkunut kestävämmän. Keskuskomitealle kerrottiin, että edessä olisi toimeenpanevan henkilökunnan supistaminen, töiden uusjako – tai hätäratkaisuna EKK:n seuraavan yleiskokouksen siirtäminen Grazin kokouksen yhteyteen. Kuten usein tämäläisissä tilanteissa, kokous päättyi päälle päin helpoimmalta vaikuttavaan ratkaisuun eli siirsi kaksi laajaa kokousta seuraamaan toisiaan. Tässä tapauksessa päätös oli myös puutteellisten valmistelujen vuoksi ainoa mahdollinen.

Miksi sitten kirkkojen eurooppalainen yhteistyöjärjestö on taloudellisessa kriisissä kaiken eurohuan keskellä? EKK syntyi lievittämään idän ja lännen jännit-

teitä ja luomaan kirkollisia yhteyksiä kah-tiajakautuneessa Euroopassa lähes neljä-kymmentä vuotta sitten. Vuosien myötä järjestö on usein ollut pienemmissä tai suuremmissa taloudellisissa kriiseissä, mutta onnistunut kuitenkin samalla va-kiinnuttamaan asemansa eurooppalaisten kirkkojen tärkeänä alueellisena yhteis-työjärjestönä. EKK:n jäsenkirkkojen määrä on kasvanut jatkuvasti ja toisaalta yhteistyö CCEE:n kanssa sekä erilaisissa yhteisissä komissioissa (esim. Islam Eu-roopassa), yhteisissä kokoontumisissa (Ecumenical Encounters) että Baselissa 1989 pidetty ensimmäinen ekumeeninen yleiskokous ovat olleet merkkejä yhteis-ten suhteiden vahvuudesta. EKK on myös poliittisessa kentässä etsinyt ja löytänyt tärkeän roolinsa mm. ETYK:n (sittem-min ETYJ) seurantaprosessissa.

Eurooppa ei enää kuitenkaan ole kahtia jaettu, vaan erilaiset prosessit ovat käyn-nissä joka puolella. EU:n piirissä tapah-tuva yhdentymiskehitys tiettyjen maiden piirissä ja entisen sosialistisen leirin puo-lella tapahtunut hajoaminen ovat olleet prosesseja, jotka ovat piirtäneet Euroo-pan karttoja uudestaan myös ihmisten mielissä ja samalla haastaneet kirkkoja aivan uudenlaisten asioiden pariin. Mai-den välillä ja maiden sisällä on valtavia elintasokuiluja ja taloudellisen ahdingon ja massatyöttömyyden keskellä etsitään usein vihollista toisesta etnisestä ryhmäs-tä. Euroopan uskonnollinen kartta on myös sekoittunut, sillä siirtolaiset ja pa-kolaiset ja tällä vuosisadalla tapahtuneet väestöjen pakkosiirrot ovat kaikki omalta osaltaan levittäneet islamia pohjoiseen, ortodoksia länteen, luterilaisuutta Sipe-riaan.

Haasteita kirkkoilla siis on. Kirkot ovatkin vuosien aikana etsineet erilaisia yhteis-

työmuotoja työskentelemään erityiskysy-myksien parissa. Näin esim. Brysselissä on läsnä erilaisia kirkollisia asioita yleen-sä EU:ssa seuraavia (EECCS) tai erityis-kysymyksiä, esim. siirtolaisuuskysymyk-siin keskittyviä (CCME) järjestöjä, joihin myös omalla kirkollani on yhteyksiä enemmän tai vähemmän järjestelmälli-sesti. Lisäksi kirkon erityöaloilla (diako-nia, nuorisotyö) on ollut omat eurooppa-laiset yhteistyökuvionsa. Näiden järjestö-jen etuna on ollut keskittyminen tiettyihin erikoiskysymyksiin, vaikka taloudellisi-lta vaikeuksilta ne eivät ole vältty-neet.

Euroopan kirkkojen konferenssi on kui-tenkin se foorumi, jonka tulisi olla eu-rooppalaisten kirkkojen yhteistyön pää-kanava. Se on viime vuosina keskittynyt tutkimustoimintaan (kirkkojen yhteinen missio ja maallistuminen Euroopassa), ihmisoikeus- ja ympäristökysymyksiin, pakolaiskysymyksiin sekä perinteisesti vastannut osaltaan kirkkojen välisestä avustustoiminnasta sekä myös naiskysy-mys. Myös niillä kriisialueilla, joissa us-kontojen väliset konfliktit ovat olleet esil-lä (entinen Jugoslavia, Vuoristo-Kara-bah), se on omalta osaltaan yhteistyössä KMN:n ja CCEE:n kanssa pyrkinyt tuo-maan kirkkojen ja uskontokuntien johta-jia yhteen ja saamaan niiden äänen kuu-luville.

Tämä ei kuitenkaan ole riittänyt uudessa tilanteessa. Järjestön joutuessa taloudelli-seen kriisiin, on helppo käsitellä asiaa puhtaasti kassakriisinä. Sitä se ei kuiten-kaan koskaan ole. EKK:n perusongelma on, että yli puolet sen jäsenkirkoista ei maksa jäsenmaksuistaan markkaakaan. On totta, että monet sen jäsenkirkoista ovat köyhiä, mutta perusongelma lieenee se, etteivät ne priorisoi EKK:n työtä, kos-

ka se ei tunnu niitä koskettavan. EKK:n rooli yhteydenpitäjänä on pienentynyt ratkaisevasti. Eurooppalaiset kirkot idästä länteen pitävät nyt yhteyksiä eri asioiden osalta muuta kautta, myös bilateraalisesti. EKK ei ole pystynyt motivoimaan omaa olemassaoloaan kirkkoille, jotka joka paikassa kamppailevat taloudellisissa vaikeuksissa ja kysyvät aivan aiheellisesti, ovatko kaikki kansainväliset kirkolliset järjestöt tarpeen.

Perustaltaan vinoutunutta taloutta on pyritty paikkaamaan pyytämällä lisäävustuksia rikkailta kirkoilta ja niiden avustajajärjestöiltä. Tämä on herättänyt pahaa verta varsinkin järjestöjen keskuudessa ja osin myös hyvästä syystä. Eurooppa, sen kriisit ja entisten sosialistimaiden kirkkojen tukeminen ovat tälläkin hetkellä melko korkeasti noteerattu useissa maissa kirkkojen avustajajärjestöissä. Ihmisille ei tarvinne perustella entisen Jugoslavian tai Kaukasuksen pakolaisten auttamista, tai esim. omassa maassamme Inkerin kirkon tukemista. Alueellisen ekumeenisen järjestön talouden paikkaus ei sen sijaan ole avustajajärjestöjen ensisijainen tehtävä.

EKK:n tilanteen vaikeutta on lisännyt vielä kyvyttömyys vetää johtopäätöksiä ennustettavissa olleesta talouskriisistä. Kriisistä alettiin keskustella vakavasti keskuskomiteassa vasta, kun se oli tosi-asia. Kyseessä on siis myös mitä suurimmassa määrin hallinnollisesta ja johtamisen kriisistä, joka on näkyvissä myös EKK:n päättävissä luottamushenkilöelämissä ja niiden kyvyttömyydessä löytää ratkaisuja kriisiin.

Mitä siis Assisissa päätettiin? Paitsi jatkaa kaikkea olemassaolevaa toimintaa (jo nyt toimitaan ylärajoilla) päätettiin myös

järjestää kahden vuoden sisään nykyisellä henkilökunnalla kaksi iso kokousta! Nämä ovat toinen Euroopan ekumeeninen kokous CCEE:n kanssa sekä EKK:n yleiskokous. Molemmat pidetään Grazissa Itävallassa toisiaan seuraten kesä-heinäkuussa 1997. Pääsihteeri Jean Fisher ilmoitti myös lopettavansa kautensa 1997, joten ensi vuoden kesäkuun lopulla kokoontuva EKK:n keskuskomitea tulee päättämään myös hänen seuraajastaan. Hakuaika pääsihteerin virkaan päättyy tämän vuoden joulukuun lopulla.

Grazin kokouksen tema (Sovitus tai Sovinto), on valittu Euroopan nykyisiä haasteita silmällä pitäen. Yleisteeman alla on tarkoitus käydä läpi useimpia nykyisessä ekumeenisessa keskustelussa esille tulevia aiheita kirkon näkyvästä ykseydestä laajaan kirjoon ajankohtaisia ja sosiaalieettisiä kysymyksiä (uskontojen välinen vuoropuhelu, ympäristökysymykset, rauha ja ihmisoikeudet ym...). Mielenkiintoiseksi kokouksen valmistelut tekee se, että ainakin valmisteluvaiheessa on voimakkaana tullut esiin toivomus, että sekä kirkon ykseyttä käsitteleviä kysymyksiä että sosiaalieettisiä kysymyksiä käsiteltäisiin Grazissa vuorovai- kutuksessa toisiinsa. Kokous ja sen tematiikka vaatisi kuitenkin oman esittelynsä.

EKK:n tuleva yleiskokous saa kuitenkin eteensä erittäin vaikeita päätöksiä. 1997 jälkeen on nykyinäymin edessä toiminnan voimakas supistaminen, mikä edellyttää nykyisen toiminnan uudelleenarvointia ja priorisointia. Yleiskokoukset vain valitettavan harvoin pystyvät rationaalisesti ratkaisuihin jo yksinomaan kokonsa vuoksi, joten edessä on hyvin vaikea kokous. Jotkut ovat jopa ehdottaneet EKK:n lopettamista nykyisellään ja KMN:n roolin vahvistamista Euroopassa.

Tämä ei kuitenkaan ole ratkaisu jo senkään vuoksi, että EKK:n ja KMN:n jäsenkirkot eivät ole kaikilta osin samoja. Asian esille ottaminen muutenkin kuin turhautumisen puuskassa osoittaa kuitenkin, että 1997 yleiskokouksella on toiminnan rationalisointiakin tärkeämpi tehtävä: antaa EKK:lle se profiili ja tehtävä, joka motivoi jäsenkirkot sitä tukemaan. Tämän tehtävän voivat vain kirkot itse sille antaa. Peruskysymys kuuluu: haluavatko Euroopan kirkot toimia yhdessä eurooppalaisen järjestön puitteissa? Mikä on alueellisen organisaation tehtävä? Onko poliittisesti kahtiajakautuneen Euroopan häviäminen tehnyt kirkkojen yhteistoiminnan kokonaisvaltaisella tasolla tarpeettomaksi?

Kysymyksiä, joihin on vaikea vastata lyhyesti ja tyhjentyvästi. Oma vastaukseni on selkeä: EKK:llä on tärkeä tehtävä, koska se kokoaa kirkot erityiskysymysten parista ja poliittisten jakojen keskeltä

yhteiselle foorumille, jossa vähemmistö- ja enemmistökirkot eri tunnustustraditioista voivat käsitellä monia, ei pelkästään eurooppalaisia, mutta juuri täällä ajankohtaisia kysymyksiä yhdessä. EKK on tällä hetkellä kuitenkin pieni järjestö ja tulee sellaiseksi jäämäänkin. Sen tulisi nähdä siinä vahvuutensa eli hallinnon mahdollinen keveys ja nopea muutoskyky. Sen sijaan EKK:n profiiliin tulisi olla joustava. Toiminnan ja työntekijöiden tulisi muodostaa kokonaisuus, joka voi ajankohtaisten haasteiden mukana muuttua. Jatkuvuutta toki tarvitaan esimerkiksi poliittisen vaikuttamisen alueella, jossa toimiminen vaatii pitkäaikaista sitoutumista ja suhteiden luomista. Sen sijaan asiakokonaisuuksiin tulisi tarttua enemmän projektikohtaisesti kuin sitomalla järjestö ikuisuusohjelmiin, jolloin uusiin asioihin voi tarttua vain palkkaamalla lisää ihmisiä. Se on nähdäkseni ainoa mahdollisuus, jolla EKK voi selvitä kriisistään.

Luterilaisen Maailmanliiton ja ortodoksisten kirkkojen yhteiskomission kokous Limassolissa, Kyproksella 1.-8.8.1995

Piispa Kalevi Toiviainen

Osallistuin 1.-8.8.1995 Limassolissa, Kyproksella, Luterilaisen Maailmanliiton (LML) ja ortodoksisten kirkkojen (OK) yhteiskomission kokoukseen.

Kokous (VIIth Lutheran-Orthodox Joint Commission) oli sanottuna aikana koolla Limassolin hiippakuntakeskuksen tiloissa metropoliitta Khrysanthoksen toimissa ystävällisenä ja vieraanvaraisena isäntänä. Lsnä oli 12 LML:n nimeämää ja 11 OK:n edustajaa puheenjohtajanaan piispa emer. William Lazareth ja metropoliitta Spyridion (Venetsia). Konsultteina olivat mukana prof. Risto Saarinen (Strasbourg) ja prof. Vlassios Pheidias (Ateena), sihteerinä tri Eugene Brand (Geneve) ja prof. Gennadios Limouris (Konstantinopoli).

Oppikeskustelut koskivat aihetta "Pelastuskäsitys ekumeenisten konsiilien valossa" (Understanding of Salvation in the Light of the Ecumenical Councils), mikä puolestaan oli osateema aiheesta "Kirkon auktoriteetti ja auktoriteetti kirkossa".

Neuvottelujen alkamis- ja päättymisjumalanpalvelusten sekä aamuhartausten lisäksi valtuuskunnat osallistuivat kirkastuksen juhlena sunnuntaina 5.8. palvelukseen ja sen yhteydessä toimitettuun papiksi vihkimiseen P. Johannes Laupiaan kirkossa. Siellä niin kuin hiippakuntakeskuksen vieressä olevassa P. Jumalanäidin kirkossa oli paljon väkeä, ja ainakin viimeksi mainitussa toimitettiin myös arkisin useita palveluksia. Havaintojeni mu-

kaan niissä oli aina runsaasti seurakuntalaisia.

Sunnuntaina 5.8. tehtiin retki P. Neofytoksen luostariin sekä Pafoksen arkeologisille kaivauksille. Illalla osallistuttiin vielä harvinaislaatuiseen poliittis-uskonnolliseen tilaisuuteen, Albanian sisäministerin poikien kastejuhlaan P. Jumalanäidin kirkossa. Lauantaina 4.8. vierailtiin Nikosiassa Kyproksen arkkipiispan Khrysostomoksen residenssissä. Hänen Autuutensa puhui koko vastaanoton ajan Kyproksen jaosta, mistä valtuuskunnan jäsenet saivat havainnollisen käsityksen vierailtuaan vastaanoton jälkeen parissa kohdin ns. vihreää linjaa.

Oppikeskustelut alkoivat 2.8. siten, että Me Albert Laham (OK, Antiokian patriarkkaatti) esitteli Venetsiassa 5.-10.7.1994 valmistelutyöryhmän laatiman teesiluonnoksen. Siitä oli pyydetty kommenttipuheenvuorot prof. Viorel Ionitalta (OK, Romanian patriarkkaatti, nyt KEK:n palveluksessa Genevessä) ja allekirjoittaneelta. Prof. Ionita kiinnitti huomiota muutamiin yksityiskohtiin, mutta vaikutti luonnokseen suhteellisen tyytyväiseltä. Allekirjoittanut taas, joka oli keskustellut luonnoksesta mm. jaostopäällikkö Juhani Forsbergin kanssa ja saanut tältä huomattavaa apua, oli suhteellisen kriittinen. Muutamien yksityiskohtien lisäksi arvostelin erityisesti luonnoksessa esille tulevan relationaalisen vanhurskauttamiskäsityksen yksipuolisuutta ja esitin, että partisipatorinen tulkinta olisi yhteistä kreikkalaisten isien, Lutherin Ison katekismuksen, luterilaisen ortodoksian ja roomalaiskatolis-luterilaisten oppikeskustelujen tuloksille (Kirche und Rechtfertigung). Esitin käsityksenäni, että tältä pohjalta olisi myös näissä neuvotteluissa mahdollista luterilais-

ten ja ortodoksisten päästä lähemmäs toisiaan, kun keskustellaan vanhurskauttamisen ja jumalallistamisen suhteesta. Käsitteäkseni puheenvuoroni herätti myönteistä vastakaikua, mikä ilmeni siinä, että siihen vedottiin useassa yhteydessä viikon aikana. Piispa Lazareth keskusteli siitä yksityisesti kanssani myönteisessä mielessä ja pyysi, että hankkisin hänelle mahdollisuuden tutustua suomalaiseen Luther-tutkimukseen muutaman monografian avulla.

Prof. Aleksei Osipov (OK, Venäjän kirkko) oli vielä valmistanut omat kommenttipuheenvuoronsa, jossa hän mm. vaati ikonien kunnioittamisen mainitsemista.

Näiden puheenvuorojen jälkeen alkoi yleiskeskustelu ja jatkui 2.-3.8. Asetettiin työryhmä puheenjohtajanaan Anna Maria Aagaard ja jäseninä prof. Bruce Marshall, prof. Risto Saarinen, Me Albert Laham, prof. Vlassios Pheidias ja prof. John Romanides. Puheenjohtaja pyysi allekirjoittaneelta formulointiehdotuksia esittämäni kritiikin pohjalta. Keskusteltuani hyvää työtä tekevän prof. Saarisen kanssa esitinkin niitä. Luonnosversio esiteltiin 3.8. ja siitä keskusteltiin artikla artiklalta. Sen jälkeen se palautettiin työryhmälle edelleen muokattavaksi. Työryhmän laatima uusi versio oli valmis seuraavana päivänä 4.8. klo 15.

Uudesta versiosta keskusteltiin sunnuntai-iltana 5.8. Keskustelussa prof. Romanides (OK, Kreikan kirkko), joka aikaisemmissa keskusteluissa oli nähnyt paljon vaivaa osoittaakseen Augustinuksen "harhaoppiseksi" aina siihen määrään, että teki tämän vastuulliseksi jopa Ranskan vallankumouksesta v. 1789, ilmoitti nyt, ettei hän pidä luterilaista käsitystä pelastuksesta ekumeenisten konsii-

lien mukaisena. Prof. Pheidas väitti, että luterilaisen vanhurskauttamisopin *sola fide* tekee kirkon tarpeettomaksi. Prof. Ionita sanoi, ettei hänen mielestään ole mahdollista ortodoksien ja luterilaisten löytää jotakin yhteistä lausuttavaksi pelastusopista.

Nämä mielipiteet aiheuttivat luterilaisissa energisiä vastaväitteitä (mm. piispa Georg Kretschmar), pettymystä ja katkeavuutta. Keskustelun illalla päättyessä näytti siltä, että oppikeskustelut joudutaan toteamaan epäonnistuneiksi.

Luonnokseen palattiin maanantaina 6.8. sen jälkeen, kun kommunikation luonnos oli käsitelty ja pienin muutoksin hyväksytty. Luonnostyöryhmä oli muokannut ehdotustaan, joka lopulta hyväksyttiin. Siihen lienee vaikuttanut metropoliitta Spyridionin käymä keskustelu omiensa kanssa.

Hyväksyttyä asiakirjaa "Pelastuskäsitys ekumeenisten konsiilien valossa" ei voi pitää mielestäni menestyksenä muuta kuin siten, että yhteinen asiakirja on parempi kuin ei tulosta ollenkaan. Sen 10. ja 11. artikla osoittavat selvästi, että keskustelun tulos jäi avoimeksi. Luterilaiset ja ortodoksit eivät löytäneet sellaista yhteistä leikkauspistettä pelastuskäsityksilleen, jonka venäläiset ja suomalaiset Kiovan oppikeskusteluissaan v. 1977 uskoiivat saavuttaneensa. Toteamatta jäi "laajalle ulottuva kokemusten yhtäläisyys" sekä "huomattava yksimielisyys vanhurskauttamisen ja jumalallistamisen olemuksesta", joihin Kiovan neuvottelujen Yhdistelmä (I ja IV) viittaa. Luterilainen ja ortodoksinen pelastuskäsitys kuvataan Limassolin asiakirjassa erillisinä eikä niiden yhtäläisyydestä eikä edes yhteydestä lausuta mitään. Kun otetaan huo-

mioon, että oli tarkoitus keskustella pelastuskäsityksestä, niin 11. teesin toteamus, että luterilaisten ja ortodoksien "tulee yhä tutkia erilaisia pelastuskäsityksiään", merkitsee yhteyden kannalta tyhjää tulosta.

Epäonnistumiset ekumeenisissa keskusteluissa ovat kuitenkin usein suhteellisia. Kun kuitenkin päästiin yhteiseen asiakirjaan, LML ei ainakaan vielä joudu pohtimaan keskustelujen jatkamisen mielekkyyttä, kuten se varmaan muussa tapauksessa olisi joutunut. Mutta kun kirkot tulevaisuudessa harkitsevat yhteisen komission työn pohjalta, onko löydetty riittävä pohja kirkolliselle yhteydelle, niin se seikka on epäilemättä oleva merkityksellinen, ettei sitä löydetty pelastuskäsityksestä. Tästä syystä en pidä saavuttamiamme tuloksia läheskään tyydyttävänä, vaan tulos ei mielestäni poikkea kovin paljon epäonnistumisesta.

Pohtiessani syitä vaatimattomaan tulokseen mietin ensinnäkin neuvottelujen menetelmää. Suomalais-venäläisissä neuvotteluissa pidetään ensin alustukset kummaltakin puolelta ja sitten keskustellaan niiden pohjalta. Niin menee aikaa, mutta toisaalta osapuolelta tiedävät suurin piirtein, mitä toinen osapuoli ajattelee ja mihin teesiehdotukset pohjautuvat. Limassolin ja aikaisemmissa neuvotteluissa esitelmät pidetään etukäteen, ja teesiehdotuksen laatii työryhmä niiden pohjalta, kuten nyt tapahtui 5.-10.7. Venetsiassa. Teesiehdotukset joutuvat perusteelliseen uudelleenmuokkaukseen komission kokoonnuttua. Sain sen vaikutelman – ja joku toisesta osapuolesta sen tunnustikin avoimesti yhteiskeskustelussa – että neuvottelukumppaneistamme useat tunsivat luterilaisuutta heikosti.

Toiseksi minusta näyttää ilmeiseltä, että varsinkin kreikkalaisten tieto luterilaisuudesta on ammennettu kontroverssi-asenteen säilyttämistä yleistävistä, epätarkoista ja vanhentuneista oppi- ja käsikirjoista. Läntiseen kristikuntaan ja sen edustajiin tuntuu kohdistuvan voimakas epäluulo, joka on saanut syntynsä jo vuosisatoja sitten ja jota ovat ruokkineet mm. ristiretkiäjen kokemukset. Esimerkiksi prof. Romanidesin pitkien puheenvuorojen kaavamaisista historian- ja opintulkintaa, jossa puhujan mainitsema epäkohdat johdetaan "frankkien" vaikutuksesta, on mahdotonta ymmärtää muuten.

Kolmanneksi en voi olla kiinnittämättä huomiota kreikkalaisten merkittävään asemaan neuvotteluissa. He ovat tottuneet maansa ortodoksisuuden vahvaan asemaan ja eräänlaiseen yksinoikeuteen kristillisen uskon edustajana. Heidän kirkossaan historiallinen apostolien aikaan, kun taas muut, esim. läntinen kristikunta "frankeineen", paaveineen, kirkolliskouksineen ja myös reformaatioineen on epäiltäviä uutuusien keksijöitä, joita on ikään kuin kuulusteltava. Käytännössä tämä piirre tuli esille esim. siinä, että kun oli kysymys ortodoksien pelastuskäsityksen kiteyttämisestä teeseiksi, luterilaiset antoivat ortodoksien tehdä sen eivätkä käyttäneet puheenvuoroja (art. 8), kun taas kreikkalaiset esittivät lukuisia muutosehdotuksia vastaavaan luterilaisen pelastuskäsityksen kuvaukseen (art. 9). Kreikkalaisten dominoiva asema ja ortodoksien sisäiset jännitykset toivat venäläisen ortodoksisuuden edustajalle, prof. Osipoville vaikeuksia tulla kuulluksi. Kreikkalaisten asemaa vahvistanevat myös ei-teologiset tekijät, mm. seikka, että heidän kirkkonsa avustanee Konstantinopolin patriarkkaattia melkoisesti.

Neljänneksi olen sitä mieltä, että luterilaisilla on keskuudessaan eräitä merkittäviä heikkouksia, joiden vuoksi ortodoksien on vaikeaa saada keskusteluosapuolestaan selvää kuvaa. Kirkko hengellisenä yhteisönä, uskon synnyttäjänä ja vaalijana, ei ole puheenvuoroissamme aina siinä asemassa, johon se läntisessä traditiossa ja myös luterilaisen tunnustuksen mukaan kuuluu. Luterilaisen kirkollisuuden vähäverisyys on mielestäni jollakin lailla aistittavissa. Relationaalinen vanhurskauttamiskäsitys muuntuu helposti vain (yksityisen ihmisen) eksistenssin valaisuksi, ja prof. Pheidasin edellä mainittu huomautus selittyy ainakin osaksi tältä taustalta. Myöskään yksipuoliset ja aikaan kontroverssiluonteiset *sola fide* -tapaiset iskusanat eivät liene parhaita ekumeenisen keskustelun arsenaalia, ja pidän valitettavana, että p.o. termi tuli esille sekä sai keskusteluissa niinkin suuren osan ja kaksinkertaisen maininnan asiakirjassa (art. 9, 11).

Käsitykseni on, että metropoliitta Spyridion sekä myös Konstantinopolin patriarkka toivovat keskustelujen menestyvän, mutta edellä esittämäni syistä toivomuksen toteutumisella on vaikeuksia. Metropoliitta toimii hyvässä yhteistyössä toisen puheenjohtajan, piispa Lazarethin kanssa, mutta kun hän ei liene erityisesti teologi, hänen mahdollisten tavoitteidensa toteutumista haittaavat kreikkalaiset professorit dominoivalla asenteellaan.

Esittämäni syistä en näe tilannetta ja oppikeskustelujen tavoitteen saavuttamismahdollisuuksia kovin valoisasti, vaikka toivonkin, että hienoinen pessimismi osoittautuisi tulevaisuudessa vääräksi.

Luterilaisen maailmanliiton neuvoston kokous Windhoekissa, Namibiassa 20.–27.6.1995

Risto Cantell / Juhani Forsberg

Luterilaisen maailmanliiton (LML) neuvoston kokouksessa Namibiassa 20.–27.6.1995 käsiteltiin Hongkongin yleiskokouksen (1997) valmisteluja, LML:n vaikeaa taloustilannetta, yhteistä luterilais-roomalauskatolista julkilausumaa vanhurskauttamisesta, Namibian kirkollinen tilanne ja maan tuore itsenäisyys sävyttivät voimakkaasti kokousta.

Luterilaisen maailmanliiton neuvosto koontui ensimmäistä kertaa Namibiassa ja Curitiban yleiskokouksessa (1990) toteutuneen organisaatiouudistuksen jälkeen ensimmäistä kertaa koko Afrikassa. Namibian kirkkojen tilanne ja Namibian valtion nuori itsenäisyys leimasivat kokousta. Presidentti Sam Nujoma esitti avajaisissa 20.6. tervehdyksen kokoukselle ja otti koko joukon vastaan samana

iltana palatsissaan (State House). Vastaaanotolla oli läsnä myös useita hallituksen ministereitä.

Neuvoston kokouksen suomalaiset osanottajat olivat neuvoston jäsen Juhani Forsberg (Council/Theology and Studies), talouskomission neuvonantaja Markku Porvari (Finance and Administration), avustusjärjestöjen edustajana

KUA:n Maija Hakulinen ja Tapio Saraneva (World Service) ja lähetysjärjestöjen edustajana SLS:n Erkki Helminen (Mission and Development) sekä kansalliskomiteoiden edustajana Risto Cantell (Ecumenical Affairs). Lisäksi kokouksessa olivat mukana LML:n tiedotusjohtaja Anneli Janhonen ja Eurooppa-sihtööri Olli-Pekka Lassila. Lehdistöä edusti Kotimaan Ritva Rasila. Paikalliseen järjestelykomiteaan kuului SLS:n lähetti Taimi Sitari.

Namibian evankelis-luterilaisen kirkon, the Evangelical Lutheran Church in Namibia (ELCIN) piispalla Kleopas Dumenilla oli keskeinen rooli kokouksen isäntänä ja järjestelyistä vastaavana henkilönä. Namibiassa on ELCINin lisäksi kaksi muuta luterilaista kirkkoa: the Evangelical Lutheran Church in Namibia (GELC) ja the Evangelical Lutheran Church in the Republic of Namibia (ELCRN). Kirkkojen suunnitelmat muodostaa yksi luterilainen kirkko ovat kariutuneet. Ev.-lut. kirkko Namibian tasavallassa (ELCRN) on joutunut johtamiskriisiin, sillä piispa Henrik Frederikin kausi piispana on päättynyt eikä hänelle tai kenellekään muulle ole saatu määränemistä piispan vaalissa.

Kokouksen avasi LML:n presidentti Gottfried Brakemeier. Hänen esitelmänsä aiheena oli kommuunio-käsite ("Communion in Christ" in Life together in society). Brakemeierin mukaan teologisen/kirkonjohtajien/oppikeskustelujen ekumenian ja kirkkokansan ekumenian välillä on kasvava jännitys. Hän pelkäsi että ekumenia on ajautumassa kirkkojen ulkopuolelle.

Neuvoston kokous oli pääsihteeri Ishmael Nokon pääsihteerikauden ensimmäi-

nen. Raportissaan "The Church – a Community of Hope" Noko käsitteli laajasti ja monipuolisesti LML:n toimintaa viime kesänä Genevessä pidetyn edellisen neuvoston kokouksen jälkeen. Noko näytti aloittaneen hyvin toimintansa LML:n johdossa. Tunnelma neuvoston jäsenten ja henkilökunnan keskuudessa on luottavainen ja hyvä.

Ekumeenisten asiain komitea

Ekumeenisten asiain komitea työskenteli tehokkaasti puheenjohtajansa piispa Christoph Stierin ja (varapuheenjohtaja tri Edward Schneiderin) johdolla. Asioita oli runsaasti ja ne oli totuttuun tapaan huolellisesti valmistellut LML:n ekumeenisten asiain apulaispääsihteeri tri Eugene Brand.

Eniten aikaa ja keskustelua vaatinut asia oli LML:n ja Vatikaanin ykseyden neuvoston edustajien yhteisesti laatima julistus vanhurskauttamisesta (Joint Declaration on the Doctrine of Justification), joka on lähetetty LML:n jäsenkirkkoille tutkittavaksi ja kommentoitavaksi. Tarkoituksena on, että kirkkojen vastausten jälkeen Roomalauskatolinen kirkko ja Luterilainen maailmanliitto voisivat hyväksyä yhteisen tekstin ja voisivat vuonna 1997 julistaa, että vanhurskauttamisopista reformaatioaikana (luterilaisissa tunnustuskirjoissa ja Trenton konsiilissa) lausutut hylkäystuomiot eivät koske nykyisiä luterilaisia kirkkoja eikä nykyistä roomalauskatolista kirkkoa. Keskustelussa sekä komiteassa että täysistunnossa esitettiin epäilyjä hankkeen onnistumisesta asian laajakantoisuuden ja vaikeuden sekä prosessin tiukan aikataulun vuoksi.

Neuvosto päätti kuitenkin huolellisen harkinnan jälkeen ehdottaa asian käsittelylle seuraavaa tiukkaa, mutta periaatteessa mahdollista, aikataulua:

a) Syyskuussa 1995 pääsihteeri Ishmael Noko kirjoittaa jäsenkirjoille ja muistuttaa niitä, että vastaukset vanhurskauttamisasiakirjaan tarvitaan tammikuun 1996 loppuun mennessä.

b) Tammikuusta 1996 seuraavaan kesään saakka LML:n Strasbourgin ekumeenisen tutkimuksen instituutti analysoi vastaukset ja yhteistyössä Vatikaanin ykseyden neuvoston kanssa tekstiin tehdään välttämättömät muutokset ja lisäykset. Pieni korkeatasoinen asiantuntijaryhmä avustaa tässä prosessissa.

c) Lopullinen teksti esitetään LML:n neuvoston kokoukselle syys/lokakuussa 1996 edelleen jäsenkirjoille lähetettäväksi. Kirkkoja pyydetään vastaamaan "kyllä" tai "ei".

d) Kokouksessaan välittömästi ennen vuoden 1997 yleiskokousta neuvosto päättää ehdotuksesta yleiskokoukselle tai toteaa, että tarvitaan lisäaikaa.

e) Mikäli neuvoston ehdotus on positiivinen, yleiskokous julistaa juhlallisesti, että luterilaisten kirkkojen keskuudessa on yksimielisyys (konsensus) vanhurskauttamisjulistuksesta ja että sen tähden vanhurskauttamisesta lausutut hylkäystuomiot eivät enää koske nykyistä roomalaiskatolista kirkkoa.

Oman kirkkomme osalta neuvoston päätös merkitsee tiivistä työskentelyä vanhurskauttamisjulistuksen parissa. Seuraavat askeleet näyttäivät välttämättömyiltä, mikäli kirkkomme aikoo perusteellisesti ja vastuullisesti käsitellä asian:

a) KUN:n antaa LML:lle kirkkomme vastauksen vanhurskauttamisasiakirjasta tammikuussa 1996. Pohjana on KUN:n teologisten asiain neuvottelukunnan (TAN) asettaman työryhmän valmistelutyö ja TAN:n siitä laatima lausunto. KUN:n vastaus lähetetään tiedoksi ja toimenpiteitä varten piispainkokoukselle ja kirkkohallitukselle.

b) Piispainkokous asettaa helmikuussa 1996 työryhmän valmistelemaan piispainkokouksen lausuntoa asiasta kirkolliskokoukselle. Piispainkokous saattaa KUN:n vastauksen tiedoksi kirkolliskokoukselle ja pyytää sitä asettamaan valiokunnan valmistelemaan kirkolliskokouksen kannanottoa LML:n neuvoston lopulliseen ehdotukseen (syys/lokakuussa 1996).

c) Kirkolliskokous asettaa toukuussa 1996 valiokunnan valmistelemaan asiaa tai antaa asian valmistelun perustevaliokunnan tehtäväksi.

d) KUN valmistelee yhdessä piispainkokouksen työryhmän ja valmistusvaliokunnan sekä kirkolliskokouksen valiokunnan kanssa LML:n neuvoston laatiman lopullisen tekstin käsiteltäviksi kirkossamme. KUN tekee esityksen asiasta piispainkokoukselle ja kirkkohallitukselle joulukuussa 1996.

e) Piispainkokous antaa asiasta lausunnon helmikuussa 1997.

f) Kirkkohallitus antaa oman lausuntonsa maaliskuussa 1997.

g) Kirkolliskokous antaa kirkkomme vastauksen ("kyllä" tai "ei") asiakirjaan toukokuussa 1997.

Muita ekumeenisia asioita komiteassa olivat luterilais-ortodoksiset suhteet, luterilais-anglikaaniset suhteet, Porvoon prosessi, luterilaisten ja adventistien keskustelut, Strasbourgin ekumeenisen tutkimuksen instituutin työ sekä alueellinen ekumeeninen kehitys. Neuvosto päätti rohkaista niitä LML:n jäsenkirkkoja, jotka käyvät tai suunnittelevat oppikeskusteluja orientaalisten ortodoksikirkkojen kanssa jatkamaan työtään koko luterilaisen kommuunion hyväksi. Seuraavan yleiskokouksen jälkeen on tarkoitus aloittaa virallinen kansainvälinen luterilaisten ja orientaalisten ortodoksien dialogi.

Neuvosto esitti kiitoksensa ehdotuksesta yhteiseksi raamattutyöskentelyksi roomalaiskatolilaisten kanssa sekä rohkaisti jäsenkirkkojaan käyttämään materiaalia yhdessä paikallisten roomalaiskatolisten kirkkojen kanssa. Keskusteluja seitsemän päivän adventistien kanssa päätettiin jatkaa 1996, 1997 ja 1998. Luterilaiset osanottajat valitsee eksekutiivikomitea.

Porvoon ja Meissenin prosesseja neuvosto piti ilahduttavina sekä toivotti menestystä syyskuussa 1995 pidettävälle Liebfrauenbergin (Porvoo-Meissen-Leuenberg) konsultaatiolle. Sen toivottiin osaltaan torjuvan Euroopan luterilaisten kommuuniota horjuttavia jännityksiä.

Strasbourgin instituutin työlle ja uusille professoreille (mm. Risto Saarinen) annettiin täysi tuki. Instituutti ilmoitti palvelevansa mielellään jäsenkirkkojen teologista työtä.

Alueellisesta ekumeenisesta kehitystä todettiin ilolla mm. Ruotsin kirkon ja Filipiinien kirkon (Iglesia Filipina Independiente) välinen yhteysasiakirja ("An Agreement of Communion"), Saksan evankelisen kirkon (EKD) ja Vanhakatolisen kirkon välinen keskinäisen tunnustamisen ja yhteyden asiakirja ("zur vollen gegenseitigen Anerkennung und zur Gemeinschaft"), Suomen ja Ruotsin kirkkojen suunnitelma yhteiseksi pohjoismaiseksi teologiseksi komissioksi pohjoismaisten luterilaisten kirkkojen ja katolisten hiippakuntien (yhdessä Vatikaanin ykseydenneuvoston kanssa) kanssa, Saksan yhdistyneen evankelis-luterilaisen kirkon (VELKD) ja Saksan mennoniittien seurakuntien välisten neuvottelujen raportti sekä Alankomaiden luterilaisten ja reformoitujen yhtymisprosessin ajan tasalle saatetut tiedot ("Samen op Weg").

Teologinen tutkimuskomitea

LML:n pieni Teologinen tutkimuskomitea on ensimmäistä kertaa Curitiban yleiskokouksen jälkeen voinut työskennellä täydellä teholla. Sen kaikilla neljällä deskillä on nyt ollut oma viranhaltija. Vuoden aikana ei ole aloitettu varsinaisesti mitään uutta, vaan aikaisemmin hyväksyttyjä tutkimusohjelmia on viety eteenpäin.

Komitean työiloa kuitenkin hiukan varjosti kaksi asiaa. Ensinnäkin viimeisenä sihteeristöön tullut saksalainen tri Heinrich Holze jättää jo tänä syksynä Geneven

siirtyäkseen systemaattisen teologian professoriksi Rostockiin. Holze kykeni lyhyessä ajassa saamaan LML:n kirkko-opillisten kysymysten käsittelyn hyvään alkuun, mutta tämä työ hidastuu nyt väistämättä, sillä seuraajan etsiminen vie oman aikansa.

Toinen ongelma on siinä, että LML:n seuraavan yleiskokouksen valmistelu lankeaa siinä määrin Teologisen tutkimuskomitean harteille, että komitean "normaalille" työskentelylle jää seuraavina vuosina vähemmän aikaa.

Mainituista hankaluuksista huolimatta komission työntekijät ovat jatkaneet omia tutkimusohjelmiaan. Osaston johtaja tri Viggo Mortensen on työskennellyt sosiaalieettisten teemojen parissa ("Land", "Life", "Peace" and "Justice"). Tästä työskentelystä on seuraavaksi odotettavissa kaksi julkaisua, jotka käsittelevät ekologiaa ("A Concern for Creation") ja bioetiikkaa ("Life and Death").

Pastori Anita Staufferin johtama projekti "Jumalanpalvelus ja kulttuuri", on siirtynyt toiseen eli alueelliseen vaiheeseensa. Aiheesta pidettiin helmikuussa 1995 Järvenpäässä yksi alueellisista seminaareista. Tämä projekti, joka alkuvaiheessaan herätti komiteassa monia epäileviä kysymyksiä, on kehittyvässä hyvin, ja siltä on lupa odottaa paljon luterilaisten kirkkojen jumalanpalvelusuudistukselle.

Tri Hance Mwakabana vastaa LML:n dialogista kristinuskon ja muiden uskontojen kanssa. Myös tästä aiheesta on järjestetty useita alueellisia konsultaatioita, joista yksi pidettiin Järvenpäässä elokuussa 1994.

Tri Heinrich Holze on johtanut ja koordinoit LML:n kirkko-opillista työskentelyä. Tämän työskentelyn avainasemassa on luterilainen käsitys *communio*sta. Aihetta käsittelevän työryhmän tarkoituksena on valmistaa selvitys luterilaisesta kirkko-opista.

Näiden aiheiden lisäksi komiteassa jatkettiin jo edellisessä kokouksessa aloitettua aihetta teologian roolista LML:ssä, arvioitiin LML:n 50-vuotishistorian edistymistä sekä käsiteltiin uuden Kiina-tutkimuksen nykyistä vaihetta. Ensi vuonna on tarkoitus järjestää neuvottelu aiheesta "Raamatun rooli Kiinan kirkon elämässä ja todistuksessa".

Tri Risto Lehtosen ja tri William Lesherin LML:lle lähettämän muistion perusteella neuvosto päätti komission ehdotuksesta järjestää mahdollisesti jo ensi vuonna laajapohjaisen neuvottelun teologisesta koulutuksesta. Curitiba yleiskokouksen jälkeen kysymys teologisesta koulutuksesta ja kasvatuksesta on LML:n nykyisessä organisaatiossa jollakin lailla "pudonnut tuolien väliin", ja se on jäänyt liian vähälle huomiolle. Neuvottelun tarkoituksena on koordinoita luterilaisen teologisen koulutuksen tämänhetkistä tilannetta ja luonnostella sille maailmanlaajaa strategiaa.

Lähetyksen ja kehityksen komitea

Lähetyksen ja kehityksen komitean (Mission and Development) asioista neuvoston täysistunnoissa nousi kysymys naisten vihkimisestä pappisvirkaan jälleen kerran keskustelun aiheeksi. Syynä tähän oli ensinnäkin Latvian kirkon arkkipiispan aloitteesta ao. kirkossa tehty päätös, jonka mukaan naisia ei toistaiseksi vihittä

papeiksi. Toiseksi myös joidenkin lähetyjärjestöjen edustajien toiminta muutamissa Afrikan luterilaisissa kirkkoissa naisten pappisvihkimystä vastaan oli tämän keskustelun virikkeenä.

Neuvosto päätti asiaa koskevissa suosituksissaan vahvistaa uudelleen myönteisen kantansa naispappeuteen. Aiheesta käydyn keskustelun päätteeksi LML:n presidentti Gottfried Brakemeier totesi, että naispappeuden hylkääminen ei sellaisenaan "murra" luterilaista yhteyttä mutta kylläkin "heikentää" sitä.

Komitean käsittelemistä aiheista täysistunnossa keskusteltiin pitempään "kumppanuudesta" (partnership). Aiheesta oli laadittu useampiakin papereita, joissa pohdittiin LML:n jäsenkirkkojen keskinäisiä suhteita. Erityisesti etelä-afrikkalainen piispa Manas Buthelezi arvosteli kumppanuuden käsitettä. Hän väitti sen olevan lainaa liike-elämästä ja käytännössä vahvistavan vanhoja paternalistisia asenteita. Kumppanuuden sijasta Buthelezi ehdotti *communio*-käsitteen syventämistä, koska se tarjoaa paremmat mahdollisuudet monenkeskisen yhteyden kehittämiseksi ja vahvistamiselle.

LML:n ja anglikaanisen kirkon neuvottelu diakonaatin kehittämistä Lontoossa 24.–29.4.1995

Risto Ahonen

Luterilainen Maailmanliitto ja anglikaaninen kirkko järjestivät viikonmittaisen neuvottelun diakonaatin kehittämistä Lontoossa 24.–29.4.1995. Anglikaaninen delegaatio edusti koko maailmanlaajuista anglikaanista yhteisöä. LML:n delegaatio oli puolestaan luterilaisia kirkkoja edustava asiantuntijaryhmä, jonka jäsenistä jokainen oli tutkinut diakonian teologiaa. LML:n ryhmään kuuluivat professorit Walter Bouman, Carter Linberg ja Norma Cook Everist USA:sta, prof. Sven-Erik Brodd Ruotsista, Schwester Anna-Maria aus der Wiesche Saksasta, piispa Ambrose Moyo Zimbabwesta sekä Risto Ahonen. Lisäksi LML:n puolelta neuvotteluun osallistui apul.

päsiht. Eugene Brand Genevestä sekä prof. Michael Root Strasbourgin tutkimusinstituutista.

Neuvottelulle löi leimansa vahva amerikkalainen vaikutus. Noin 20 osanottajasta amerikkalaisia oli seitsemän. Pohjoismaista allekirjoittaneen ohella mukana oli vain Sven-Erik Brodd Uppsalasta. Neuvottelujen paikkana oli Lontoon esikaupunkialueella Wickhamissa sijaitseva roomalaiskatolisten sisarten koulutuskeskus. Neuvottelujen ilmapiiri oli lämmin ja välitön ja työskentelytahti rivakka. Puheenjohtajina toimivat piispat David Tusin ja Ambrose Moyo.

Neuvottelujen taustaa

Kysymys diakonaatin asemasta ja tehtävistä on noussut kirkkojen piirissä viime aikoina vahvasti esille. Osaksi tämä keskustelu on noussut kirkkojen sisäisestä syistä niin kuin Suomessa, jossa kirkon virkarakenteen epäkohdat ovat vaatineet selvittämistä. Suurelta osalta keskustelua ovat kuitenkin virittäneet kirkkojen yhteiset haasteet ja ongelmat. Kirkkojen perinteinen toimintamalli ja kankea virkarakenne ei useinkaan suurkaupungissa pysty vastaamaan yhteiskunnan todellisiin tarpeisiin. Monissa maissa uskonollinen etsintä ohjautuu kirkkojen ohi. Eräs keskeinen kysymys onkin kirkkojen piirissä ollut se, voitaisiinko diakonian virasta kehittää uudelleen kirkkoille joustava, nopealiikkeinen ja ihmisiä lähelle tuleva ja lähellä oleva apuvälinen vaikeuksiin joutuneitten auttamisessa. Diakonian viran kehittäminen on nähty innostavana haasteena.

Luterilaisten piirissä keskustelua diakonian virasta on erityisesti käyty pohjoismaissa, USA:ssa, Saksassa sekä joissakin Afrikan maissa. USA:ssa keskustelu on liittynyt erityisesti ELCA:n laajaan virkakeskusteluun. Sen ohella esim. Bostonin yliopistossa on prof. Carter Linbergin johdolla paneuduttu laajemmin diakonian teologiaan. Pohjoismaissa diakonaattikeskustelu on ollut intensiivistä Ruotsissa, missä pian päädyttiin siihen, että kirkon virka tulkitaan kirkko-laissa kolmisäikeiseksi ja diakonian virka sen yhdeksi osaksi. Saksassa keskustelua diakonaatista on käyty pitkään ja hartaasti. Mahdolliset muutokset virankuvassa koskevat kuitenkin suurta ihmisjoukkoa, mikä vaikeuttaa ongelmien ratkaisemista. Esim. 1986 pelkästään Länsi-Saksan puolella oli yli 10.000 diakonissaa, 7.000

diakonia ja muita työntekijöitä diakonissalaitoksissa 260.000. Mielenkiintoista on myös havaita se, että monissa afrikkalaisissa kirkkoissa keskustellaan diakonian viran perustamisesta tai sen vahvistamisesta, jotta voitaisiin paremmin kohdata suurkaupunkien hätä.

Jo pitemmän aikaa on monien luterilaisten kirkkojen piirissä toivottu yhteistä neuvottelua diakonaatista ja jonkinlaista teologisen keskustelun koordinoitua. LML:n on toivottu olevan siinä aloitteen tekijänä. Teologiset ja käytännölliset syyt vaikuttavat siihen, että LML halusi järjestää ensimmäisen neuvottelunsa diakonaatista anglikaanien kanssa. Kysymys diakonaatista oli noussut vahvasti esille niin USA:n anglikaanis-luterilaisessa neuvotteluissa kuin vastaavanlaisissa maailmanlaajuisissa keskusteluissa sekä Porvoon julistuksen yhteydessä. Porvoon julistuksessa todetaan, että "me sitoudumme pyrkimään yhteiseen näkemykseen diakonian virasta".

Anglikaanien diakonaattikeskustelu on puolestaan keskittynyt selvittämään sitä, mikä on diakonian viran suhde pappisvirkaan. Anglikaanisessa kirkossa diakonian virka on ollut pappisviran esiaste, jossa pappi harjaantuu viran tehtäviin ja siirtyy myöhemmin pappisviran puolelle. Siitä nimikin "transitional diaconate". Viime vuosina anglikaanisessa keskustelussa on pyritty vahvistamaan diakonian viran itsenäisyyttä niin, että siitä tulisi pysyvä elämäntehtävä ja että diakonian viralle hahmottuisivat omat erityispiirteensä. Tähän asti diakonian virka on ollut anglikaanisessa kirkossa suuresta määrin luonteeltaan liturginen. Anglikaanit toivovat, että kanssakäyminen luterilaisten kanssa vahvistaisi osaltaan dia-

konian viran karitatiivista puolta kärsivien auttamisessa.

Neuvottelujen tarkoitus

David Tustin perusteli tämän luterilais-anglikaanisen neuvottelujen tarkoitusta osuvasti toteamalla, että "kun me kummassakin kirkossa tutkimme samanaikaisesti samoja lähteitä, kirjoja ja ongelmia, herää kysymys, miksi emme voisi tutkia niitä yhdessä ja kysellä, mitä voisimme oppia toisiltamme."

Neuvottelujen tarkoituksena oli kartoittaa diakonaattia koskevat ongelmat, selvittää niissä kirkkojen väliset teologiset erot ja saada parempi kuva yhteisistä näkemyksistä sekä pohtia, miten osapuolten välillä voitaisiin diakonian virasta saavuttaa laajempi yhteisymmärrys.

Neuvottelujen konkreettisena tavoitteena oli laatia suositukset diakonaatin kehittämisestä ALIC:ille (Anglican-Lutheran International Commission), kansainväliselle anglikaanis-luterilaiselle komissiolle, joka pohtii myöhemmin syksyllä 1995 virkakysymystä. Lontoon neuvottelussa laadittiinkin suositukset mainitulle komissiolle. Suositusten tarkempi viimeistely jätettiin luterilaisten puolelta LML:n virkamiehille.

Neuvottelujen kulku ja sisältö

Neuvottelussa pyrittiin aluksi pääsemään yhteisymmärrykseen diakoniaa ja sen virkaa koskevista peruskäsitteistä sekä diakonian viran historiasta. Sen jälkeen ohjelmassa paneuduttiin alueellisiin selvityksiin, joiden avulla haluttiin saada yleiskuva diakonaattikeskustelun nyky-

vaiheesta eri maissa. Itse pidin esityksen pohjoismaiden tilanteesta. Jatkotyöskentelyä pohjustivat merkittävästi kaksi systemaattis-teologista esitystä diakonaatin kehittämismahdollisuuksista. Toisen niistä piti Sven-Erik Brodd teemasta "The Place of deacons in the ordained ministry in the Church" ja toisen amerikkalainen prof. William H. Petersen New Yorkista. Brodd korosti omassa esitelmässään diakonian viran uudistamisen tarvetta. Broddin mielestä diakonian virka ei ole tähän asti luterilaisissa kirkkoissa integroitunut luontevasti kirkon elämän keskukseen ja jumalanpalvelukseen. Broddin mukaan diakonian virkaa on ennen muuta tarkasteltava kristologiasta ja ekklesiologiasta käsin. Broddin mukaan diakonia – leitururgia – martyria kuuluvat erottamattomasti yhteen.

Neuvotteluissa herätti jonkin verran hämmennystä diakonian peruskäsitteistä vallinnut epätietoisuus. Erityisesti Brittein saarilla ja Pohjois-Amerikassa on herättänyt paljon keskustelua kahden tunnetun teologisen auktoriteetin, James Barnettin ja John Collinsin välillä vallitseva jännite ja ristiriita. Barnettin teos "The Diaconate – A Full and Equal Order" (1981) on ollut englanninkielisessä maailmassa alan perusteos, jossa on korostettu diakonian palveluluonnetta. Tämän Barnettin kirjan ja yleensä kirkkojen perinteisen diakoniakäsityksen kanssa on kuitenkin syvässä ristiriidassa ne tutkimustulokset, joita John Collins on löytänyt uudessa massiivisessa teoksessaan "The Diaconia – Re-interpreting the Ancient Sources" (1990). Collins käy teoksessaan läpi raamatullisen aineiston lisäksi kaikki mahdolliset alkukirkon aikaiset dokumentit analysoiden perusteellisesti, mitä diakoniaa merkitsevät sanat eri yhteyksissä ovat merkinneet. Tältä pohjalta Collins

päätyy siihen, että kirkkojen perinteinen diakoniakäsitys on väärin painottunut ja yksipuolisesti ymmärretty. Diakoniaa merkitsevät sanat eivät tarkoita hänen mielestään Uudessa testamentissa eikä alkuvuosisatojen dokumenteissakaan varsinaisesti mitään nöyryä palvelua eikä myöskään mitään alempaa virkaa. Collinsin mukaan diakoniaa merkitsevät käsitteet Uudessa testamentissa liittyvät nimittäin kolmeen kontekstiin, joita kuvaavat sanat "message", "agency" and "attendance upon persons or in a household". Diakonin eräs perustehtävä on sen mukaan olla "go-between", diakoni on lähettiläs, välittäjä, sanansaattaja eri henkilöiden ja yhteisöiden välillä. Siihen liittyen Collins tähdentää, että pastoraalikirjeistä alkaa traditio, jossa diakoni on piispan vaikutusvaltainen edustaja, avustaja tai sitten hallinnollinen johtaja.

James Barnett on torjunut edellä mainitun teoksensa uudessa laajennetussa painoksessa (1995) Collinsin väitteet. Barnettin mielestä Collins on oikeassa kuvatessaan diakonin lähettiläiseksi ja esimerkiksi piispan edustajaksi, mutta näitä ja muita diakonin tehtäviä leimaa palvelu ja palvelijan rooli. Diakoniale on pysyvänä esikuvana Barnettin mielestä Herran kärsivän palvelijan esimerkki.

Barnettin ja Collinsin välinen jännite koettiin niin paljon huomiota vaativaksi, että piispa Barry Rogerson heitti osanottajille avoimen kysymyksen: "Do we accept the hermeneutical key to the understanding of the diakon-family of words as being 'to serve at table' with the double connotation of 'serving' in an 'inferior capacity' to which James Barnett adheres or to John N. Collins's contention that the diakon-family of words mean, 'go-between', 'messenger' or 'agent'."

Neuvottelun kaksi viimeistä päivää oli varattu suositusten laatimista varten ALIC:ille. Suosituksissa diakonaatin asema ja tehtävä pyrittiin määrittelemään tarkasti kirkon opin kokonaisuudesta käsin. Suosituksissa jouduttiin ajanpuutteen vuoksi keskittymään kuitenkin vain suuriin teologisiin linjoihin, suositusten viimeistely jätettiin LML:n puolelta sen virkamiehille. Suosituksissa aluksi alleviivattiin diakonian kristologiasta ja pneumatologiasta perustaa, minkä jälkeen paneuduttiin laajasti ekklesiologiaan. Diakonaatti haluttiin ymmärtää nimenomaan ekklesiologisena käsitteenä. Hyvin merkittäväksi nähtiin myös diakonian ja ehtoollisen välinen yhteys.

Suosituksia koskevan raportin loppuosassa kirjattiin kummankin kirkon piiristä diakonian virkaan liittyvät erilaiset teologiset näkemykset ja viranhoidon muodot sekä pohdittiin, minkälaisia mahdollisuuksia osapuolilla on päästä suurempaan yhteisymmärrykseen diakonian virasta. Erikseen pohdittiin myös diakonian viran suhdetta ordinaatioon.

Suosituksien päättyivät kummallekin kirkolle esitettyyn haasteeseen. Anglikaanisen kirkon piirissä tulee pyrkiä määrittämiseen siihen, että diakonaatti palaute-taan kirkon viran yhtenä erillisenä ja elämänpituisena palvelutehtävänä sille kuuluvaan arvoon ja itsenäisyyteen, jolloin myös uudelleen korostuu sen luonne karitatiivisena palveluna. Luterilaisten puolesta tulee huolellisesti harkita, voidaanko diakonian virkaan tulevat ordinoida. Samalla on mietittävä, mikä on diakonian viran liturginen rooli tulevaisuudessa.

Uudet kristillis-fundamentalistiset liikkeet NIME:n kokouksen teemana Uppsalassa 19.-21.8.1995

Timo Vasko

NIME, Nordiska Institutet för Missionsforskning och Ekumenisk forskning, piti vuosikokouksen ja opintopäivät tällä kertaa 19.-21.8.1995 Uppsalassa. NIME toimii pohjoismaisena missiologian ja ekumeniikan tutkimuksen yhteistyöelimenä edistellen pohjoismaisella ja kansainvälisellä tasolla näiden tutkimusalojen yhteisöjen ja yksittäisten tutkijoiden kohtaamista. NIME pyrkii edistämään myös yhteistä pohjoismaista alan tutkijakoulutusta. Kokous pidettiin sekä teologisen tiedekunnan että Ruotsin kirkon toimitalon tiloissa. NIMEN jäsenyhteisöjen edustajia ja muita osallistujia oli n. 30. Puheenjohtajana toimi prof. Carl F. Hallencreutz (Uppsala universitet) ja muina hallituk-

sen jäseninä ovat Hans Raun Iversen (Köbenhavns universitet), Jan Edström (SEN) ja Tormod Engelsen (Menighetsfakultetet i Oslo). Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin missiologian ja ekumeniikan prof. Aasulf Lande (Lund). Landen painopistealueina Lundissa ovat uskontojen tutkimus dialogin näkökulmasta, vapautuksen teologiat ja Gospel & Cultures -problematiikka.

NIME:n toimintaan sisältyy merkittäviä pohjoismaisia projekteja: 1. Bibliografiaprojekti MISSIO NORDICA ilmestyy vuosittain sisältäen kaikissa Pohjoismaissa julkaistun missiota käsittelevän kirjallisuuden ja useita hakemistoja. Ai-

neisto kootaan kansallisesti, esim. Suomessa teologisen tiedekunnan kirjastonhoitaja Liisa Rajamäen toimesta, toimitetaan Stavangerissa ja painetaan kirjaksi Aarhusissa. Suomen osuuden toteuttaminen tulevaisuudessa edellyttää suomalaisten jäsenyhteisöjen taloudellisia tukitoimia avustavan henkilön palkkaamiseksi määräajaksi dokumentalistityöhön. 2. Arkistoprojekti sisältää kansallisia hankkeina kunkin maan kannalta keskeisen missiologian ja ekumeenisen lähteaineiston kartoituksen ja luettelomuotoon saattamisen. Suomessa on toiminut tätä tarkoitusta varten vuodesta 1988 MELA-projekti, jonka johtoryhmään tällä hetkellä kuuluvat FT Mirja Härkönen, Suomen kansallisarkisto, TT Antti Raunio ja TT Timo Vasko, systemaattisen teologian laitos. 3. Uskonto-teologian projekti käynnistyi NIMEN vuosikokouksessa Kööpenhaminassa 1993 ja jatkui Selly Oakissa 1994 (kirja jälkimmäisessä kokouksessa pidetyistä esitelmistä ilmestyy lähiaikoina). Sitä johtaa Kajsa Ahlstrand, Uppsala, aloittaneen projektin ajankohtaisen pohjoismaisen kirjallisuuden inventoinnilla. KMN:n Gospel & Cultures -projekti huomioidaan tässä yhteydessä. 4. NIME yhdessä Pohjoismaisen Afrikka-instituutin, Uppsala, kanssa järjesti 24.-28.8.1994 Uppsalassa konferenssin Christian-Muslim Relations in Africa.

Tänä vuonna pidetyt esitelmät käsitelivät uudempia kristillisiä uskonnollisia liikkeitä ja niiden missiota eri konteksteissa. Veronica Melander (Uppsala) esitteli väitöskirjatyönsä tutkimustuloksia aiheena: "New Religious Political Right i Guatemala. Mission eller politisk strategi?" Guatemalan väestöstä 30 % lukeutuu kasvaviin protestanttisiin kirkkoihin. Kulloinkin valtaapitävästä poliittisesta

ryhmästä riippuen vainon kohteeksi ovat joutuneet vuorotellen katoliset tai protestantit. Maan sosiopoliittista tilannetta leimaa jyrkkä varallisuusero rikkaan maata omistavan valkoisen ja köyhän intiaani-väestön välillä. Valtaväestönä olevan intiaaniväestön ihmisoikeudet ovat hyvin heikot, mutta uskonto on merkittävä intiaaniväestön yhtenäisyyttä edistävä tekijä. Pohjois- ja Keski-Amerikasta saapuneella karismaattisella menestysteologisella liikehdinnällä ja parakirkkollisilla ilmiöillä on lisääntyvää kannatusta heidän keskuudessaan. Ajankohtaiseen problematiikkaan kuuluu esim. uskonnollisen ja poliittisen sanoman yhteenkytkeminen ajattaessa maanomistuksen yhteiskunnallistamista.

Ove Gustafsson (Uppsala) on paneutunut väitöskirjatutkimuksessaan teemaan: Rhemarörelsen i Tjeckien. Internationella nätverk i samarbete och konflikt. Tutkittavissa ns. uskonliikkeissä keskeisen aseman saa johtajan suoraan tulkitsema ilmoitus. Gustafssonin näistä liikkeistä käyttämä nimitys rhema-liikkeet painottaa puhutun sanan saamaa asemaa johtajan suorittamassa Raamatun tulkinnassa. Ilmiö on vahva Etelä-Afrikassa, USA:ssa ja myös lisääntyvässä määrin Euroopassa. Se on esim. Livets ord -nimellä ja Ulf Ekmanin johdolla levinnyt Ruotsiin pitien päämajaansa Uppsalassa, josta se on perustanut haaraosaston mm. Tsekin tasavaltaan (n. 2000 kannattajaa). Missio-toiminta on ollut aktiivista tutkimusajan-kohtana (1988-1994) myös Venäjällä. Toimintaa suunnataan parhaillaan Euroopan katolisiin maihin, Balkanin islamilaisille ja ortodoksikirkon toiminta-alueille, Lähi-Idän arabiankielisiin maihin sekä muslimien keskuuteen Keski-Aasiassa.

Kokouksen osallistujat kriittisinä havainnoitsijoina seurasivat Livets ord -järjestön 20.8. n. 2 1/2 tuntia kestänyttä jumalanpalvelusta Uppsalassa sijaitsevassa kokoushallissa, jonka avajaiset olivat heinäkuussa 1987. Nyt sinne oli kokoontunut n. 3000 liikkeen kannattajaa. Yli tunnin pituisen saarnan keskeisenä sanomana oli, ettei sairaus kuulu kristityn elämään. Parantuminen ehdollistettiin riippumasta siitä, kuinka intensiivisesti Jumalan sana olisi saanut tilaa kuulijan sydämessä. Legalistinen ja antroposentrinen sanoma vaati uskon näkyvänä ilmauksena elämää ilman sairautta. Manipuloiva julistustekniikka sanoman sisäistämiseksi kannattajissa oli käytössä esim. yhdesä ja pareina puhujan sanojen toistamisen metodina. Ehdottoman kirjaimellinen Raamatun tulkinta ja parantamislähtöille ominaiset rukoukset, käden nostot ja todistukset juuri sillä hetkellä paranemisista kuuluivat tilaisuuden kulkuun. Livets ord -sanomaa levitti 71 lähetystyöntekijää kahdeksassa maassa. Seurakuntia on n. 700, raamattukouluja 3 ja yhteistyössä toimivia raamattukouluja 5, joissa yhteensä 2600 opiskelijaa. Kirjoja on julkaistu 26 kielellä. Sosiaalista avustustoimintaa suunnataan mm. entisen Jugoslavian alueelle.

NIME:n kokouksessa saatiin kuulla useita katsauksia evankelikaalisesta suuntauksesta konservatiivisista liikkeistä Pohjoismaissa. Mikkel Vigilius (Köbenhavns universitet) esitteli tutkimustuloksiaan työstään "Discipleship Movement" (Boston Movement). Tämän liikkeen, jonka juuret ovat karismaattisissa ja Jeesusliikkeessä, perusti varsinaisesti Kip McKean Bostonissa 1979. Liike rantautui USA:sta Tukholmaan 1986 ja Kööpenhaminaan 1991. Tukholmasta liike tuli 1991 Suomeen ja tunnetaan täällä nimellä Hel-

singin Kristuksen opetuslapset r.y. (Liikkeen toiminnasta Suomessa kts.: Peter Browne, Usko, toivo ja raha. - Valitut Palat, tammikuu 1995, 53-59). Vigilius sijoittaa tämän ryhmän kristikunnan historiassa esiintyneiden ecclesiola in ecclesia -liikkeiden joukkoon. Näiden luonteenomaisiin piirteisiin kuuluvat mm.: 1. Pyrkimys eksklusiivisuuteen ja elitismiin suhteessa toisiin kirkkoihin. 2. Voimakas kurin vaatimus hengellisessä elämässä. 3. Johtajavalta antaa tiettyyn määrään omaatuntoa velvoittavia ohjeita.

Gospel & Cultures -tutkimusteema on keskeisesti esillä KMN:n seuraavassa maailman lähettyksen ja evankelioimisen konferenssissa Brasiliassa 1996. Pohjoismaissa toimii tätä varten koordinaatioryhmä, jonka jäseninä ovat: Gert Ruppell (KMN), Gunnar Borgegård (NER), Margun Sandal (Norja), Örn Johnsson (Islanti), Holger Lam (Tanska), Jan Edström (SEN), Kajsa Ahlstrand (Ruotsi) ja Synnöve Bredvik (Norja/SAMPI). KEM pitää teemasta konferenssin Hampurissa toukokuussa 1996. Seuraava NIME:n vuosittainen kokoontuminen tapahtuu Lundissa kesäkuussa 1996.

Ekumeeninen lähetysseminaari Pietarissa 27.-29.3.1995

- Christian Seminar "What does it mean to be a 'Missionary Church' in Russia today?"

Hannu Paavola

1. Seminaarin tausta ja osanottajat

Seminaarin järjesti Missiologian, Ekumenian ja Uusien Uskonnollisten Liikkeiden Tutkimuksen Ortodoksinen Instituutti (The Orthodox Institute of Missiology, Ecumenism and the Study of New Religious Movements, OIMEN). Instituutti on vuonna 1993 perustettu tutkimuskeskus, joka on osa Venäjän Kristillistä Instituuttia (Russian Christian Institute, RCI). RCI on vuonna 1989 toimintansa aloittanut ja vuonna 1994 rekisteröitynyt yliopistotasoinen oppilaitos, jonka perustajina olivat mm. Pietarin Hengellinen Akademia ja Pietarin kasvatus-tieteellinen yliopisto.

Seminaarin järjestämisen taustalla on Kirkkojen Maailmanneuvoston (KMN) piirissä vuoden 1989 San Antonion lähe-

tyskonferenssin jälkeen käynnistynyt Euroopan kirkkojen elämää koskeva tutkimusprojekti, jonka vuonna 1993 Potsdamissa pidetty kokous muotoili teemaksi "Seurakuntaelämän missionaarinen uudistuminen" (Missionary Renewal of Congregational Life). Vuoden 1994 syksyllä Moskovan lähellä pidetty koordinaatioryhmän kokous suunnitteli Pietarin seminaaria osana ko. projektin alueellisia/paikallisia kokouksia. Seminaari toteutui suunniteltua aikaisemmin, mistä oli seurauksena todennäköisesti ainakin ulkomaisten osallistujien vähyys.

Seminaarin noin 40 osanottajaa olivat etupäässä Pietarista edustaen ortodoksien lisäksi roomalaiskatolisia, luterilaisia, anglikaaneja, metodisteja ja baptisteja. Ulkomaalaisia oli USA:sta, Italiasta, Saksasta ja Suomesta. Omaksi rooliksi

muodostui eräissä mielessä "ekumeenisena vieraana" tai tarkkailijana toimiminen saksalaisen tri Dietrich Wernerin (Ev. Missionswerk in Deutschland, EMW) kanssa, joka on em. koordinaattoriyhdyksen jäsen. EMW:n taloudellinen tuki oli tehnyt seminaarin järjestämisen mahdolliseksi. Kokouspaikkana oli Young People's Palace -niminen hotelli, jossa kaikki ulkonaiset järjestelyt toimivat moitteettomasti. Seminaarin kieli oli venäjä, englanninkielinen tulkaus oli järjestetty ulkomaalaisille.

2. Seminaarin ohjelma

Kolmen päivän ohjelma koostui 11 istunnosta, joista neljä istuntoa (1. päivä) käsittelevä tämän päivän lähetystyön tehtävää ja luonnetta yleisemmällä ja periaatteellisemmalla tasolla, ja loput esittelivät konkreettisia lähetyskankkeita Pietarissa. Piispa Simon ja Hengellisen Akatemian rehtori Vasilij Stoikov osallistuivat seminaarin avajaistilaisuuteen ja toivat siihen tervehdyksensä.

Olga Ganaba Moskovon patriarkaatin ulkoasiain osastolta esitteli avauspuheen-vuorossaan Euroopan kirkkojen seurakunnan uudistuksen ohjelmaa. Euroopan kirkkoille, jotka ovat perinteisesti pitäneet itsellään nuorempien kirkkojen opettajina, on tullut aika arvioida omia ongelmiaan. Ratkaisu on seurakunnan uudistuminen. Venäjän ortodoksinen kirkko (VOK) on osallistunut ekumeeniseen toimintaan aktiivisesti yllä rakenteensa osalta, mutta tavallisille seurakuntalaisille asia on vieras. Potsdamin kokouksen löytö oli kirkkojen yhteisten ongelmien käsittely alueellisella ja paikallisella tasolla. VOK:n heikkoutena on ollut kyvyttömyys avautua seurakunnan ulkopuolelle, ei niinkään

laiskuudesta tai haluttomuudesta kuin tietämättömyydestä ja osaamattomuudesta johtuen. Euroopan kirkkojen lähetystehtävä on muuttunut kaukana tapahtuvasta oman toimintaympäristön kohtaamiseksi. Tässä on mahdollisuus yhteiseen oppimiseen.

3. Kristillisen lähetystyön tehtävä ja luonne

OIMEN:n johtaja Vladimir Fedorov esitteli ortodoksista näkemystä lähetystyöstä "tässä ja nyt". Omalta ja instituutinsa osalta hän halusi korostaa pääasioita, ei niinkään eroja muihin kirkkokuntiin. Nyt kun on pitkästä aikaa mahdollista puhua kirkon lähetystehtävästä, löytyy yhteisiä asioita. Lähetys on sekä kirkon sisäistä (saarna, todistus) että sen ulkopuolelle suuntautuvaa palvelua, jonka on otettava huomioon maallistuminen ja oltava siksi missionaarinen. Vahvasta lähetystyöhistoriastaan huolimatta ortodoksista kirkkoa ei yleisesti pidetä missionaarisena vaan liturgisena kirkkona. Nyt ei ole syytä puhua romanttisesti Venäjän kirkollisesta tilanteesta, on lähetystyön aika. Proselytismin ongelma on otettava vakavasti, mutta pääasia on seurakuntien kasvaminen apostolisuuteen. Se tarkoittaa kirkon uudistumisen tarvetta niin, että kohdataan realistisesti sellaiset kysymykset kuin miten kirkkoon kuulumaton ihminen tulee uskoon, sekä muuttuvan maailman haasteet. Kirkon kovan linjan edustajat (hard liners, fundamentalistit) eivät antaisi kirkon olla kirkko, vaan ovat lähellä nationalistisia näkemyksiä. Fundamentalismien vaara on torjuttava, se hajottaa yhteiskuntaa. Nyt on aika ortodoksiselle ja tunnustustenväliselle kirkkojen yhteiselle lähetystehtävälle Venäjällä.

Roomalaiskatolista kirkkoa edustava isä Evgeni Heinrich esitteli Fedoroviin liittyen kirkkonsa tilannetta. Ennen vallankumousta oli 13 seurakuntaa, nyt kaksi tai kolme, rakennukset tyhjinä. Pietarissa käytetään anglikaanien kanssa yhteistä kirkkoa. Jeesuksen antamassa lähetystehtävässä avoimuus vallitseville olosuhteille tärkeä, kansan kielen käyttö. Moskovassa kirkon radiotyö laajaa. "Meidän Afrikamme on Eurooppa, ehkä afrikkalaiset tulevat meitä opettamaan."

Luterilaisista pastorit Sergei Preiman ja Arvo Survo kertoivat Inkerin luterilaisen kirkon (IK) lähetysajattelusta. Kirkon "lähetystyöhistoria" rajoittuu seka-avioliittojen mahdollisuuteen lähimenneisyydessä. Eläminen ihmisten kanssa, sanan ja teon yhteys. Ei jyrkkää eroa IK:n ja VOK:n tilanteen välillä. Arvo Survon lähtökohtana oli kansatieteen ja suomensukuisten kansojen tutkiminen ja tuntemus. Jos tuntee kansan sielun, voi puhua evankeliumia. "Evankeliumin saarnaaminen" parempi termi kuin "evankelioiminen", jälkimmäinen sisältää mielikuvan kohteen passiivisuudesta. Kristinuskon ja uskonnon ero on tärkeä pitää selvänä. Evankeliumi on sanoma Kristuksesta, joka tulee ihmisen rinnalle ja kantaa. Piispa Georg Kretschmar Venäjän luterilaisesta kirkosta (saksankielinen) piti esityksen kirkkonsa vaiheista ja kehityksestä. Kirkon uusi nousu vuosien 1917 ja 1939 mullistusten aiheuttamasta tuhosta on ollut sekä yllättävä että vaikea valvoa. Esimerkkejä seurakuntien "kuolleista nousemisista", ja mm. siitä miten katoninen pappi on tunnistanut luterilaisia ja antanut tilapäistä apua. Kehitys tavallisesti rauhallista, mutta myös vaikeampia tilanteita, joita välttämättömästi käsitellä yhteisesti. Kun 1939 luterilaiset jumalanpalvelukset loppuivat, kristityt menivät

ortodoksi- tai baptistiseurakuntiin. Nyt tapahtuu paluuta, ja siihen saattaa sisältyä vaikeuksia. Luterilaiset eivät harrasta proselytismia, Venäjän takaisin voittaminen Kristukselle on eri kirkkojen yhteinen tehtävä. Osa ulkomaalaisista lähetysaarnajista on nähtävä vaarana (esim. uusapostolinen ryhmä), asia on eri jos Venäjällä toimiva kirkko pyytää sisarkirkkoja auttamaan. Venäjän alueella on paljon ihmisiä luterilaiselta taustalta, "tarvitaan avoimia kutsuvia kirkkoja".

Baptistien edustajan Alexei Pirogovin lyhyt puheenvuoro korosti Matteuksen lähetyskäskyn ja saarnan keskeisyyttä kirkkonsa lähetyskäsitteessä. Hänen selvittävä kysymyksensä Fedoroville fundamentalismin vaarallisuudesta viritti keskustelun, jossa kyseisen termin erilaiset merkityssisällöt olivat vaikeutena. Siinä oli havaittavissa myös ns. vapaiden kirkkokuntien ja VOK:n välisen suhteen ongelmallinen historia, joka näyttää ilmenevän baptistien varauksellisuutena yhteyksien rakentamiseen.

Puheenvuoroja seurasi vilkas keskustelu, jossa Fedorov korosti tämän olevan vasta alkua hyvälle yhteistyölle. Hänen mielestään proselytismi ei ole kielikysymys. Väärät stereotyyppit ovat vahingollisia; niinpä ihminen joka on syntynyt Venäjällä ei ole automaattisesti ortodoksikristitty (esimerkkinä Tolstoi). Olga Ganaban mielestä "tämän aarteen (katolisten, luterilaisten ja evankeelien yhteinen kontribuutio) kanssa on oltava huolellisempi kuin leikkausta tekevä lääkäri". Tärkeää on se, mitä teemme tästä eteenpäin.

4. Konkreettisia missionaarisia hankkeita

Käytännön missionaarisista hankkeista protodiakoni Andrei Chichov Hengellisestä Akatemiasta puhui aluksi ortodoksisen diakonian ymmärtämisen vaikeudesta uudessa tilanteessa. Sana on esim. NL:n aikaisessa sanakirjassa vuodelta 1950 selitetty "tekopyhäksi yläluokan suorittamaksi syrjäytyneiden avustustyöksi, jolla näitä pidetään luokkataistelun ulkopuolella". 70 vuoden ajan asia oli valtion hoidossa, eikä kirkko saanut osallistua siihen. Uudessa tilanteessa vaikeinta on agnostikkojen kohtaaminen, kuolevan rinnalla kulkeminen. Enemmän kuin ateismia kohdataan pakanuutta; kyseessä ei ole Dostojevskin kuoleman talo vaan Danten inferno.

Kuultiin ortodoksien tekemästä vankilatyöstä ja Raamattuseuran Pietarin toimiston rekisteröitymisestä viikkoa aikaisemmin. Nuorisoprojekteista huomiota sai kansainvälinen Dorkas Aid International, jonka tulisieluinen ja ennakkoluuloton paikallinen johtaja V. Harinov kertoi Hollannissa päämajaa pitävästä 28 maassa toimivasta järjestöstä. Muina asioina nousivat esille: hyvä yhteistyö Hengellisen akatemian kanssa; 10 hengen ryhmä käytännön tehtävissä sairaaloissa ym. Myös ekumeenisen diakoniatyön neuvoston toiminta esiteltiin perusteellisesti. KMN:n ja pohjoismaisten kirkkojen avustajajärjestöjen koordinoimassa hankkeessa ovat ortodoksien lisäksi mukana baptistit, luterilaiset, katoliset. Unelmana on maallikoiden diakoniakoulutus. Neuvosto on toistaiseksi ainoa ekumeeninen rakenne Pietarissa.

Venäjän Kristillisen Instituutin rehtori tri Dimitri Burlaka puhui instituutinsa toi-

mina-ajatuksesta. Sana kristillinen tässä yhteydessä tarkoittaa tiettyä kasvatuksellista ulottuvuutta ja laatua sekä vaihtoehtoa valtion koulutusohjelmalle. Instituutti toimii laaja-alaisesti kulttuurihistorian (filosofian-, kirjallisuuden-, uskonnon- ja yleisen historian) alueella. Kyseessä on maan ainoa sekulaari instituutti, joka antaa teologista koulutusta. Ei kouluta pappeja, mutta ihmisiä, jotka vaikkapa haluavat varustautua "lähetystehtävään" omassa nyky-yhteiskunnassa. - Muista koulutus- ja kasvatusohjelmista Inkerin kirkon koulutuskeskuksen liikkeellelähtö sai myönteistä huomiota myös yhteistyömahdollisuutena, pyhäkoulunopettajien koulutus sai puolestaan erityismainintoja saksalaisen kirkon taholta.

OIMEN:n uususkontojen tutkimusohjelmaa pietarilaisena dialogikeskuksena esitteli Andrei Chichov. Yhteyksiä on ollut sekä Eileen Bakerin Englannissa että Johannes Aagaardin Dialog Centeriin Tanskassa. Mahdollisuus toimia laaja-alaisena monipuolisena "rauhan järjestönä", koska yhdistää eri kirkkojen ponnistelut uususkontojen ja kulttien tutkimuksessa ja kohtaamisessa. Suuri hanke käynnistynyt Pietarin alueen uususkontoja ja uskonnollisia liikkeitä koskevan hankkeen kokoamiseksi.

"Avoimen kristillisyyden yhdistyksen" (Society for Open Christianity, SOC) puheenjohtaja Konstantin Ivanov kertoi yhdistyksen syntyneen tarpeesta kohdata kristittyä ympäröivä kulttuuri ja julkinen elämä, olla sen kanssa avoimessa vuorovaikutuksessa. SOC:lla on toiminnalleen sekä Pietarin metropolin ja Hengellisen Akatemian että Moskovan patriarkaatin tuki. Se pitää aivan Hotelli Moskovan tuntumassa (Chemovetsky 4-6) käyttöönsä saamassa kolmikerroksi-

sessä kiinteistössä koulua noin 200 oppilaalle sekä akateemisen tason opetuskursseja (teologia, filosofia). Yhteistyötä oli muodostumassa korkeamman koulutuksen alalla RCI:n ja OIMEN:n kanssa. Missionaarisuus ja ekumeenisuus tuntui liittyvän luontevasti yhteen yhdistyksen toiminnassa. Ulkomaista rahoitusta oli saatu ainakin Amerikasta (Church of Christ) ja Saksasta. Yhdistys oli juuri kohdannut Pietarin viranomaisten taholta uhan kiinteistönsä menettämisestä, mistä Ivanov toivoi myös ulkomaisia vetouksia kaupungin johdolle.

5. Kirje seurakunnille

Seminaarin viimeisenä päivänä valmisteltiin Vladimir Fedorovin luonnoksen pohjalta seminaarin osanottajien yhteinen kirje Pietarin seurakunnille eri kirkkokunnissa. Siinä ilmaistiin kokoon-tumisen historiallinen luonne, kristillisen kirkon yhteisen tehtävän myös yhteiskuntaa eheyttävä vaikutus sekä pyrkimys kristittyjen yhteyden rakentamiseen yhteisessä lähetystehtävässä.

Seurakunnille osoitetun kirjeen tavoitteena oli kristittyjen yhteyden vahvistamisen lisäksi konkreettisesti tukea järjestäjien esittämää ajatusta pysyvemmän koordinaatioryhmän tms. kokoamisesta Pietarissa. Perimmäisenä tavoitteena keskusteltiin Pietarin kristillisen (tai ekumeenisen) neuvoston perustamisesta.

6. Arviointia

Seminaari ei ollut historiallinen niinkään ekumeenisen laajapohjaisuutensa osalta, mutta sellainen se oli epäilemättä kokonaisvaltaisesti ymmärretyt missionaari-

sen lähtökohtansa vuoksi. Mielenkiintoista oli tutustua VOK:n piirissä syntyneisiin sekä ekumeenisesti avoimiin että missionaarisin yhteisöihin, joille tunnusomaista näyttää olevan akateemisen tason tutkimuksellinen ote. Sekä OIMEN:lla, RCI:lla että SOC:lla näyttää olevan ortodoksisen kirkon johdon tuki, erityisesti mitä tulee Hengellisen Akatemian suhtautumiseen. Olga Ganaba Moskovan patriarkaatin ulkoasiain osastolta arvioi pöytäkeskustelussa, että Pietarissa tällainen kehitys on mahdollista, Moskovan "ekumeeninen ilmasto" on erilainen. Siellä eri kirkot elävät selkeämmin omis-sa lokeroissaan.

Seminaari osoitti VOK:n piirissä elävää aitoa valmiutta ja pyrkimystä ekumeenisesti avoimeen kirkkojen yhteiseen lähetystehtävään niiden omassa ympäristössä. Rohkaisevaa oli tavata monia innokkaita tälle asialle antautuneita oppineita sekä nuoria opiskelijoita, jotka vapaaehtoisina työskentelevät tutkimus- ja koulutusyhteisöissään. Seminaarin järjestelyt olivat erinomaiset täsmällisine aikatauluineen, tulkkauksineen ja jopa oopperailtoineen ulkomaisille vieraille (Puccinin Tosca).

Keskustelut Dietrich Wernerin ja Olga Ganaban kanssa olivat antoisia, ja toivat arvokasta tilannetietoa sekä seurakuntaelämän missionaarisesta uudistumisen ohjelmasta että eurooppalaisesta valmistautumisesta KMN:n vuoden 1996 lähetykokoukseen. Kokouksen tematiikkaan (Gospel and Culture) liittyen mm. Saksassa on samansuuntaista työskentelyä käynnissä kuin Suomessa Usko ja kulttuuri-seminaarin seurantatyössä. Vuoden 1996 kokouksen valmistelua pyritään järjestämään yhdessä Euroopan Kirkkojen Konferenssin kanssa.

“Kristinuskon ja muiden uskontojen kohtaaminen Euroopassa – juutalainen usko”

(Das Christentum in der Begegnung mit anderen Religionen in Europa – Der jüdische Glaube)

Ökumenischer Studiekurs 15.5.–24.5.1995. Studienzentrum Josefstal, Schliersee

Jouni Turtiainen

Schlierseen kaupungissa sijaitseva Josefstalin ekumeeninen opintokeskus sijaitsee kuvankauniissa alppimaisemassa, n. sata kilometriä Münchenistä etelään. Sinne oli saapunut kolmisenkymmentä eri kirkkojen edustajaa ympäri Eurooppaa: meitä luterilaisia oli Saksan, Puolan, Tsekin ja Slovakian, Transsilvanian, Unkarin, Romanian ja Serbian (!) sekä latvian lisäksi Ruotsista ja Tanskasta. Allekirjoittanut oli ainoa edustaja Suomesta. Saksan ja Itävallan katolisia ole eniten ja heidän lisäksi vanhakatolisia Itävallassa ja anglikaaneja Englannista sekä ortodokseja Romaniasta ja Venäjältä.

Luennoitsijat olivat juutalaisuuden ja kristillisen dialogin asiantuntijoita, yhtään juutalaislähetyksen tekijää ei ollut

kutsuttu paikalle (minua, tiysin tuntematonta entistä juutalaislähettä lukuunottamatta). Tämä järjestäjien ennakoasetelma kertoi jo mistä oli kysymys: juutalaislähetyksen järjestäjillä oli lähinnä negatiivilla varustettu referenssisuhde.

Saksalainen post-holocaust-syyllisyys

Kokous oli mitä ilmeisimmin tarkoitettu sellaisille kirkon työntekijöille ja vastuunkantajille, joiden tiedot juutalaisuudesta rajoittuivat lähinnä UT:n kuvauksiin fariseuksista ja toisen maailmansodan juutalaisten joukkomurhiin. Kurssiohjelman perusteella järjestäjien tarkoi-

tus oli tarjota meille rautaisannos tietoutta nykyjuutalaisuudesta ja huipentuma teologista reflektointia kirkon ja juutalaisten suhteesta Auschwitzin jälkeen. Oli siis selvää, että opetusta tulisi leimaamaan tyypillinen saksalainen post-holocaust-syyllisyys. Tämä oli ennakoasenteeni Saksaan mennessäni eikä se karissut kokouksen aikanakaan – päinvastoin.

On tietysti mielenkiintoista havaita siihen, miten erilaisesta näkökulmasta me suomalaiset luterilaiset katsomme suhdettamme juutalaisiin. Samaan aikaan, kun Hitler keräsi miljoonia juutalaisia keskitysleirille, Suomen juutalaiset taistelivat rintaa rinnan muiden suomalaisten kanssa yhteistä hyökkääjää vastaan. Meillä on luonnollisesti tajunnassamme ymmärrys siitä, että “olen syntynyt syntisestä sukukunnasta ja olen isieni kanssa monella tavoin syntyä tehnyt...”.

Olemmehan me suomalaisetkin toki osa sitä kristikuntaa ja eurooppalaista hen- genperintöä, joka on vainonnut juutalaisia ja hylännyt heidät. Mutta mitään niin totaalista kollektiivisyyttä en ole tavannut missään muualla kuin saksalaisten (itä- ja länsisaksalaisten sekä itävaltalaisien) suhteissa juutalaisiin. Voi vain ihmetellä, mitä kaikkea yksi itävaltalainen korpraali onkaan Saksassa saanut aikaan: kärjistäen voisi todeta, että Hitlerin vaikutus saksalaiseen teologiaan on kokemukseni mukaan suurempi kuin Balthusin ja Bultmannin yhteensä!

Opintokurssin ohjelma koostui luennoista ja ryhmäkeskusteluista. Lisäksi iltaohjelmat sisälsivät elämyksellisempää yhdessäoloa, kuten Baijerin luterilaisen kirkon järjestämän juhlaillallisen, johon osallistui myös piispa Herman von Loewenich ja juutalaisen sapattiatierian, jonka

toteutuksesta vastasi rva Hirsch Berliinistä.

Saksalaisten syyllisyydestä koko ihmiskunnan syyllisyyteen

Kokouksen ehkä mielenkiintoisimmasta annista vastasi Englannin anglikaanikirkon edustaja Paul Oesterreicher, joka on taustaltaan juutalauskristitty ja luennoi aiheesta “Judentum heute” ja “Theologie nach Auschwitz”. Hän piti luentonsa sujuvalla saksankielellä ja toi esiin toisenlaisen näkökulman syyllisyysskysymykseen. Oesterreicher painotti UT:sta nousevan Jeesuksen etiikan ainutkertaisuutta: Jumalan tuomio kohtaa erotuksetta kaikkia ihmisiä ja toisaalta Jumala on kaikille armollinen. Nasaretin synagogassa (Lk 4) Jeesus ylitti kansallisuusrajat.

Oesterreicherin mukaan filosemitismi on myös rajoittunutta ajattelua. Siinäkin erotetaan juutalaiset muista ihmisistä: heidät nähdään jotenkin erinomaisempina kuin muut. Kuitenkin he ovat vain tavallisia ihmisiä omine puutteineen, hän muistutti. Auschwitzista puhuminen pakottaa meidät rehellisyyden nimissä puhumaan myös Hiroshimasta. Ihmiskunnan sotateknikka on varustettu uuteen Auschwitziin ja Hiroshimaan. Hänen teologinen teesinsä kuului: “Ei ole olemassa viattomia uhreja – ei juutalaisia eikä kristittyjä.”

Oesterreicher korosti, että kaikkia kansoja yhdistää ihmiskunnan yhteinen syyllisyys. Samalla kaikille kansoille kuuluu myös yhteinen armo. Tämän tiedostaminen auttaa aitoon vuoropuheluun. Oesterreicher tosin epäili, että tältä pohjalta dialogi lienee mahdollista vain “liberaalisti” ajattelevien kristittyjen ja juutalaisten vä-

lillä – fundamentalistien ja ortodoksien välillä on harvoin päästy rakentavaan dialogiin.

Oesterreicherin mukaan varsinainen ongelma teemasta "Theologie nach Auschwitz" oli: "ovatko saksalaisen teologian johtopäätökset normatiivisia koko kristikunnalle?" Auschwitzin viesti on hänen mielestään paljon laajempi kuin kansallinen kysymys. Se pakottaa koko ihmiskunnan tutustumaan omaan pimeään puoleensa – myös kristillisen kirkon on suostuttava näkemään tämä. Jumalan kuvaan koskeminen merkitsee Oesterreicherin mukaan aina Jumalaan itseensä koskemista.

Maailmassa yhä tapahtuvat "etniset puhdistukset" merkitsevät Oesterreicherin mukaan sitä, että Auschwitzin aika ei ole päättynyt. Kansallisen "hyvän" tekeminen johtaa itse asiassa Paholaisen palvelukseen. Niinpä, esim sionistisessa Israelin valtiossa palestiinalaiset ovat usein kokeneet, että juutalaiset ovat "natseja". Tällaisen kuuleminen juutalauskristityn suusta Saksan maaperällä kuulosti varsin rohkealta – tosin sehän on lausumattakin totta.

Valinta ja kutsu

Heidelbergin yliopiston judaistiikan professori *Krochmalnik* puhui valinnasta ja kutsusta. Hänen juutalainen näkökulmansa oli yllättävän "ristinteologinen". Hän aloitti pohdiskelemalla valinnan ja kutsun eroa. *Krochmalnik* viittasi UT:n Matteukseen, jota ei hänen mukaansa valittu, vaan hän sai kutsun: "seuraa minua". Valinta ei hänen mukaansa ulotu yksilöön, vaan ensisijaisesti kansaan. Yksilö voi olla kutsuttu, kuten myös esim.

Mooses, mutta valinta koskee lopulta Israelin kansaa. Siihen kuuluvat yksilöt ovat kaikki kutsun saaneita ja yhdessä he muodostavat "valitun kansan", puntaroi Krochmalnik.

Krochmalnikin mukaan Raamatussa vallinnan käsite (hepr. verbi *bachar*) ei ole etuoikeus, vaan raskas velvollisuus ja taakka, kuten profeetta Amos opetti israelilaisia (Amos 3:2). Valinta on hänen mukaansa aina pelkoa ja kauhua herättävä. Valinta on sitä, että äiti, jolla on vain yksi rinta joutuu imettämään monia lapsia, jolloin hänen on valittava kuka selviää ja kuka ei. Hän viittasi romaaniiin (ja elokuvaan) ”Sofien valinta”, jossa äiti joutuu hylkäämään yhden lapsistaan voidakseen pelastaa toisen ja itsensä. Saulin hylkääminen ja Daavidin kutsu osoittaa Krochmalnikin mukaan sen, mistä on kysymys: jumala kutsuu ja lopulta valitsee sen, joka on pieni ja halveksittu.

Kirkon ja synagoogan dialogi – missä mennään?

Saksalaisten oppineiden puheenvuoroi-
sa tähtäyspiste oli konkreettisten johto-
päättösten tekemisessä. Siegenin yliopis-
ton professori *Martin Stöhr* esitti luennol-
laan "Gegenwärtiger Stand des Christ-
lich-judischen Dialoges" kaksitoista tee-
siä, jotka olivat lähinnä kristologisia poh-
dintoja. Stöhr painotti Jeesuksen juuta-
laista identiteettiä, ja asetti perinteisen
kristillisen käsityksen Jeesuksen messi-
aanisuudesta ja pelastushistoriasta ky-
seenalaiseksi. Kristinuskolla ei voi olla
mitään oikeutta monopolisoida totuutta
eikä kirkko voi väittää omistavansa
UT:ssa ainoaa oikeaa VT:n tulkintaa.
Koko Stöhrin raamatuntulkintaa ja kris-
tologiaa leimasi vahva, modernista raa-

mattukritiikistä ja post-holocaust -syyllisyydestä nouseva relativismi.

Juutalainen VT:n tulkinta Talmudissa ja suullisessa perimätiedossa on lähtökoh-
taisesti (a priori) yhtä oikeutettu kuin
kristittyjen UT:ssa oleva tulkinta. Kah-
den pelastustien oppi perustuu Stöhrin
mukaan näihin kahteen ”ilmoitustiehen”.
Jumala olisi hänen mukaansa tarkoittanut
Jeesuksen pakanoiden pelastamiseksi ja
Tooran sen juutalaisen tulkinnan juuta-
laisten pelastukseksi. Näin ollen lähetys-
työillä juutalaisten keskuudessa ei luon-
nollisesti ole koskaan ollutkaan mitään
legitiimiä paikkaa. Lähetyskäskykin
Stöhr tulkitsi nimenomaan tarkoittavan
ei-juutalaisia kansoja (Matt 28:19).
Oleellista kristillisessä todistuksessa juu-
talaisille ei siis ole Jeesuksen persoona,
vaan kristillinen elämäntapa (Christus-
nachfolge).

Näillä samoilla perusteilla jatkoi sym-
paattinen kurssi-isäntämme tri. Jurgen
Schwark esitelmässään "Kirche und Sy-
nagoge – eine leidvolle Geschichte". Kun
hän oli vyöryttänyt massiivisen todistus-
aineiston kirkon häpeällisestä historiasta
suhteessa juutalaisiin, hänen johtopäät-
öksensä oli teologisesti erikoinen: kir-
kolla ei ole enää oikeutta tehdä organisoi-
tua lähetystyötä juutalaisten keskuudes-
sa. Jotkut kurssillamme olivat valmiita
tämän jälkeen "tekemään parannusta"
juutalaislähetytyöstä – jopa siitä, että
kristittyinä olemme rohjenneet julistaa
juutalaisille evankeliumia!

Onko kirkolla oikeus absoluuttiseen evankeliumiin?

Keskustelussa näkyi selvästi syyllisyydestä nouseva kristittyjen ja nuortalaisten

suhteen "poteminen". Itse yritin tuoda esiin muutamia toisenlaisia näkökulmia periaatteenani se teologinen lähtökohta, että kristillinen usko ei rakennu edes suhteessaan juutalaisiin ensisijaisesti syyllisyydelle, vaan sovitukselle. Tähän perustuu myös kirkon varsinainen aarre, evankeliumi. Siksi meillä ei mielestäni ole oikeutta kieltää keneltäkään – ei edes juutalaiselta – osallisuutta tähän aarteeseen. Mikäli ajattelemme, että juutalaisilla on jokin muu peruste saada syntinsä anteeksi kuin usko Kristukseen, meidän pitää suoda tämä "oikeus" muillekin. Näin ollen itse asiassa kaikelta lähetystyöltä putoaa pohja pois.

Lisäksi: mikäli kiellämme juutalaisilta sen, mikä meille – ja UT:n todistuksen mukaan myös Jumalalle – on kaikkein kalleinta, voimme syyllistyä hengelliseen antisemitismiin. Tätäkin olisi syytä varoa. Varsinkin, kun emme varmuudella tiedä onko Jumalalla jokin toinen tie juutalaisille tai muslimeille tai hinduille ym. Hän on ilmoittanut meille vain yhden pelastustien: uskon Kristukseen. Niinpä sitä, mistä ei voi puhua, täytyy vaieta (Wittgenstein). Jäljelle jää käsittääkseni se, että kirkon on puhuttava UT:n Kristuksesta, koska muut kuin kristityt eivät sitä taantusti tee.

Teimme tästä keskustelusta käytännön johtopäätöksiä ja laadimme mm. yhteisen synnintunnustuksen ekumeeniseen jumalanpalvelukseen. Ehdotin, että tunnustaisimme syntinä myös sen, ettemme ole oikein julistaneet juutalaisille evankeliumia emmekä ole eläneet Kristuksen esikuvan mukaan. Tämä ei tahtonut mennä läpi, koska monet (lähinnä saksalaiset ja Tanskan edustaja) kokivat, että siinä lausutaan julkii toive tehdä yhä juutalaislähetystyötä. Synnintunnustus meni kuitenkin

lopulta ehdotukseni mukaan läpi, koska nekin, joille juutalaisten evankelioiminen oli mahdotonta, avartuivat sen verran, että he sallivat sen toisille kristityille – jo kirkon uskottavuuden vuoksi.

Näyttää siltä, että tulevaisuudessa lähetystyö joutuu kamppailemaan itselleen elintilaa – ei vain post-holocaust -syyllisyyden – vaan myös post-Hiroshima -syyllisyyden kanssa kamppailevien kirkkojen teologiassa. Syyllisyyden varaan rakennettu teologia on mielestäni

kuitenkin hiekalle laskettu. Sen varassa elävä kirkko ei kykene lopulta ottamaan vastuuta maailman puhtaudesta, koska se voi vain kuvailla sitä ja todeta olevansa osa tätä pahuutta, mutta sillä ei ole vastausta tähän pahuuteen. Sovituksen varaan rakennettu teologia sen sijaan on kalliolle rakennettu. Sen varassa elävällä kirkolla ei toki ole hallussaan kaikkia vastauksia, mutta sillä on itsensä ulkopuolella suunta, mistä se voi etsiä vastauksia. Siinä on nähdäkseni myös kirkon mahdollisuus uskottavaan dialogiin.

Eteläkorealainen ekumenia kirkkojen ja Koreoiden yhdistymisen puolesta

Ulla Lehtonen

Ennakkoon tiesin, että tässä maassa oli syntynyt Maailman kristinuskon yhdistämisseura. Maassa oli siis pitkät ekumeeniset perinteet?, joku lohkaisi. Niin, no... uskontojen välisessä dialogissa moonilaiset ovat olleet aktiivisia. Seura on myös kunnostautunut arpomalla kaikkia maailman sinkkuja yhteen: viimeisinä mas-sahäät pidettiin Seoulissa tänä vuonna elokuun loppupuolella. Näissä häissä 36 000 paria sai toisensa; samaan aikaan 330 000 jo aikaisemmin naimisiin men-nyttä paria eri puolilla maailmaa siunattiin satelliittien välityksellä. Moonilaisia, muslimeja, kristittyjä, juutalaisia. The Unification Church is doing good. Selvä juttu, mutta väärä reitti. Yritän lähestyä eteläkorealaista ekumeniaa toisesta suunnasta.

Istun tuhannen muun nuoren ihmisen kanssa Seoulissa suurella urheilusta-dionilla, takanani 12 tunnin lento yli Si-perian ja biologisen kelloni viisarit kello neljässä aamuyöllä. On erään ekumeeni-sen seminaarin päätösjuhla, oma se-minaarin alkua vasta parin päivän päästä. Kentällä esiintyy kuoro ja katsomo tois-taa erehtymättömällä nuottikorvalla ja harhautumattomalla hienomotoriikalla kaikki sävelet ja liikkeet. Mykistävää. Ja-panilaisittain Suzuki-metodi? *Urié so won eun Tong-il, kkumédo so won eun Tong-il, i jung sung da hae suih Tong-il, Tong-il euliluja.* Mikä ihmeen Tong-il?, minä kysyn, ja minulle käännetään: reu-nification, Koreoiden jälleenyhdistymi-nen. Nämä nuoret ovat Korean Kirkkojen Ekumeenisen Nuorisoneuvoston työn he-

delmä. Mikäli se heistä riippuu, he kyllä lopettavat Koreoiden viisikymmentä vuotta jatkuneen kahtiajaon, vaikka lau- laen tanssien. Kätet nousevat ja laskevat rytmikkäästi marssilaulun tahdissa. Tästä siis on pelottomat aasialaiset soturit tehty, ajatellen neonvalojen välkkeessä... tu- kahduttavassa lämmössä ja kosteudessa... täydellisen uupuneena ja ymmälläni.

Seuraavana päivänä minulle tarjotaan mahdollisuutta osallistua USA:n sotilaal- lista läsnäoloa Etelä-Koreassa vastusta- vaan mielenosoitukseen eräässä sotilas- tukikohdassa. Minulle kerrotaan, että po- liisit tulevat aina varmasti paikalle ja lyö- vät aina varmasti ensin. Minulta odote- taan kannanottoa. Minusta halutaan tehdä kansainvälinen kilpi tuohon mielenosoit- tukseen. Mutta sanon, että minulla on toi- nen seminaari ja että minä menen sinne nyt.

Päässäni pyörii kuin karusellissa. Mistä tässä kaikessa on kysymys? Olenko minä joutunut Tong-il -joukkojen päämajaan? Onko näillä joukoilla suurikin kannatus kansan keskuudessa? Joko huomenna valtaiset kymmenien miljoonien ihmis- massat ryntäävät demilitarisoidulle alu- eelle 35 km Seoulita pohjoiseen ja avaa- vat rajan kuten Berliinin muuri kerran murrettiin? Joko huomenna? En uskalla kysyä keneltäkään mitään, itse asiassa ei ole ketään, keneltä kysyä, sillä kukaan ei puhu niitä kieliä, joita minä puhun. Taas- ko väärä reitti? Vai asian ytimeen? Arvi- ointikykyäni horjuu, toisenlaista infor- maatiota ei ole saatavilla. Aivopesua, apua! — *kunnes International Sym- posium for Peace and Reunification in the Korean Peninsula* alkaa.

Korean kirkkojen yhteistyöelin Korean Ekumeeninen Nuorisoneuvosto EYCK

järjesti yhdessä Aasian Kirkkojen Neu- voston CCA:n ja Kirkkojen Maailman- neuvoston WCC:n kanssa 7.–10. elokuu- ta 1995 Seoulissa seminaarin *International Symposium for Peace and Reunifi- cation in the Korean Peninsula*. Seminaa- rin ajankohdaksi oli valittu viikko, jolloin Kaukoidässä vietettiin toisen maailman- sodan päättymisen 50-vuotisjuhlallisuuksia (Hiroshima 6.8., Nagasaki 9.8., Japanin antautuminen 15.8.). Seminaariin osallis- tui viitisenkymmentä nuorta kirkkojensa/ kirkkojen nuorisojärjestöjen edustajina eri puolilta maailmaa. Euroopan edustaji- na kokouksessa olivat oikeustieteilijä Katharina Wegner Saksasta (MWGY/ WCC) ja allekirjoittanut Suomesta (EYCE/WCC).

Seminaarissa pohdittiin Korean niemi- maan kansainvälisepoliittista tilannetta kylmän sodan jälkeisessä maailmassa. Seminaarissa esitettiin huoli siitä, että huolimatta yleismaailmallisesta suural- tapoliittisen jännityksen lievenemisestä Korean niemimaa on yhä jaettu kahteen toisistaan erilliseen valtioon. Seminaari- sa otettiin esille myös ajatus Koillis-Aa- sian ydinaseettomasta vyöhykkeestä (mukaanlukien Tyynimeri), Japanin so- tasyllisyyskysymys sekä nykyinen Ki- nan ja Yhdysvaltojen kauppapoliittinen kilpailu Korean niemimaalla. Seminaarin luennoitsijoiden ja alustajien kautta välit- tyi monipuolinen kuva kaukoidän tämän- hetkisestä kansainvälisepoliittisesta tilan- teesta, jossa alueen kirkot pyrkivät toimi- maan jännitystä lieventävinä ja pysyvää rauhaa edistävinä tekijöinä. — Näin kirjoi- tin Kirkon Tiedotuskeskukselle toimitta- massani lehdistötiedotteessa. Mutta tari- na jatkuu...

Huoneeni jaoin taiwanilaisen, srilanka- laisen ja palestiinalaisen tytön kanssa. Mitä heidän kotimaihinsa tulee, niin tar- kennukseksi on lisättävä, että taiwanilai- sen passissa lukee, että hän on syntynyt Kiinassa ja siis Kiinan kansalainen, vaik- kei hän ole siellä koskaan käynytään. Palestiinalaisella ei ole passia, ja lento- kentäselvityksessä Amsterdamissa hä- nen kansallisuudekseen merkittiin "tun- tematon" ja sen jälkeen kun hän kieltäytyi tulla kirjatuksi israelilaisena tai syyrialai- sena (kuten hänen henkilöllisyyspape- reissaan lukee). Srilankalainen on vä- hemmistöjen vähemmistöä, kristitty ta- mili. Tunsin itseni suomalaiseksi, ja ecco, passissanikin luki niin. Mutta eihän tämä ole ekumeniaa? Taasko olen eksynyt si- vuraiteille? Korjaan asian. Heti.

Eteläkorealainen ekumenia näytti olevan suurten haasteiden edessä, sellaisten haasteiden, jotka pitivät sopivasti liik- keessä. Maassa on 120 kristillistä kirkko- kuntaa. Aivan liian monta, he sanoivat. Protestantisia lähetystyöntekijöitä on- nisti aikanaan paremmin kuin katolisia (lue: tapettiin vähemmän): maassa on täl- lä hetkellä seitsemän miljoonaa protes- tanttia, joista suurin osa on presbyteerejä ja metodisteja, ja puolitoistamiljoonaa katolista. Korean Kirkkojen Ekumeeni- nen Nuorisoneuvosto on Korean Eku- meenisen Neuvoston tavoin sitoutunut ajamaan Koreoiden yhdistymistä, Kan- sallisen turvallisuuslain poistamista, lain perusteella pidätettynä olevien poliittis- ten vankien vapauttamista sekä Koreoi- den rauhansopimuksen allekirjoittamista ja Korean niemimaan demilitarisointia. Pohjoiskorealaisten tapaaminen maan ra- jojen ulkopuolellakin merkitsee kansalli- selle turvallisuudelle vaarallista toimin- ta. Silti kirkkojen edustajat tapaavat toi- siaan esim. Japanissa. Mitä nämä pohjois-

korealaiset kirkot ovat, jäi minulle hie- man epäselväksi... kun siis kommunisti- nen järjestelmä ei käsittäkseni... Minulle kerrottiin, että Pohjois-Koreassa kaikki kansalaisaktiivisuus tapahtuu maan alla ja ulkomailla. Japanissa siis vierailee pohjoiskorealaisia kristittyjä, jotka eivät Pohjois-Koreassa ole kristittyjä.

Kirkkojen sisäinen Koreoiden yhdisty- misliike on tavoitteissaan yksimielinen. Siihen yksimielisyys sitten loppuikin. Konservatiiviset kristityt tukevat konser- vatiivista kristittyä presidenttiä maltilli- sessä yhdistymispolitiikassa, mikä käy- tännössä merkitsee sotatilan olemassa- olon tunnustamista, tietyssä mielessä re- aalipolitiikkaa. Liberaalit kristityt ovat valmiita radikaalimpiin otteisiin, mm. mielenosoituksiin, jotka hallitus sallii tar- kan poliisivartioinnin alaisuudessa. Jat- kuvien mielenosoitusten ansiosta vai- minkä, kun Etelä-Korean hallitus vapaut- ti elokuun viidennentoista päivän juhla- lisuuksien kunniaksi pari tuhatta poliittis- ta vankia, näiden joukossa myös Amnes- ty Internationalin maailman pitkäaikai- simmaksi mielipidevangiksi nimelämän Kim Sun Myungin 44 vuoden vankeuden jälkeen.

Eteläkorealainen ekumenia näyttää etsi- vän kultaista keskietä, jotta jakautuneet kirkot ja jaettu maa tulisivat jälleen yh- deksi.

Ekumeenisen teologian tilannekatsaus Turussa

KMN:n Faith and Order -komission konsultaatio Turussa

Pekka Kärkkäinen / Tapani Rantala / Antti Saarelma

Kirkkojen maailmanneuvoston Faith and Order -komissio järjesti Turussa 3.-11.8.1995 "konsultaation nuorempien teologien kanssa". Tämä *Consultation with Younger Theologians* pyrki perehdyttämään nuoria ekumeenikkoja Faith and Order -työskentelyyn ja arvioimaan komission nykyhaasteita.

Tämä kirjoitus perustuu Pekka Kärkkäisen, Tapani Rantalan ja Antti Saarelman kirkollemme esittämään kokousraporttiin. Pekka Kärkkäinen ja Antti Saarelma esittelevät toisaalla tässä Reseptiossa konsultaatiotyöskentelyn teologisia sisältöjä. Kokousavustajina toimivat Anssi Elenius, Johanna Rinkineva ja Tiina Ranttilä. Heistä Tiina Ranttilä kertoo jäljempänä stuerttikokemuksestaan.

Kirjava kokousjoukko

Konsultaation osanottajat tulivat 26 eri maasta ja edustivat lähes kaikkia suuria kristillisiä kirkkokuntia. Osanottajien pääjoukko olivat 32 "nuorempaa" (alle 35-vuotiaasta) teologia, jotka toimivat kirkkojensa ekumeenisissa tehtävissä tai tutkivat ekumeenista teologiaa. Monelle osanottajalle konsultaatio oli ensimmäinen tilaisuus tutustua paitsi Faith and Order -työskentelyyn myös pohjoismaiseen luterilaisuuteen, kirkkomme ekumeniaan ja suomalaiseen teologiaan.

Kaksitoista kokenempaa teologia edusti Faith and Order -työskentelyn parasta kansainvälistä asiantuntemusta. Nimekkäimpiä esitelmöitsijöitä olivat komis-

sion sihteeristön entinen johtaja, saksalainen tri *Günther Gassmann*, roomalaiskatolisen kirkon ekumeenisten suhteiden keskeinen vaikuttaja, kanadanranskalainen dominikaaniprofessori *Jean Tillard*, ekumeenisen patriarkaatin teologinen linjanvetäjä, Pergamonin metropoliitta *John (Zizioulas)* sekä Venäjän ortodoksisen kirkon ekumeenisten suhteiden pioneeri, professori *Vitali Borovoy*.

Työskentelyä johti komission puheenjohtaja, tri *Mary Tanner*, joka on päätyösäännön Englannin kirkon ekumeenisen neuvoston (*Council for Christian Unity*) pääsihteeri, komission varapuheenjohtaja, tri *Paul Crow*, joka on myös KMN:n keskuskomitean jäsen, sekä komission sihteeristön uusi skotlantilainen johtaja, tri *Alan Falconer*, joka toimi aikaisemmin *Irish School of Ecumenics* -laitoksen johtajana Dublinissa.

Suomen ev.lut. kirkkoa edustivat teol. kand. Pekka Kärkkäinen ja pastori Antti Saarelma. Isäntien puolesta kokoukseen osallistuivat osan aikaa kirkkoneuvos *Risto Cantell* ja dosentti *Juhani Forsberg* sekä kirkkomme Faith and Order -edustaja, dosentti *Juha Pihkala*. Pastori Tapani Rantala arkkiepiispan kansliasta hoiti konsultaation paikallisjärjestelyt yhdessä Turun opiston *Leena Winterin* kanssa.

Muut suomalaiset osanottajat olivat Suomen ortodoksista kirkkoa edustanut teol. yo. *Markus Sjöberg*, Suomen ekumeenisen neuvoston nimeämät tarkkailijat pääsihteeri *Jan Edström*, pastori *Riitta Granroth* ja pastori *Tuija Mannström*. Teologian opiskelijat Anssi Elenius, Johanna Rinkineva ja Tiina Ranttilä toimivat kokousavustajina.

Suomalaista todellisuutta

Kirkkomme isännöi kokousta Turun kristillisellä opistolla, jonka saunassa opittiin arvostamaan epämuodollisten löylykeskustelujen ekumeenista merkitystä. Kokouspäivät aloitettiin aamuhartaudella opiston kokoustiloissa, mutta päätöshartautta varten mentiin Maarian kirkkoon. Suomalaisen karu ja hyvin hoidettu keskiaikainen kirkko teki moniin osanottajiin suuren vaikutuksen.

Ohjelmassa oli muitakin suomalaisia osuuksia. Sunnuntaina 6.8. konsultatiiviki osallistui Turussa luterilaiseen, ortodoksiseen tai katoliseen jumalanpalvelukseen. Turun tuomiokirkossa vietyssä sanajumalanpalveluksessa saarnasi tri *Günther Gassmann*. Iltapäivällä ryhmä teki laivaretken Seilin saareen. Kahtena kokousiltana esiteltiin Suomen kirkkoja ja suomalaista kulttuuria.

Vierailu arkkiepiispa *John Vikströmin* kodissa oli monelle konsultaation kohokohdalla. Illan kuluessa kuultiin osallistujien arvioita konsultaatiosta ja näkyjä ekumenian tulevaisuuteen. Arkkiepiispa kertoi ekumeenisista kokemuksistaan ja vastasi vieraiden kysymyksiin. Ilta rukouksessa hän puhui Jesajan kirjan 53. luvun pohjalta lähtökohtanaan vaikuttava luonnonpuinen piispansauva. Ilta päättyi kotoisiin tunnelmiin, kun osanottajat lauloivat kiitoshymnin ja taustalla kaikui lasten ääniä.

Uusia mahdollisuuksia nuorille

Konsultaatio oli oman kirkkomme kanalta onnistunut ekumeeninen satsaus. Koska Faith and Order -komissiolla on tärkeä kriittinen rooli KMN:n linjakeskustelussa, se ansaitsee kirkkomme täy-

den tuen. Koska suomalaisella teologialla on sitä paitsi paljon annettavaa Faith and Order -työskentelylle, yhä uusia nuoria teologejamme on perehdytettävä komission työhön.

Faith and Order -työskentelyn seuraava merkittävä etappi on komission täysistunto Tansanian Moshissa elokuussa 1996. Sen erityisaiheeksi on valittu ekumeeninen reseptio. Koska kirkossamme on parhaillaan käynnissä merkittävien dialogitulosten (Porvoon ja vanhurskauttamiskonsensuksen) paikallinen arviointiprosessi, Moshin kokous on meille ajankohtainen haaste.

Nuoremmille teologeille on avautunut uusi mahdollisuus solmia yhteys Faith and Order -työskentelyyn. Faith and Order -sihteeristö on nimittäin perustanut Geneveen nuorten teologien tietopankin, johon kerätään tietoja ekumeenisesti suuntautuneista nuorista teologeista.

Tietopankkiin etsitään perustutkintonsa suorittaneita alle 35-vuotiaita teologeja, joiden kirkolliset tehtävät tai tutkimuksellinen suuntautuminen liittyvät kirkkoyhteisöihin suhteisiin tai ekumeeniseen teologiaan. Kirkkomme on keräämässä tietoja nuorista teologeistaan, joita voitaisiin tarjota tietopankkiin. Tietopankista on lisätietoja muualla tiissä Reseptiossa.

Painavia puheenvuoroja

Kokoustyöskentely rakentui johdanto-esitelmien ja ryhmätyöskentelyn varaan. Viidestätoista esitelmästä vain kaksi tuli nuoremmilta osanottajilta, muut olivat historiallisia ja metodisia johdantoja Faith and Order -työskentelyyn.

Ryhmätyöskentely tapahtui kahdessa vaiheessa. Kahtena ensimmäisenä päivänä kierrettiin kokoonpanoja vaihdellen 3-4 hengen keskusteluryhmissä, joissa vanhemmat ja nuoremmat osanottajat vaihtoivat ekumeenisia kokemuksiaan (*"ecumenical journeys"*). Kun johdanto-esitelmät oli kuultu, siirryttiin sisällölliseen työskentelyyn teemaryhmissä. Nuoremmat osanottajat jakaantuivat neljään ryhmään ja määrittivät työskentelyaiheikseen kirkko-opin, hermeneutiikan, uskontodialogin ja kontekstuaalisen teologian sekä antropologian.

Reseptio arvioi seuraavassa kokoustyöskentelyn sisällöllistä antia. Teologisesti painavimmista puheenvuoroista Pekka Kärkkäinen esittelee metropoliitta Johnin esitelmän ja Antti Saarelma professori Tillardin esitelmät. Pekka Kärkkäinen käsittelee lisäksi myös alueellisia näkökulmia ja Antti Saarelman esitelmää. Antti Saarelma puolestaan arvioi metodisia johdantoja ja konsultaatiossa kuultuja Itä-Euroopan ekumeenisia haasteita. Konsultaation esitelmät tullaan julkaisemaan ainakin MidStream-aikakauslehdessä Yhdysvalloissa.

Ajankohtaisia julkaisuja ja esitelmiä

Konfessionalismista ristipölytykseen

Metodikeskustelu Turun Faith and Order -konsultaatiossa

Antti Saarelma

Elokuun alussa Turussa pidetyssä KM:n Faith and Order -komission konsultaatiossa kuultiin useita johdanto-esitelmää, jotka käsitelivät ekumeenisen teologian metodeja. Tämä kirjoitus esittelee erityisesti professori Jean Tillardin esitelmää ekumeenisesta metodista ja hänen katsaustaan roomalaiskatolisen kirkon ekumeeniseen kehitykseen.

Varhaisin metodi apologetiikkaa tai unionismia

Konsultaation metodisista johdanto-esitelmistä merkittävin oli professori Jean Tillardin esitelmä *"Seeking Unity Together"*, jossa hän esitti komission työskentelyssä vakiintuneen ekumeeni-

sen metodin ja suhteutti siihen monia ekumeenisen teologian ajankohtaisista haasteista.

Tillard aloitti luonnehtimalla aikaisempia ekumeenisia metodeja. Varhaisimmat pyrkimykset murtuneen yhteyden palauttamiseksi ottivat lähtökohdaksi idän ja lännen kirkkojen suurta skismaa edeltäneen tilanteen, tosin kahdella ratkaisevasti erilaisella tavalla. Tillardin mukaan *Augsburgin tunnustus* on hyvä esimerkki opillisesti argumentoivasta apologettisesta metodista: kirkon viralliset syytökset torjuttiin varmoina siitä, että oma ryhmä säilytti "suuren Tradition yhteisen uskon". Luterilaisen reformin normi oli siis jakamattoman kirkon *magnus consensus*.

Toista varhaista ykseysmetodia, jolla pyrittiin palauttamaan hajaannusta edeltänyt tilanne, Tillard kutsui "luonteeltaan taktisemmaksi". Kysymys on kirkkopoliittisista unionipyrkimyksistä, joista hän mainitsi esimerkkeinä 1700-luvun nonkonformististen anglikaanien pyrkimyksen liittyä ortodokseihin ja anglokatolilaisten anglikaanien yritykset palauttaa yhteys Roomaan.

Traditioiden vuorovaikutus

Ekumeeninen liike omaksui alkuvaiheissaan erilaisen metodin. Lähtökohtana ei pidetty enää yhteistä, jakaantumattoman kirkon perinnettä, vaan kunkin kirkkokunnan omia tunnustusperinteitä, joiden perusteella arvioitiin toisen kirkon uskonkäsitysten "evangelista autenttisuutta". Yhteisen Tradition (isolla T:llä) tilalle olivat tulleet konfessionalistiset traditiot (pienellä t:llä).

Tillard ei kuitenkaan väheksynyt vertailevan, "konfessionalistisen" metodin ekumeenista arvoa. Kirkkokuntien oppikäsitysten vertailu on paljastanut monien erimielisyyksien lisäksi merkittävän määrän yksimielisyyttä, jonka varaan voitiin perustaa yhteistä työskentelyä. Tunnustuskunnallisten erityiskorostusten positiivinen merkitys on Tillardin mukaan siinä, että ne "korostivat jotakin kristillisen uskon tai kirkollisen elämän oleellista näkökulmaa". "Näin on esimerkiksi Jumalan sanan ja uskon merkityksen kohdalla luterilaisessa traditiossa. Luterilaisten tapaus on hyvin ilmeinen."

Vaikka Tillard siis myönsi tunnustuskunnallisten erityiskorostusten ekumeenisen arvon, hän ei pitänyt niiden vertailua ykseyspyrkimysten kannalta riittävänä.

"Kirkon jakautuneisuuden skandaalin alle on kätkeytynyt vaatimus löytää jälleen kristillisen totuuden kokonaisvaltaisen rikkaus. Mutta on jo selvää, että sitä ei voida saavuttaa jakautuneisuudessa. On kamppailtava yhdessä."

Faith and Order -liike ohitti "konfessionalistisen vertailun" metodin Tillardin mukaan neljännessä maailmankonferenssissaan Montrealissa 1963. Konferenssi pyrki kuuluisalla erottelullaan "Tradition", "tradition" ja "traditioiden" välillä (II jaoston raportti "*Scripture, Tradition and traditions*") tunnustuskunnallisten oppiperinteiden hedelmälliseen vuorovaikutukseen. Aikaisemman apologettisen vertailun sijasta alettiin tavoitella yhteistä käsitystä evankeliumin opista.

Tillard kutsui tätä tunnustuksellisten traditioiden hedelmällistä vuorovaikutusta "ristipölytykseksi". Kielikuva ilmaisee hyvin Tillardin käsityksen, että ekumeenisesta dialogista syntyy väistämättä jotakin uutta, entistä rikkaampaa, eheämpää ja täydempää. Tunnustukselliset traditiot eivät siis täydennä toisiaan vain komplementäärisesti, vaan niiden "ristipölytyksestä" syntyy sanan varsinaisessa mielessä entistä "katolisempi" uskon kokonaisuus, joka heijastelee entistä rikkaammin ja uskollisemmin Tradition, siis Kristuksen evankeliumin, totuutta ja salaisuutta.

Opin kehittyminen

Tillardin käsitys ekumeenisesta dialogista tunnustuksellisten traditioiden "ristipölytyksenä" perustuu selvästi esimerkiksi roomalaiskatolille dogmatiikalle tyypilliseen ajatukseen opin kehittymisestä. Koska oppi on luonteeltaan "hedel-

mallinen", teologian kieli ja kirkon dogma voivat kehittyä ja täydentyä ajan kuluessa.

Opin kehittymisen ajatuksen arvostelijat ovat usein luulleet sen mahdollistavan lähes mielivaltaisen vapaan dogmaattisen innovaation. Koska oppi kehittyy, kirkon opetusvirka voisi julistaa korvasyyhynsä mukaan mitä tahansa uusia oppeja. Siksi erään meikäläisen ekumeenikon mukaan "roomalaiskatolisen kirkon ei ole tarkoituskaan olla alkuperäinen apostolinen kirkko, koska oppi kehittyy".

Opin kehittymisen ajatusta on kuitenkin mahdollista ymmärtää Montrealin Traditio/traditiot -erottelun avulla. Kristuksen evankeliumi on ainutkertainen Traditio, "joka pyhille on kertakaikkisesti (hapaks) annettu" (Juud 1,3) jumalallisessa ilmoituksessa. Tämä traditio ei muutu, vaikka sitä heijastelevat inhimilliset traditiot kuten kirkolliset opinkäsitykset ja liturgian muodot voivatkin täsmentyä ja täydentyä. Teologian kieli täsmentyy, mutta Raamattua ei kukaan kirjoita uusiksi.

Hyvä esimerkki tällaisesta opin kehittymisestä voisi olla vanhurskaattamisopin käsitteistö. Luterilaisissa tunnustuskirjoissahan pelastustapahtumaa kuvaillaan monin teologisin oppisanojin, joita ei löydy Paavalin kirjeistä eikä koko Raamatun kaanonista. Luterilaiset kirkot ajattelevat kuitenkin, että tämä ei-raamatullinen käsitteistö ilmaisee uskollisesti ja yhtäpitävästi raamatullisen uskon.

Vastaavasti ekumeenisessa työskentelyssä eri kirkollisten perinteiden opilliset käsitteistöt suhteutetaan toisiinsa ja Raamattuun. Hermeneuttinen vertailu saattaa osoittaa, että kirkot ilmaisevat erilaisin käsittein saman raamatullisen totuuden.

Vaikka kieli on erilaista, asia on sama. Näin on väitetty todetun esimerkiksi luterilais-katolilaisessa dialogissa vanhurskaattamisopista.

Yhteisenä normina Raamattu

"Ekumeenisessa ristipölytyksessä" näennäisesti erilaiset mutta sisällöllisesti yhtenevät oppikäsitykset tuodaan hedelmälliseen vuorovaikutukseen. Eri perinteiden sisällöllisiä perusintentiona suhteutetaan toisaalta toisiinsa ja toisaalta yhteiseen normiin, Raamattuun. Silloin saattaa löytyä yhteisiä ilmauksia, jotka ylittävät vanhat tunnustukselliset ristiriidat ja ilmaisevat ehkä entistä kirkkaammin yhteisen apostolisen uskon.

Tillardin esittelemän metodin oleellinen solmukohta onkin kertakaikkisesti (ephapaks) ilmoitetun yhteisen Tradition ja kirkollisten traditioiden keskinäinen suhde. Koska kirkolliset traditiot painottuvat ajasta, paikasta ja tunnustuksellisesta kontekstista riippuen vaihtelevasti, niitä täytyy jatkuvasti ja aktiivisesti suhteuttaa toinen toisiinsa ja muuttumattomaan apostoliseen Traditioon.

Tillard käsitteli tätä traditioiden keskinäistä suhteuttamista varsin käytännöllisesti puhuessaan toisaalta bilateraalisien ja multilateraalisten dialogien vuorovaikutuksesta, toisaalta alueellisten traditioiden vuorovaikutuksesta. Kysymys on sekä eri tunnustuskuntien dialogista että eri paikalliskirkkojen dialogista.

Dialogien vuorovaikutus

Tillardin arvio kahdenvälisen oppikeskustelujen laajemmasta ekumeenisesta

merkityksestä oli meikäläisestä näkökulmasta varsin ajankohtainen: "Bilateraalissa dialogeissa kirkot käsittelevät ennen kaikkea niitä oppikysymyksiä, jotka ovat aiheuttaneet niiden keskinäisen jakautumisen. Tällä tavalla ne korostavat opillisen työskentelyn merkitystä. Ja sikäli kuin kahdenvälisen oppikeskustelujen tulokset koskevat kahden merkittävän kirkollisen tradition perusoppeja, ne ovat varmasti kiinnostavia myös muille kirkkoille." Tällä tavallahan on käynyt juuri kansainvälisessä luterilais-katolilaisessa dialogissa vanhurskauttamisopista ja luterilais-anglikaanisissa Porvoo-neuvotteissa episkopaatista.

Mutta kahdenvälisen oppikeskustelujen on tullava vuorovaikutukseen monenvälisen kanssa. Erityisesti Faith and Order -työskentelyn ja kahdenvälisen dialogin välillä on "kaksisuuntainen antamisen ja saamisen suhde". Voivat "tasapainottaa erityiskorostuksiaan uudesta näkökulmasta".

Tillardin lempiesimerkki tunnustuksellisten traditioiden erityiskorostuksista on katolinen käsitys Rooman piispan primaatista. Hänen mukaansa monet oppikeskustelut ovat luoneet aivan uudet edellytykset primaatien arvioinnille uudestaan: "On esimerkiksi selvää, että katolinen kirkko ryhtyy monenväliseen ekklesiologiseen työskentelyyn sillä käsityksellä Rooman primaatista, mikä on kehittänyt dialogeissa anglikaanien, luterilaisten ja ortodoksien kanssa."

Tillard suhtautuu primaattikeskusteluun toiveikkaasti. Hänen mukaansa esimerkiksi paavin ekumeniaensyklika *Ut unum sint* on selvä osoitus siitä, että Rooma on valmis keskustelemaan avoimesti universaalivirasta ja primaatien eri muodoista.

Nykyinen paavius ei ole monien katolilaistenkaan ekklesiologien mielestä ainoa mahdollinen, ei ehkä paraskaan tapa hoitaa koko kirkon yhteistä kaittentavirkaa.

"Kääntymyksestä Roomaan Rooman kääntymykseen"

Tillard käytti konsultaatiossa myös toisen puheenvuoron, kun vanha kardinaali Johannes Willebrands oli terveyssyistä estynyt saapumasta Turkuun. Willebrandin tehtävänä olisi ollut arvioida roomalaiskatolisen kirkon ekumeenista kehitystä. Tillard teki sen hänen puolestaan varsin vauhdikkaalla ja provokatorisella tavalla esitelmässään *"Rome and Ecumenism - From Conversion to Rome to Conversion of Rome"*.

Tillardin mukaan katolisessa kirkossa on esiintynyt aina pyrkimyksiä kristikunnan yhteyden palauttamiseen. Jo 1200-luvun puolivälissä Tillardin oman dominikaanisääntökunnan esimies Humbert Romanilainen teki aloitteita kirkollisen yhteyden palauttamisesta ortodoksien kanssa.

Mutta pitkään erityisesti läntisen reformaation jälkeen katolisia yhteyksipyrkimyksiä määräsi tiukasti Rooma-keskeinen paluun ajatus. Kysymys ei ollut aidosti yhteyden palauttamisesta, vaan "tuhlaajapoikien kääntymyksestä takaisin Rooman helmaan". Tillard huomautti, että Vatikaanin toiseen kirkolliskokoukseen asti Rooman virallisen käsityksen mukaan ekumenia edellytti "paluuta Roomaan yksittäisten konversioiden kautta".

Selvä osoitus tästä Rooman virallisesta kannasta oli paavi Pius XI:n "masentava" kiertokirje *Mortalium animos* (1928).

"Tämä asiakirja näyttää samastavan ekumeenisen liikkeen eräänlaisen protestanttisen indifferentismin kanssa. Siksi roomalaiskatolilaisille oli mahdotonta yhtyä tähän ykseyskäsitukseen tai edes osallistua nk. ekumeenisen liikkeen toimintaan. Ainoa tapa toteuttaa Kristuksen tahto (*"Ut sint unum"*) oli tehdä mahdolliseksi 'toisinaajattelijoiden' 'paluu' Rooman istuimen luo. Roomalaiskatolisella kirkolla oli oma tapa edistää ykseyttä... konversio Roomaan."

Teologia ja rukous tekevät tietä ekumenialle

1900-luvulla syntyi Tillardin mukaan kuitenkin katolisessakin kirkossa vähitellen toisenlainen käsitys ekumeniasta. Eri puolilla katolista kirkkoa alettiin vuosisadan alussa solmia epävirallisia yhteyksiä muihin kirkkoihin. Teologisten keskustelujen lisäksi rukoiltiin yhdessä muiden kristittyjen kanssa, että "Kristus itse palauttaisi kirkon yhteyden, oman tahtonsa mukaan, oman salaisen valintansa ja metodinsa mukaan".

Tillardin mukaan yhteinen rukous on ollut yksi ekumeenisen läpimurron tärkeimmistä tekijöistä katolisessa kirkossa: "Autenttinen kristillinen rukous on varmasti Kristuksen Hengen (Yhteyden Hengen) autenttisesti läsnäolosta rukoilevassa yhteisössä, vaikka se yhteisö ei olisikaan *kommuuniossa* Rooman piispan kanssa. Rukoilevat kristityt osoittavat olevansa veljiä ja sisaria keskenään huolimatta heidän kanonisesta jakautuneisuudestaan."

Yhteinen rukous havahdutti Tillardin itsensäkin ekumenialle: "Muistan oman kokemuksen nuorena partiopoikana. Ta-

jusin yllättäen, että protestanteilla on sama Isä meidän, sama ristinmerkki, sama kastemalja, samat virret, sama Raamattu... Oma sukupolveni on ehkä ensimmäinen, joka on tuntenut ekumeenisen haasteen, ja se tapahtui juuri yhteisen rukouksen ansiosta."

Merkittävien katolisten teologioiden ekumeeninen ponnistelu ja lukemattomien rukoilijoiden *sensus fidelium* vaikutti vähitellen kirkon viralliseen linjaan. Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen aikana perustettiin Rooman kuuriaan ekumeeninen sihteeristö, alunperin hoitamaan yhteyksiä konsiiliin ekumeenisiin tarkkailijoihin. Konsiilissa asiantuntijana työskennelleen Tillardin mukaan tarkkailijat vaikuttivat konsiiliin tuloksiin enemmän kuin yleisesti oivalletaankaan. Konsiilin jälkeen katolinen kirkko tuli mukaan Faith and Order -komissioon ja käynnistettiin monia kahdenvälisiä oppikeskusteluja muiden kirkkokuntien kanssa.

Kääntymys ekumeniaan

Tillard näkee katolisen kirkon viimeisimmissä ekumeenisissa kannanotoissa pitkän kehityksen kantaneen hyvää hedelmää. Yhteisen rukouksen ja ekumeenisen yhteistyön tulokset näkyvät esimerkiksi paavin tuoreessa ekumeniaensyklikassa *Ut unum sint*. Katolinen kirkko on valmis avoimeen vuoropuheluun ja yhteiseen työskentelyyn.

Tillard muistutti kyllä, että "muiden vahvojen ja lujasti strukturoitujen kirkollisten traditioiden tapaan katolinen kirkko on vakuuttunut siitä, että se vaalii olennaisia elementtejä, jotka ovat radikaalisti välttämättömiä, jotta kirkko olisi Jumalan kirkko..." Sanotaan se suoraan. Katolinen

kirkko toivoo, että muut kirkot oivaltaisivat jälleen näiden elementtien tarpeellisuuden. Se ei tule hyväksymään sellaista käsitystä *koinoniasta*, josta jätettäisiin pois jokin näistä olennaisista elementeistä.

Kuitenkin katolinen kirkko on Tillardin mukaan valmis ekumeeniseen konversioon. Nyt on aika "tutkia yhdessä ykseyden välttämättömiä elementtejä ja löytää yhdessä autenttinen tapa toteuttaa niitä. Miksi? Koska tässä vaiheessa konversiotaan ekumeniaa, joka on hyvin erilaista ekumeniaa kuin alussa kuvaamani 'paluun' ekumenia, katolinen kirkko ymmärtää, että sen ei pidä vain kysyä muiden kirkkojen mielipidettä vaan että sen täytyy työskennellä yhdessä muiden kirkkojen kanssa, vaikka niinkin erityislaatuiset elementit kuin Rooman primaatti olisivat vaakalaudalla."

Tässä ekumeenisessa "konversiossaan" katolinen kirkko on Tillardin mukaan avoin vaikutteille muista kirkkoista: "Katolinen kirkko ei halua vain kuulla muita kirkkoja, se haluaa 'vastaanottaa' niiltä. Tätä tarkoitusta varten se haluaa keskustella, ei apologetisesti vaan autenttisesti 'suorudessa' (*frankness*), kunkin käsityksistä. Tämän prosessin tavoitteena on löytää kaikkien kristillisten traditioiden *consensus fidei* kautta Kristuksen tahto."

Tillard uskoo selvästi, että ekumeeninen vuorovaikutus auttaa kirkkoja seuraamaan yhdessä yhä uskollisemmin Kristuksen tahtoa. Tämän ajatuksen takana tuntuu olevan tarve löytää kaikkien kirkkojen *magnus consensus* yhteiseksi korrektiiviksi. Koska monet kirkollisen elämän muodot tai perinteiset opinkäsitykset eivät välttämättä ilmaise riittävän

kirkkaasti Kristuksen tahtoa, kaikkein vaikeimpiakaan kysymyksiä ei tule sulkea ekumeenisen vuoropuhelun ulkopuolelle. Muissa yhteyksissä Tillard on jo pitkään sisällyttänyt näihin ekumeenista tarkistusta vaativiin kysymyksiin myös katolisen primaattikäsityksen. Se oli osoitteena Turunkin esitelmässä.

Tillard nimittäin huomautti, että kansainvälisessä ortodoksis-katolisessa dialogissa ollaan jo tällaisen ekumeenisen vuorovaikutuksen tiellä. Tillard, joka itse kuulu dialogikomissioon, onkin toistuvasti vaatinut, että katolinen kirkko uudistaisi paaviutta ortodoksisen synodaalisuuden ja paikalliskirkkojen itsenäisyyden suuntaan.

Tältä taustalta on helppo ymmärtää, missä hengessä Tillard päätti Turun-esitelmänsäkin primaatin ongelmaan: "On selvää, että kansainvälinen [ortodoksis-katolinen] komissio käsittelee melko pian sitä polttavaa kysymystä, kuinka primaattia harjoitetaan jälleenyhdistyneessä kirkossa." Kysymys ei ollut roomalaisesta papismista vaan päinvastoin ekumeenisesta reformihalusta. "Tämän prosessin tavoitteena on löytää kaikkien kristillisten traditioiden *consensus fidei* kautta Kristuksen tahto."

Crow korosti paikallisuutta

Yhdysvaltalainen *Disciples of Christ* -kirkon ekumeniapäällikkö tri Paul Crow, joka on myös yksi Faith and Order -komission varapuheenjohtajista, puhui "näkyvän ykseyden löytämisestä ja kontekstuaalisesta metodista Faith and Order -työssä". Esiteltyään komission työssä vakiintuneen käsityksen ekumenian tavoitteesta (*vision*), hän pohti keinoja kir-

kon ykseyden saavuttamiseksi (*method*) ja korosti lopuksi ekumeenisen työn hengellistä ulottuvuutta (*spirituality*).

Metodisessa pohdinnassaan Crow käsiteli Tillardin kanssa samoja kysymyksiä. Metodien ydinongelma näyttää olevan kirkon universaalisuuden ja paikallisuuden suhde. Crow oli Tillardin kanssa kuitenkin ratkaisevasti eri linjoilla.

Crow ja Tillard edellyttivät kyllä kumpikin paikallisten uskonkäsitysten ja kirkollisen elämän muotojen moninaisuutta. Mutta Tillardin tavoin Crow ei yrittänyt kytkeä tätä paikallista moninaisuutta laajemman kirkon yhteiseen uskoon. Hänen ratkaisussaan paikallinen uskonyhteisö nousee omaksi normikseen. Aito traditio syntyy paikallisessa kontekstissa paikallisen yhteisön omasta uskonkokemuksesta: "Traditio [isolla T:llä] tunnetaan, tunnustetaan ja todistetaan uskollisesti paikallisissa ja alueellisissa paikoissa."

Tällainen kirkkokäsitys sivuuttaa kirkon yhteisen tunnustuksen velvoittavan merkityksen ja kaitsentaviran kriittisen opetustehtävän. Näin häviää se kriittinen linkki, joka arvioisi paikallisen uskontajun yhtäpitävyyttä koko kirkon yhteisen uskon kanssa. Se Traditio, joka on uskotu "*ubique, semper, ab omnibus*", näyttää menettävän normatiivista merkitystään.

Crown esitys ei kuitenkaan yllättänyt. Hän edusti tyypillisesti reformoitua uskonkäsitystä ja varsin kongregationalistista kirkkokäsitystä. Niiden pohjalta apostolisen uskon yhteinen tunnustaminen ymmärretään kirkkojen uskolliseksi vastaukseksi aikamme eettisiin haasteisiin, ja kirkkojen yhteisessä lähetystehtävässä painottuu yhteiskunnallinen todistus. Mutta tässä juuri on Faith and Order

-työskentelyn suuri voima: erilaiset teologiset korostukset tasapainottavat toisiinsa ekumeenisessa vuorovaikutuksessa.

Gassmann suomeksi

Konsultaatiossa kuultiin muitakin esitelmiä, jotka käsitelivät ekumeenista metodia. Englannin kirkon Faith and Order -veteraani Dame Christian Howard käsiteli kysymystä *Faith and Order and the Churches*. Hän pitäytyi klassisessa anglikaanisessa ekumenianäkemyksessä, jonka mukaan kirkot ovat ekumenian varsinaisia subjekteja ja kirkon näkyvä ykseys on ekumenian varsinainen päämäärä. Siksi kysymykset sakramenteista, virasta ja paikallisista yhteiselämän rakenteista ovat edelleen tärkeitä ekumeenisessa työskentelyssä. Howardin esitelmälle antoi kiinnostavan taustan hänen pitkä kokemuksensa Englannin kirkon luottamustehtävissä. Hän esimerkiksi tuli Englannin kirkon edustajana Faith and Order -komission ensimmäiseksi naisjäseneksi New Delhissä vuonna 1961.

Mary Tanner ja Günther Gassmann esitelmöivät kumpikin otsikolla *What is Faith and Order?*. Heidän esitelmistään saa hyvän historiallisen katsauksen Faith and Order -liikkeen historiaan ja rakenteisiin sekä komission nykyohjelmiin. Gassmannin esitelmä julkaistaneen suomeksi Suomen ekumeenisen neuvoston *Näköala-Utsikt* -lehdessä. Konsultaation kaikki esitelmät löytyvät englanniksi ekumeniikan arkistosta.

Genevestä koko maailmaan

Esitelmää Turun Faith and Order -konsultaatiossa

Pekka Kärkkäinen

Ellen, tänään ja huomenna

Metropoliitta John (Zizioulas) Ekumeenisesta patriarkaatista maalasi esitelmässään laajan vision Faith and Orderin historiasta ja jopa tulevaisuudesta kuten puheen varsin kunnianhimoinen otsikko lupasikin. Laaja aihe ei kuitenkaan kuljetanut puhujaa detaljien harhapoluille, vaan tarjosi systemaattisesti ajatellun näkemyksen Faith and Orderin tehtävistä ennen ja nyt.

Zizioulaksen lähtökohta oli kysymyksessä Faith and Orderin identiteetistä ekumeenisessä liikkeessä. Hänen mukaansa ongelma piilee jo nimessä Faith and Order, joka hänen mukaansa – erotettuna Life & Work -liikkeestä – kantaa mukanaan lännen teologiasta periytyvää uskon

ja tekojen erottelua. Tätä kaksijakoisuutta on ekumeenisen liikkeen historiassa pyritty kuitenkin jatkuvasti silloittamaan. Siitä on seurannut Zizioulaksen mukaan jatkuva identiteetin etsintä, jossa vanha vertaileva metodi on saanut antaa tilaa ns. horisontaalisuudelle, joka ottaa entistä paremmin huomioon oppikysymysten yhteyden mm. sosiaalisiin kysymyksiin.

Tärkeinä teemoina Faith and Orderin lähihistoriassa Zizioulas toi esille kirkon näkyvän ykseyden, BEM-dokumentin, Apostolinen usko -projektin sekä koinonia-käsitteen tuomisen ekumeeniseen keskusteluun. Viimeksimainittua Zizioulas pitää keskeisenä välineenä ekumeenisen teologian ongelmanratkaisussa.

Erityisesti koinonia-käsite auttaa lievittämään jyrkkää jakoa opin ja elämänkysymysten välillä. Sen avulla voidaan teologiset kysymykset liittää laajempaan kulttuuriseen kontekstiin, mm. keskusteluun eri tieteiden tai muiden uskontojen kanssa. Epäilyjä herättää metropoliitta Johnin tapa liittää koinonia voimakkaasti persoonan käsitteeseen.¹ Pyrkikö hän koinonia-käsitteen kautta saamaan persoonan perustuvan ontologian ekumeenisen teologian perustaksi? Tässä tulee muistaa, että Zizioulas on itse yksi koinonia-ekkleziologian keskeisiä kehittäjiä.

Lopuksi Zizioulas kokosi muutamia mielestään tärkeitä haasteita Faith and Orderin tulevaisuudessa. Ensiksikin hän korosti teologista liikkeen luonnetta ja sen pyrkimystä näkyvän ykseyden edistämiseen. Nämä perinteiset teemat tulisi kuitenkin käsitellä laajemmin kuin mitä tähän mennessä on tehty. Tähän liittyy myös yhteisen opintulokinnan etsiminen traditi-
on uudelleentulokinnan avulla. Lopuksi hän korosti vielä koinonia-käsitteen merkitystä etiikan ja ekkleziologian ongelmien ratkaisussa.

Nuorempien teologien ääni

Esitelmänsä aluksi pastori Antti Saarelma toi esille nuorten teologien reaktioita keskusteluun Faith and Orderin työskentelytavoista. Aihetta valottaakseen hän selosti lyhyesti nuorten teologien ryhmän tunnelmia ja julkilausumaa Santiago de Compostelan maailmankonferenssissa. Saarelman mukaan ryhmä asettui hieman yllättävästikin puolustamaan Faith and Orderin perinteisten metodien merkitystä

niitä vastaan esitetyn kritiikin keskellä. Ryhmän raportti sisälsi mm. kritiikkiä usein esiintyvää traditionaalisen ja kontekstuaalisen lähestymistavan vastakkainasettelua kohtaan. Raportin mukaan vastakkainasettelun sijasta tulisi edistää dialogia erilaisten metodien välillä.

Saarelma kertoi edelleen, että hänen saamansa käsityksen mukaan ekumeenisesti suuntautuneiden nuorten teologien piirissä Faith and Orderin pyrkimyksiä kohtaan tunnetaan vahvaa luottamusta. Samoin hän toi esille että nuoresta polvesta löytyy runsaasti voimavaroja kehittää Faith and Orderin menetelmiä vastaamaan yhä paremmin modernin ekumenian haasteisiin. Saarelma näki tärkeänä tasapainon löytämisen opillisten ja elämänkysymysten välillä. Ilman sitä Kirkkojen maailmanneuvosto on vaarassa sortua yksipuolisuuteen, joka pitemmän päälle uhkaa sen koko olemassaoloa.

Pohtiessaan Faith and Orderin luonnetta Saarelma kiinnitti aluksi huomion sen asemaan Kirkkojen maailmanneuvostossa. Viitaten asiasta käytyyn keskusteluun hän korosti Faith and Orderin, Life & Work -liikkeen sekä kansainvälisen lähetysliikkeen itsenäistä asemaa Kirkkojen maailmanneuvoston alkuperäisinä muodostajina. Jokaisen liikkeen näkökulmien on saatava vaikuttaa omalla panoksellaan KMN:n työskentelyyn, jotta se voisi oikealla tavalla palvella jäsenkirkkojensa ekumeenisia pyrkimyksiä.

Erityisesti Faith and Orderin luonne kirkkojen välisenä liikkeenä sisältää aineksia jotka antavat sille erityisaseman ekumeenisena foorumina. Saarelma kiinnitti huo-

1 Kts. myös Matti Kotiranta: Persoonan perikoreesia s. 24.

miota Faith and Orderin mahdollisuuksiin tuoda hyvinkin laajoja piirejä ekumeenisen liikkeen työskentelyyn. Nuorten teologioiden kannalta merkittävää on F&O:n mahdollisuus edustaa "tavallista kirkossakävijää" järjestöjä korostavan suuntauksen keskellä.

Samoin Faith and Orderilla on mahdollisuus käyttää sitä potentiaalia, jota löytyy ekumeenisesta teologiasta kiinnostuneista teologeista ja maallikoista eri kirkkoissa. Näistä suuri osa on juuri nuoria teologeja, jotka ovat tutustuneet ekumeenisen liikkeen kysymyksiin opintojensa yhteydessä. Saarelma näki myös tärkeänä rohkaista komission jäseniä edistämään Faith and Orderin työtä paikallistasolla yhteistyössä esimerkiksi juuri nuorten teologien kanssa.

Paikallistason työ onkin Saarelman mukaan elintärkeää nuorten teologioiden osallistumiselle Faith and Orderin toimintaan. Toisaalta on tärkeää edistää yhteyksiä eri alueiden välillä, erityisesti teollistuneiden maiden ja kolmannen maailman välillä. Komission työskentely on tähän mennessä ollut melko keskusjohtoista, mutta tilanteen muuttumisesta on jo merkkejä.

Esitelmänsä lopuksi Saarelma pohti lähitulevaisuuden haasteita. Ensimmäinen on sen Faith and Order -komission täysistunto 1996, jonka valmisteluihin tulisi kiinnittää riittävästi huomiota. Samoin tulisi miettiä kuinka valmistautua Kirkkojen maailmanneuvoston yleiskokoukseen Hararessa 1998 ja tulevaan kristinuskon 2000-vuotisjuhlaan. Saarelma muistutti, kuinka Canberran yleiskokouksessa Faith and Orderin panos oli jäänyt lähes olemattomaksi puuttuvan ennakkovalmistelun vuoksi. Näistä virheistä tulisi

ottaa opiksi ja aloittaa välittömästi laajapohjainen ja innovatiivinen valmistelu, jossa jo nyt olemassaolevat potentiaalit otetaan täysipainoisesti käyttöön.

Alueellisia näkökulmia

Neville Callamin (Jamaika) aiheena oli Faith and Order Karibian näkökulmasta. Callam muistutti, että Karibialla ekumenia liittyy saumattomasti tietoisuuteen alueen kirkollisen elämän kolonialistisista juurista. Yksi ekumenian perustavia lähtökohtia alueella on tällä vuosisadalla herännyt haluttomuus ottaa passiivisesti vastaan länsimaissa syntynyt kirkkojen hajaannus. Itse hajaannus on nähty kolonialismin välineenä väestön alistamiseksi, johon on liittynyt myös ymmärtämättömyys paikallisia ongelmia kohtaan. Siten on myös saanut alkunsa kirkkojen yhteistyö sosiaalisten kysymysten parissa.

Callam käsitteli laajasti Faith and Orderin työn tuloksia, mutta kommentoi melko varovaisesti niiden merkitystä karibialaisessa kontekstissa. Dokumenteista ovat erityisesti Church and World sekä Costly Unity saaneet vastakaikua kolmannessa maailmassa. Tämä johtuu Callamin mukaan siitä, että kyseisissä dokumenteissa kirkon ykseyden ongelmaa ei eroteta mm. pyrkimyksestä oikeudenmukaisuuden toteutumiseen. Esitelmänsä lopussa Callam ilmaisee toiveen, että Faith and Orderissa ei kadotettaisi koko luomakunnan cheytymisen näkökulmaa keskittyttäessä kirkon ykseyden edistämiseen. Tämä on hänen mukaansa edellytys sille, että kolmannen maailman kirkot kokevat tulevaisuudessakin Faith and Orderin työn itselleen tärkeäksi.

Yemba Kekumba Zairesta kertoi esitelmässään Faith and Orderista afrikkalaisessa kontekstissa. Kuten Callam myös Kekumba aloitti viittauksella ekumeenisen liikkeen ja kolonialismin murtumisen väliseen historialliseen yhteyteen. Tämän vuosisadan aikana tapahtunut kehitys on aiheuttanut Afrikassa kuitenkin aivan uusia ongelmia, jotka uhkaavat nuorten valtioiden elämää.

Kekumban mukaan Faith and Orderin toimintatavat ovat olleet tähän asti hyvin länsimaiseen ajatteluun sidottuja. Viime aikoina on kuitenkin esiintynyt pyrkimyksiä korjata tilannetta. Näitä pyrkimyksiä Kekumba selvitti esittelemällä

kahta Faith and Orderin järjestämää afrikkalaisten teologioiden kokousta. Nämä olivat Hararessa 1992 järjestetty konsultatio ja Santiagon maailmankonferenssin yhteydessä järjestetty afrikkalaisten osanottajien kokous. Kekumban mukaan kokouksissa kävi ilmi kaksi asiaa. Ensimmäkin Faith and Order ei ole kovin tunnettu Afrikan kirkkojen keskuudessa, mutta osanottajat kokivat kokoukset hyvin positiivisesti. Toiseksi tämänkaltaiset alueelliset kokoukset ovat vakava haaste koko Faith and Orderin työlle. Ne antavat uuden näkökulman sen työtapoihin ja päämääriin. Lopuksi Kekumba heittikin kysymyksen: onko Faith and Order valmis kohtaamaan nämä uudet haasteet?

Roomalaiskatolisen kirkon yleiskatekismus ja kirkollinen pluralismi

Saku Toiviainen

1. Kirkon ja yhteiskunnan dialogi

Kenelle katekismus on tarkoitettu? Ilmaiseeko kirkko katekismuksessaan ennen kaikkea sen, mitä on uskottava, vai sen, mitä jokaisen tulee uskosta ja sen sisällöstä tietää? Onko katekismuksella dogmaattinen vai pedagoginen painopiste? – Näiden kysymysten kanssa painiskelee Suomen evankelisluterilainen kirkko tällä hetkellä, kun se laatii uutta kristinoppiaan. Samoihin kysymyksiin kiitoutui myös maailmanlaaja roomalaiskatolinen kirkko laatiessaan uutta katekismusta. Lokakuussa 1992 ilmestynyt roomalaiskatolisen kirkon uusi yleiskatekismus on eräs vastausyritys esitettyihin ongelmiin.

Katekismusprosessi alkoi oikeastaan jo 1950-luvulla, mutta varsinaisen sytyksen sille antoi Vatikaanin II konsiili. Kuten tunnettua konsiili piti tärkeinä,

että kirkko käy dialogia ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Koska kunkin maan ja maanosan historiallinen tilanne on erilainen, ei kirkon käymä dialogiakaan voi olla kaikkialla samanlaista. Eurooppalaisen ihmisen elämänpiiriä hallitsevat erilaiset kysymykset kuin Aasiassa tai Latinalaisessa Amerikassa arkeaan elävän ihmisen. Ympäröivän yhteiskunnan kanssa käytävän dialogin monimuotoisuutta ja kirjavuutta pidettiin II konsiilissa sekä tärkeinä että myönteisenä.

II konsiili ruokki katekeettista toimintaa 1960-luvulta lähtien mm. Italiassa, Ranskassa, Alankomaissa, USA:ssa ja Latinalaisen Amerikan maissa. Esimerkiksi Italiassa katekismus sai kirjasarjan muodon, jossa otettiin huomioon paitsi pedagoginen, psykologinen, liturginen ja eksegeettinen tutkimus, myös katekeettojen ja opetettavien lasten vanhempien antama palaute.

”Hollantilainen katekismus” on Suomessa tunnetuin II konsiilin virikkeistä syntynyt hedelmä. Tämä hollantilaisten piispojen 1966 julkaisema katekismus pyrkii ottamaan vaarin oman aikansa ja ympäristönsä kysymyksistä. Se pyrkii julistamaan muuttumatonta uskoa ajanmukaisessa muodossa nimenomaan aikuisväestön keskuudessa. Katekismus kutsuu keskustelukumppaniksi kaikkia ihmisiä. Se ei halua rajoittaa vain roomalaiskatoliseen aikuisväestöön, vaan toivoo saavuttavansa muiden kristittyjen lisäksi myös ei-kristityt. Ihmisyyden kysymykset ovat kaikille yhteiset.

2. Ranskalainen pluralismi

Eurooppalainen katekismuskeskustelu ajautui ristiriitoihin Ranskassa 1980-luvun alkupuolella. Ristiriitojen taustalla on Ranskan piispojen torjuma ajatus yhdenmukaisesta kansallisesta katekismuksesta. Piispat eivät pitäneet tällaista hanketta moniarvoisessa Ranskassa tarpeellisenä. Kansallisen katekismuksen sijaan he antoivat yleisohjeet, joiden mukaan ranskalaisten katekeettojen tuli uskononopetuksessaan orientoitua. Paavi Johannes Paavali II arvioi tilannetta kuitenkin toisin. Hänen mukaansa piispojen yleisohjeet ovat liian väljät. Myös uskonopin kongregaation prefekti Joseph Ratzinger puuttui tilanteeseen ja vaati Ranskan piispoja laatimaan yhteisen kansallisen katekismuksen, johon piispat sitten taipuivat. Katekismus ilmestyi syksyllä 1985.

Ranskan katekismusproblematiikka liittyi omana juonteenaan laajaan jo 1960-luvun lopulla alkaneeseen kirkollista pluralismia koskevaan keskusteluun. Kuinka itsenäisiä paikalliskirkot voivat olla

suhteessaan Roomaan? Miten kontekstuaalista paikalliskirkon teologia voi olla? Missä kulkevat pluralismin rajat?

3. Yleiskatekismus – rajanveto kirkolliseen pluralismiin

Erään vastauksen pluralismin rajoihin antoi ylimääräinen piispainsynodi joulukuussa 1985. Loppuasiakirjassaan synodi ilmaisi toivovansa hyvin yksimielisesti ”koko katolisen uskon- ja moraalioopin käsittelevää katekismusta tai kompendiumia, joka olisi kuin koordinaatiopiste eri alueilla valmistuville katekismuksille ja kompendiumeille”. Synodi ei siis halunnut katekismusta, joka korvaisi alueelliset, paikalliskirkkojen katekismukset. Mutta se halusi katekismuksen, jonka mukaisesti paikallisten katekismusten tulisi orientoitua.

Ylimääräinen piispainsynodi asetti katekismushankkeelle myös suuntaviivat. Katekismuksen tulee synodin mukaan selittää katolista uskoa ja moraalialue raamatullisesti ja liturgisesti, sen tulee esittää oikea oppi ja mukautua uskovien nykykäsitykseen elämänhorisonttiin. – Ylimääräisen piispainsynodin paaluttamat yleiset suuntaviivat ovat monille tulkinnoille alttiit. Niinpä ne herättivät jatkuvaa keskustelua koko valmistumisprosessin ajan. Keskustelussa pidettiin mahdollisena esimerkiksi yhteistä ”nykyaikaista elämänhorisonttia”, koska elämänhorisontti on sidoksissa ihmisen historialliseen todellisuuteen. Myös raamatullisuus, liturgisuus ja oikea oppi ovat historiaan sidottuja käsitteitä. Joissakin puheenvuoroissa asetettiin kyseenalaiseksi koko katekismushanke, sillä pirstaloituneessa maailmassa yhtä kaikille sopivaa katekismusta ei pidetty mahdollisena.

12-jäseninen katekismuskomissio teki työtään kesäkuusta 1986 helmikuuhun 1992. Viellä marraskuussa 1989 piispat ja piispainkonferenssit antoivat katekismusversiosta lausuntonsa, johon sisältyi 24 000 muutosehdotusta. Kun Johannes Paavali II:n apostolinen konstituutio "Fidei depositum" saatteli 11.10.1992 matkaan lopullista yleiskatekismusta, hyväksytty katekismus oli koko yleiskatekismushankkeen yhdeksäs versio.

4. Piispojen katekismus

Roomalaiskatolinen kirkko on ottanut rohkean askeleen ryhtyessään katekismusprosessiin ja saadessaan aikaan koko kirkolle tarkoitetun yleiskatekismuksen. Vaikka katekismuksen runkona on klasinen nelijako (1. uskontunnustus 2. sakramentit 3. moraalit 4. kristillinen spiritualiteetti), yleiskatekismuksen painopiste ei ole pedagoginen vaan dogmaattinen. Katekismus ei ole yksinkertainen uskon esitys, vaan monella tavoin painava puheenvuoro, josta avautuu tie roomalaiskatolisen kirkon painotuksiin. Historia näyttää kuinka kauan näinkin hienosyinen opin erittely säilyttää kiinnostavuutensa ja tuoreutensa.

Yleiskatekismus on kulkenut varsin pitkän tien esimerkiksi "Hollantilaisen katekismuksen" tavoitteista. Kun "Hollantilainen katekismus" pitää kohderyhmäänä aikuisia, yleiskatekismus on suunnattu ennen kaikkea piispoille. Kun Johannes Paavali II suuntaa katekismukseen liittyvässä apostolisessa konstituutiossaan yleiskatekismuksen ennen kaikkea piispoille ja korostaa sen mahdollisuuksia kansallisten katekismusten viimeistelyssä, hän asettaa selkeästi rajoja kirkolliselle pluralismille. Paavi sanoo

katekismuksen olevan luotettavan uskon opin normin, joka palvelee erityisesti kansallisten katekismusten viimeistelyä.

"Hollantilainen katekismus" pyrki puhumaan ymmärrettävällä kielellä ajankohtaisista asioista aikansa ihmisille. Sama pyrkimys liittyi ylimääräisen piispainkokouksen yleiskatekismukselle antamiin suuntaviittoihin. Kuitenkin katekismuksen ilmaisutapa on perin raskas. Se on jaettu – kuin kanoninen laki – juoksevalle numerolla 2865 kappaleeseen; saksalainen versio sisältää yli 800 sivua. Vaikka roomalaiskatolinen yleiskatekismus on tarkoitettu erityisesti piispoille, ja vaikka katekismus on monella tavoin raskas luettava, tavallinen kansa on ostanut sitä innokkaasti. Se on halunnut tietää, mitä kirkko opettaa, ja miten se tulkitsee tätä maailmaa. Suurinta kritiikkiä yleiskatekismus on saanut kolmannelle eli moraalialueelle koskevasta opetuksesta. Moraalia koskeva luku on ymmärrettävästi vaikea, sillä juuri siinä joudutaan väijymättä tekemisiin historiallisen todellisuuden kanssa. Miten katekismuksen ihanteet puhuvat juuri tässä historiallisessa tilanteessa näiden ihmisten keskuudessa?

– Kuolemanrangaistusta koskevat katekismuksen kannanotot (§ 2266) ovat herättäneet varsin laajaa kritiikkiä. Kuulun myös niihin, joiden on vaikea liittyä yleiskatekismuksen kuolemanrangaistuksesta esittämään tulkintaan. Katekismus toteaa, että kunkin rikoksen raskaus määräytyy siitä koituvan rangaistuksen. Argumentoinnissa tämän laajemmin katekismus jatkaa, ettei kirkko raskaimpien rikosten tähden sulje pois kuolemanrangaistusta. Koko kuolemanrangaistuksesta käyty teologinen ja yhteiskunnallinen keskustelu on jätetty katekismuksen kysymysasettelun ulkopuolelle.

Turkin ja Irakin kristityistä

Sari Kuustola

"Turkin vanhimman kristillisen asujaimiston häviäminen on suunnaton inhimillinen tragedia mutta myös suuri kulttuurinen menetys." (Hollannin Turkin pääkonsuli Jan J. Jon Jonker Roelants Turkish Daily News -lehdessä)

Marttyyrius ja ihmeet ovat leimanneet Kaakkois-Turkissa sijaitsevan Tur Abdinin historiaa. Alueella sijaitsee 300- ja 400-luvulta periytyviä, edelleen käytössä olevia rakennuksia, jotka ovat arvokkaita pyhiinvaelluskohteita kaikille maailman kristityille. Viime vuosina tilanne Kaakkois-Turkissa ei kuitenkaan ole ollut kovin lohdullinen. Kurdien taistelu oikeuksiensa puolesta on usein ylittänyt meidänkin uutiskynnyksemme, mutta alueella asuvat kristityt, joista suurin osa kuuluu syyrialais-ortodoksiseen kirkkoon, eurooppalainen lehdistö on (saksalaisia ehkä lukuunottamatta) jättänyt täysin huomiotta. Viime vuonna tosin tuo

pieni, sisukas syyrialaisyhteisö sai hiukan ansaitsemaansa julkisuutta, kun Mar Gabrielin luostarissa asuva arkkipiispa Samuel Aktas vastaanotti vuoden Pro Fide -palkinnon. Samuel Aktas on määrätietoisesti johtanut Turkin kristittyjen vaikeaa eloonjäämiskamppailua. Persianlahden sodan aikana toimeenpannuista poikkeuslaeista huolimatta Samuel Aktas auttoi kaikin mahdollisin tavoin Irakista Turkkiin pakenneita syyrialaisia kristittyjä.

Turkissa kristittyjen määrä on muutaman viime vuoden aikana pudonnut 15 000:sta pariin tuhanteen. Toisin kuin monissa arabimaissa kristittyjen muuttoliikkeen käynnistäjä ei ole ollut radikaali islam, joka on Turkissa hyvin uusi, vasta aivan viime aikoina enemmän jalansijaa saanut ilmiö. Turkin kristittyjen maastamuuttoa on ennen kaikkea motivoinut maassa jo pitkään vallinnut nationalismi, jonka syn-

kimpiä ilmenemismuotoja on ollut maan etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöihin kohdistunut diskriminointi. Se on tehokkaasti nakertanut voimaa kristityiltä; luostareiden ponnistelu lasten kristillisen kasvatuksen turvaamiseksi ja ikivanhan perinnön siirtämiseksi tuleville sukupolville on jäämässä hedelmättömäksi. Aikaisemmin leimallisesti kristilliset kylät ovat nyt suurelta osin muslimien tai kurdien asuttamia. Syyttömiä syyrialaisia on surmattu; tapausten viemistä oikeuteen ei yleensä ole edes ehdotettu. Esim. vuonna 1994 Turkissa tapettiin neljä kristittyä johtajaa. Kristittyjen kylä on poltettu. He ovat joutuneet kurdissien ja turkkilaisten välisten taistelujen puristuksiin. He eivät ole saaneet käyttää kallisarvoista syyrian kieltään opetuksessa, myös syyriankielisten raamattujen hankkiminen on toisinaan ollut mahdotonta.

Turkin naapurimaassa Irakissa kristittyjen tilanne on yleensä ottaen ollut astetta parempi. Irakin hallitus on antanut maan kristityille, joista suurin osa kuuluu kaldealaiseen riitukseen, mahdollisuuden koulutukseen ja sivistykseen. Monet maan kristityistä ovat saaneet työpaikan hallituksen palveluksessa ja ovat näin saattaneet kohota huomattaviinkin asemiin. He ovat saaneet julkaista syyriankielisiä rukouskirjoja, muut syyriankieliset julkaisut ovat sen sijaan olleet kiellettyjä. Pari vuotta sitten Irakin kasvatusministeriö antoi assyrialaisille oikeuden kehittää omia koulujaan sekä itsenäisesti suunnitella ja toteuttaa niiden lukujärjestykset. Ensimmäisen kerran 1200 vuoteen assyrialaiset saivat näin mahdollisuuden kouluissa opettaa ja oppia omaa kieltään. Saksalaisten Tur Abdinin ystävien alullepanemien projektien avulla Pohjois-Irakiin on saatu koulukirjoja 1. ja 2. luokille. Kaksinkertaisesta saarrosta –

YK:n Irakin vastaisista talouspakotteista ja Irakin Kurdistanin-politiikasta – kärsivät assyrialaiset kristityt ovat jaksaneet kantaa huolta koulutuksestaan. "Me tarvitsemme kirjoja, kirjoja, kirjoja", sanoi vuosi sitten nuori opettaja Sersenkistä. Myös Irakin kristityt ovat saaneet pelätä henkensä puolesta; irakilaisen kristillisyyden viimeisimmät – eikä varmasti viimeiset – marttyyrit kuolivat kurdissien tekemässä hyökkäyksessä joulukuussa 1994. Ensimmäisen maailmansodan aikana surmattiin määrätietoisesti puoli miljoonaa assyrialaista; heidän mielisään sama kansanmurha jatkuu vielä tänäkin päivänä. Epäinhimilliset elinolosuhteet ja turvattomuudentunne ovat saaneet yli 110 000 kristittyä jättämään Irakin viimeisen viiden vuoden aikana.

Turkin ihmisoikeusrikkomukset ovat hidastaneet maan pyrkimyksiä solmia tulliliitto Euroopan unionin kanssa; nyt sopimus on kuitenkin periaatteessa hyväksytty, mutta sen täytäntöönpanemisen ehdoksi EU on edelleen asettanut Turkin ihmisoikeustilanteen korjautumisen. Länsi ei siis vielä ole täysin ummistanut silmiään. Tulliliiton mukanaan tuomat edut ja Turkin maantieteellinen sijainti suhteellisen vakaana linnakkeena kuohuvalla Kaukasus-Lähi-itä -akselilla ja ennen kaikkea sen suuri armeija ovat kuitenkin saaneet lännen katsomaan tämän liittolaisensa rikkomuksia sormien läpi. Tänä päivänä ei ole syytä alleviivata uskonnollista vastakkainasettelua; kristillisyyden säilyttäminen Turkissa ja Lähi-idässä on haaste myös lännen kristityille, ei kuitenkaan esim. asettamalla alueen valtauskontoa, islamia vastaan, vaan päinvastoin uskontojen välistä, molemminpuolisten uhkakuvien poistamiseen tähtävää dialogia syventämällä. Euroopan pitäisi vihdoinkin herätä tietoisuuteen

Lähi-idän kristillisyydestä, ei ainoastaan muutamina pyhiinvaelluspaikkoina Jerusalemissa, vaan laajemminkin mitta-kaavassa. Mutta onko mahdollista saada länsi tiedostamaan tuo tilanne, kiinnostumaan ja välittämään siitä? Piispa Samuel Aktasin sanoin: "Euroopan kirkot ovat jättäneet meidät oman onnemme nojaan. Ne voisivat tehdä meidän hyväksemme paljon, jos ne tahtoisivat... Tässä asiassa kaikkien maailman kristittyjen täytyy pitää yhtä. Heidän täytyy unohtaa, että he ovat katolisia, protestanteja tai ortodokseja."

Irakista ja Turkista Eurooppaan paenneet kristityt ovat eri tavoin yrittäneet auttaa entisiä kotiseutujaan. Itävallassa ja Saksassa toimii Turabdin-järjestö, joka Unescon avustamana pyrkii Turkin vanhojen luostarien säilyttämiseen. Ruotsissa Assyriska demokratiska rörelsen (ADR) on välittänyt taloudellista apua Lähi-itään. Lisäksi ADR on yrittänyt saada tiedotusvälineet kiinnittämään huomiota unohdetun kansan kohtaloon.

Tiedot on poimittu seuraavista lehdistä ja julkaisuista:

* Hujådå. Assyrisk månatlig & kulturell-, nyhets- och informationstidning. Februari 1995.

* Hujådå. April 1995.

* Hujådå. Maj 1995.

* Kiertokirje. Marttyyrikirkon Ystävät r.y:n julkaisu. No 1-1994.

* MECC newsreport. April 1991. (A Stubborn Remnant – The Syrian Orthodox Community in Turkey)

* Newsweek. June 1991. (Kurdistan's Other Victims)

* Pogrom. Oktober/November 1994. (Assyrer im Nordirak)

* Pogrom. Dezember 1994/Januar 1995. (Frieden lernen für die Zukunft)

KIRKOT JA EUROOPAN MURROS

Millaista yhteisöllisyyttä uskonnot tarjoavat?

Symposium 14.-15.11.1995

Paikka: Säätytalo, sali 15 (2. krs), Snellmaninkatu 7, Helsinki

Tiistai 14.11.1995

Iltapäivä: Euroopan itä ja länsi

Aamupäivä: Tilanneanalyysi

9.15 Prof. Eeva Martikainen: Symposiumin avaus

9.30 Kansliapäällikkö Kirsti Rissanen: Markkinat avautuvat – yhteisöt pirstoutuvat

10.00 Dos. Jan-Peter Paul: Euroopan integraatio ja solidaarisuus – katolinen näkökulma

10.30 Tauko

10.45 FT Heikki Mikkeli: Missä menet Eurooppa? Eurooppalaisen identiteetin muotoutuminen

11.15 Keskustelu

12.00 Tauko

14.00 Dos. Kimmo Kääriäinen: Venäjä ja Länsi-Eurooppa – ylittämättömän distanssi?

14.30 Piispa Leino Hassinen: Moraali ja kommunismin perintö

15.00 Keskustelu

15.30 Tauko

16.00 FL Teuvo Laitila: Balkan – eurooppalaisen integraation koetinkivi

16.30 Prof. Heikki Palva: Islam ja Eurooppa

17.00 Keskustelu

17.30 Ensimmäisen päivän päätös

Keskiviikko 15.11.1995

Aamupäivä: Kirkkojen vastauksia integraation haasteeseen ja pirstoutumisen uhkaan

9.30 Dos. Juhani Forsberg: Kirkkojen Eurooppa Porvoon sopimuksen jälkeen

10.00 Diakoni Pentti Laukama: Santiago de Compostela ja eurooppalaisen ekumenian mahdollisuudet

10.30 Tauko

10.45 Pastori Irja Askola: Onko yleiseurooppalaisuuden ylläpitäminen kirkkojen tehtävä?

11.15 Keskustelu

12.00 Tauko

Iltapäivä: Kirkot ja yhteiskunnan arvot

14.00 TT Antti Raunio: Luterilainen ja katolinen käsitys sosiaalisesta vastuusta

14.30 Kansanedustaja Paula Kokkonen: Euroopan integraatio ja terveydenhoidon etiikka

15.00 Keskustelu

15.30 Tauko

16.00 Arkkipiispa Jaan Kiivir: Kirkon yhteiskunnallinen tehtävä nyky-Virossa

16.30 TT Seppo Kjellberg: Luterilainen työn etiikka reaali-Euroopan ongelmissa

17.00 Keskustelu

17.30 Dos. Tapio Lampinen: Symposiumin kokoaminen ja päättäminen. Mitä kirkkoilla olikaan sanottavana katoavan yhteisöllisyyden ongelmaan?

Symposium on osa teologisen tiedekunnan antamaa täydennyskoulutusta.

Tervetuloa!

Ketko-kurssi ohjaa nuoria kansainväliseen ekumeeniseen työhön

Olli-Pekka Silfverhuth

Suomen ekumeenisen neuvoston nuorisosaaston ja kristillisen opintokeskuksen järjestämä Ketko-kurssi on jälleen käynnissä. Ketko on ollut jo pitkään hyvä väylä nuorille ja nuorille aikuisille tutustua ekumeniaan. Mutta mikä tämä kurssi oikein on ja mitä se pitää sisällään?

Ketko-kurssi eli kansainvälisen ja ekumeenisen toiminnan kurssi järjestetään tänä syksynä kahdennentoista kerran. Kurssin tarkoituksena on antaa perustietoa ekumeniasta, ja antaa valmiuksia kirkkojen kansainvälisessä toiminnassa mukana olemiseen. Kansainvälistyvässä maailmassa ja yhdistyvässä Euroopassa nämä asiat tulevat yhä tärkeämmiksi.

Ketko on pääasiassa suunnattu nuorille, nuorille aikuisille ja nuorisotyöntekijöille. Kansainvälisyyteen ja ekumeniaan perehdytään monipuolisesti. Koulutusohjelmaan ovat kuuluneet mm. seuraavat

aiheet: ekumeenisen liikkeen historia ja periaatteet, kirkkomaantiede, ekumenian teologia, kirkkojen väliset järjestöt Suomessa ja muualla, ekumeeninen nuorisotyö, Suomen kirkkojen ja kristillisten järjestöjen kansainvälinen työ, kansainvälinen diakonia ja avustustoiminta, eri kirkkojen jumalanpalveluselämä tutustuminen sekä Suomen ulko- ja nuorisopolitiikka. Lisäksi vuosittain käsitellään jostain ajankohtaisista ekumeenista teemaa. Näitä ovat olleet mm. ORLE eli oikeudenmukaisuus, rauha ja luomakunnan eheys -projekti, ja nyt viime keväänä Porvoon julistus.

Kurssi koostuu neljästä viikonlopusta, joilla kullakin on oma teemansa. Todistuksen saamisen ja kurssin suorittamisen edellytys on osallistuminen jokaiseen viikonloppuun. Lisäksi kurssilaiset käyvät tutustumassa yhteen kristilliseen kirkkoon tai järjestöön, jonka he sitten esittelevät muille kurssilaisille. Kokoontumiset järjestetään Helsingissä jonkin kirkon tai kristillisen yhteisön tiloissa, mihin samalla tutustutaan vähän paremmin.

Tänä vuonna kurssia on pidennetty siten, että kaksi viikonloppuista on kolmipäiväisiä eli perjantaista sunnuntaihin. Toinen näistä järjestetään Morbackassa, jossa on samaan aikaan nuorten ekumeeninen viikonloppu. Tämän viikonlopun teema on hiljaisuus, rauha ja oikeudenmukaisuus. Viikonlopun tarkoitus on antaa mahdollisuus tiiviimpään yhdessäoloon ja syvempään keskusteluun. Tietopuolinen osuus keskittyy muihin viikonloppuihin.

Kurssiin liittyvät käytännön asiat hoitaa Ketko-sihteerit, jolla on apunaan kurssin suunnittelussa pieni työryhmä. Viime aikoina kurssin suunnittelussa on erityisesti mietitty, miten teoria ja käytäntö yhdistyisivät paremmin. Luentojen ohella ryhmätyöt on nähty hyväksi työskentelytavaksi. Elämyksellisempää kokemusta on tuonut kansainvälisen ekumeenisen kokouksen simultaatio, jossa harjoitellaan kokouskäyttäytymistä. Monet Ketkon käyneet hakevatkin isoihin kirkkojen välisiin kokouksiin tuetuiksi.

Kurssilta kerätyn palautteen mukaan osallistujat ovat olleet tyytyväisiä kurssin sisältöön. Enemmän on toivottu esim. eri kirkkojen jumalanpalveluselämän tutustumista ja elämyksellisempää osallistumista. Toiset ovat olleet sitä mieltä, että kurssiviikonloppuihin on ahdettu liikaa

asiaa. Näin aikaa ei ole ollut riittävästi paneutua syvemmin mihinkään teemaan ja tutustua näin erilaisiin ajattelutapoihin ja perinteisiin.

Purhaimmillaan Ketko on foorumi keskustelulle, jossa voi tuoda rohkeasti esiin omia ajatuksiaan ja kokemuksiaan. Keskustelua ja kysymyksiä tarvitaan, ja tässä on myös nuorilla sanansa sanottavana. Samalla monet ovat antamassaan palautteessa korostaneet sitä, että he ovat oppineet ymmärtämään ja kunnioittamaan paremmin erilaisia kristillisiä traditioita. Juuri tähän Ketko haluaa ihmisiä haastaa.

Ketko-kurssille osallistuu vuosittain noin 15–20 ihmistä. Erityisesti viime vuosina on toivottu lisää ekumeenista kirjavuutta. Kurssi on paljon antoisampi, jos siellä on useiden eri kirkkojen edustajia. Tähän pyritään panostamaan tulevina vuosina.

Kirkon työntekijät ja erityisesti teologit ovat perinteisesti muodostaneet kurssilaisten rungon. Erityisesti teologian opiskelijat ovat olleet tyytyväisiä kurssiin, koska siellä saa sellaista käytännön tietoa, jota ei yliopistossa saa. Kurssi täydentää näin ekumeenista tietämystä. Tärkeää olisi saada myös muiden alojen ihmisiä mukaan. Usein kuulee valituksia siitä, että ekumenia on vain teologien harastuskohde. Kuitenkin ei-teologeilla on myös hyvät mahdollisuudet lähteä kirkkojen väliseen yhteistyöhön mukaan. Meillä Suomessakin on esimerkkejä maallikoista, jotka ovat luoneet pitkän ja merkittävän uran ekumeniassa.

Tarkempia tietoja Ketko-kurssista saa kurssisihteeri Tarja Koskelalta puh. (90) 694 2885.

Pluralismi – haaste itsetutkiskeluun ja työhön

Stuerttina KMN:n Faith and Order -komission nuorten teologien konsultaatiossa Turussa

Tiina Ranttilä

Osallistuin stuerttina KMN:n Faith and Order -komission nuorten teologien konsultaatioon Turussa 3.–11.8.1995. Stuertin töiden lisäksi minulle ja kahdelle muulle stuertille avautui ainutlaatuinen mahdollisuus seurata myös konsultaation työskentelyä. Minulle eniten uusia, konkreettisia näköaloja avasi jäsenyyteni nuorten teologien pluralismia pohtineen ryhmän työskentelyssä. Vanhemmat konkariteologit vierailivat ryhmässä kuulemassa nuorten kysymyksenasetteluja ja esittämässä kokemuksesta nousevia ajatuksia.

Meidän ryhmämme todisti jo koostumuksestaan väkevästi moninaisuudesta. Meitä

oli Intiasta, Indonesiasta, Kiinasta, Keniasta, Guyanasta, Venäjältä, Romaniasista, Saksasta, Ruotsista ja Suomesta. Kirkkokuntien kirjo oli samalla lailla laaja. Ryhmän työskentelyä leimasi se, että kukaan meistä ei puhunut englantia äidinkielenään, vaan se oli kaikille joko toinen tai kolmas vieras kieli. Saimme siis jo ryhmänä etsiä teitä toistemme taustan ja kokemuksen ymmärtämiseen. Saimme hyvää oppia siihen, mitä on todella kuulla toista ihmistä, sillä ryhmän metodina oli kuunnella ja kysyä, ei pyrkiä väkipakolla esittämään vastauksia.

Minulle kontekstuaaliset kertomukset arkipäivän kirkollisesta elämästä ympäri

maapalloa olivat avartavia ja uusiin kysymyksenasetteluihin ohjaavia. Huomasin oman taustani suomalaisena riviluterilaisena olevan varsin erikoinen, koska sitä kuvaa valtakirkkoon kuuluminen ns. kristillisessä maassa, hyvin pienet muiden uskontojen vähemmistöt, varsinaisten kansallisten vähemmistöjen puuttuminen ja kulttuurinen yhtenäisyys.

Pluralismin monet kasvot

Pluralismi on hyvin monen näköistä ja monen tasoista. Ryhmän käsityksen mukaan voidaan puhua ainakin uskonnollisesta, ideologisesta, sosiopoliittisesta, kulttuurisesta ja ekonomisesta pluralismista. Uskonnollinen pluralismi sisältää sekä uskonnon sisäisen että eri uskontojen välisen moninaisuuden. Esimerkiksi entisten kommunististen maiden ideologisen järjestelmän murtuminen haastaa kirkotkin monella tasolla. Miten kirkot vastaavat uskonnolliseen pluralismiin tai materialistiseen köyhät-rikkaat -akseliin tai ideologiseen monimuotoisuuteen? Yhteiskunnat ajautuvat toisesta ääripäästä toiseen: Romaniassa on tällä hetkellä yli 200 poliittista puoluetta.

Luomisteologia on vahvasti yhteydessä pluralismiin: Jumala antoi monimuotoisuuden luomistyössään. Helluntai voidaan nähdä pluralismin restauraationa, kuten professori Jean Tillard (kat. O.P.) totesi. Pluralismi on Jumalan lahja, mutta samalla on myös pluralismia, joka on synnin seurausta. Ihmisen vapaus ottaa osaa luomistyöhön ja konstituutioon ja vapaus muokata koko kosmosta on Jumalan antamaa. Pluralismi on myös tämän toiminnan vaikutusta ja näin heijastaa syntiä. Pluralismi Jumalan lahjana ja synnin aiheuttama pluralismi kietoutuvat toi-

siinsa. On mahdotonta asettaa selviä rajoja niiden välille.

Kysymys siis kuuluu, mitä kerrottavaa pluralismilla on kristittyjen itseymmärrykselle. Tuoko se herkkyyttä? Viekö se uudelleen lukemaan ja tulkitsemaan Raamattua? Kristittyjen halu ykseyteen saa rukoilemaan prosessia, jossa moninaisuus mahdollistaisi ja pyhittäisi yhä rikastuvan ykseyden. Kolmiyhteinen Jumala todistaa jo omassa olemuksessaan moninaisuudesta ykseydessä ja ykseydestä moninaisuudessa. Entä kristityt?

Naapuruus muiden uskontojen kanssa

Eläminen muiden uskontojen antaman haasteen ja paineen alla vie kristityt syvään itsetutkiskeluun ja oman identiteetin tarkasteluun. Tuo toinen, jota helposti kutsutaan vieraaksi, pahaksi, uhkaavaksi ja demoniseksi, on jo omalla olemassaolollaan, saati sitten asettamallaan paineella ja uhkalla kristittyjen olemassaololle haastamassa kristittyjä keskusteluun ja metanoiaan. Kirkkojen teologian tekeminen tämän haasteen alaisena tulisi ohjautua spiritualiteetin valtavasta runsaudesta ja Raamatun ja traditioiden uskollisesta uudelleen lukemisesta.

Länsimaisiin kaupunkeihin on muodostunut muuttoliikkeen kautta aivan uusia uskontojen moninaisuutta ilmentäviä tilanteita. Jossakin toisaalla rinnakkain on eletty iät ja ajat. Onko helpompaa elää vanhassa vai uudessa pluralistisessa tilanteessa? Alkaako uskontojen välinen koinonia filosofiselta tasolta vai yhteisestä rinnakkainelosta ja todistuksesta, joka perustuu rauhaan ja oikeudenmukaisuuteen?

Pluralistinen konteksti voi luoda huutavaa tarvetta kristittyjen näkyvälle ykseydelle. Esimerkiksi Indonesiassa muslimit haluavat luoda islamilaisen valtion ja he omaavat poliittisen enemmistön. Siksi kristittyjen on rakennettava ykseytensä niin näkyväksi kuin mahdollista. Pastori *Elisabeth Mailoa* (Protestant Church in the Moluccas) kysyikin, mitä lähetys tosiasiallisesti on tällaisessa tilanteessa, kun dialogi islamin kanssa on mahdotonta uskon tasolla. Etiopiassa kristittyjen on keriännyt yhteen taistelemaan islamia vastaan erityisesti sen omaavan poliittisen vallan takia. Etiopialaisesta näkökulmasta diakoni *Fitsum Kalayu Berhe* (ort.) totesi, että taistelu on myös mitä totisinta realismia eri uskontojen kesken, ei vain dialogi ja suvaitsevaisuus.

Yhteydet ja naapuruus muiden uskontojen kanssa kutsuvat, pakottavat ja auttavat kristittyjä miettimään yhä uudelleen, mitä on Jumalan Jeesuksessa ilmoitettu täyteys ja mikä syvyys ja rikkaus siihen kätkeytyy. Kristityille on ja tulee aina olemaan todellinen kuorma tunnustaa, että Jeesuksessa on Jumalan ilmoituksen täyteys, ainoa uskontunnustuksenaan, joka vie uskon eheyteen mutta ei ole poisulkeva. Filosofisesta kristologiasta tulisi myös ottaa askelia käytännölliseen kristologiaan. Tässä prosessissa nuoret kirkot voivat olla ja haluavat olla lapsia, jotka kysyvät kysymyksiä ja sitä kautta avaavat tietä uudelle ajattelulle. Jumalan täyteys on luodattavissa ja ymmärrettävissä vain kristittyjen yhteydessä, koinonian kautta.

Karismaattisten liikkeiden haaste kirkkoille

Organisoitujen kirkkojen ja useiden karismaattisten, fundamentalististen, evankelioivien liikkeiden käsitys lähetystyöstä on erilainen, mikä aiheuttaa kysymyksiä ja yhteentörmäyksiä. Kirkkojen jo aluperin heikko ja epätilyellinen koinonia särkyy proselytismin vuoksi. Tietenkin voidaan ensin kysyä, voivatko kirkot sanoa karismaattisten liikkeiden vievän niiltä ihmisiä, jos nuo ihmiset eivät ole edes olleet aktiivisia kirkkojen jäseniä. Evankelioivilla liikkeillä on selvä käsitys omasta identiteetistä, strategiasta ja lähetystyöstä. Ne eivät tunnu pohtivan onko niiden hengellisyys hyvää ja toimivaa jossakin aivan toisessa kontekstissa kuin niiden omassa alkuperäisessä kontekstissa. Samalla nuo liikkeet eivät tunnu antavan ihmisille tilaa kasvaa uskossaan ulkopuolisista auktoriteeteista riippumattomiksi. Vahva toisesta, ei tästä, maailmasta olemisen korostus ei tue kiinnostusta kristittyjen yhteiseen todistukseen maailmassa, eikä yhteyksien löytämistä kaikkiin ihmisiin ja luomakuntaan.

Evankelioivat, karismaattiset liikkeet haastavat kirkot kysymään omaa identiteettiään, tapaansa hoitaa tehtäväänsä ja olemustaan paikallisessa kontekstissa. Keitä me olemme? Mikä on meidän lähetysnäköymme ja miten se palvelee koinoniaa? Kirkot joutuvat tunnustamaan huutavan näkyvän ykseyden tarpeen ja etsimään teitä koinoniaan, joka todistaa maailmalle kaikista rakenteista huolimatta. Ilman todistusta kirkkojen olemassaolo on tarkoituksetonta ja kuollutta. Evankelioivien liikkeiden haaste vie kirkot tärkeään ja kriittiseen itsetutkisteluun.

Yhtäältä organisoidut kirkot joutuvat kysymään itseltään, mitä ne antavat evankelioiville liikkeille ja kuinka paljon ja mitä ne ovat valmiit vastaanottamaan. Toisaalta kirkkoilla olisi opittavaa ja vastaanotettavaa karismaattisilta liikkeiltä. Liikkeet voisivat tuoda kadotettuja tai alaspainettuja spiritualiteetin ulottuvuuksia kirkkojen koinoniaan. Samalla liikkeiden tulisi voida ottaa osaa yhteyteen. Kaiken kaikkiaan tarvittaisiin siis hedelmällistä dialogia niiden välille, jotka muotoilevat ja elävät uskonsa eri lailla.

Teologia ja tieteiden välinen työskentely

Nuorten teologiien ryhmä oli huolissaan maallistumisen kasvusta. Sekularisoituminen nähtiin jotenkin positiivisena muutoksena, ismiksi muutoutuminen hälyttävänä.

Sekularismin kasvun tulisi vaikuttaa teologian tekemisen prosessiin. Yksi keino ymmärtää maallistumisprosessia eri konteksteissa olisi tieteiden välinen työskentely. Se estäisi linnoittautumasta ylihengellisyyteen ja edistäisi yhteyksien ja verkostojen rakentamista. Tieteiden välinen työskentely terävöittäisi teologisia perspektiivejä ja auttaisi teologiaa olemaan relevanttia tänä päivänä.

Metropoliitta *John Zizioulas* (ort.) nosti ihmiskäsityksen teologian avaimeksi toisiin tieteisiin nähden ja toisten tieteiden avaimeksi teologiaan. Teologialle on kasvavaa tilausta antaa näkökulmansa ja rakentaa siltoja. Se voi palvella kaikkia tieteitä ja koko luomakuntaa. Teologiien tulisi integroitua tieteiden väliseen dialogiin ja lähestyä myös teologiaa sitä kautta.

Kirjastokierroksella Alan ko maissa

Tiina Ahonen

Viime vuosina monet oppilaitokset ovat kilvan vahvistaneet kansainvälisiä yhteyksiään. Opiskelijan näkökulmasta tämä on merkinnyt lähinnä opiskelu- tai harjoittelumahdollisuuksien avautumista ulkomaisissa yhteistyökohteissa.

Helsingin yliopiston vaihto-ohjelmissa on runsaasti valinnanvaraa. Sopimuksia on solmittu niin yliopistojen, tiedekuntien kuin laitostenkin kesken, sekä kahdenvälisesti että verkostojen puitteissa. Teologisen tiedekunnan ERASMUS/ICP -sopimusverkon (Amsterdam, Edinburgh, Strassburg ja Tübingen) vaihto-opiskelijapaikat ovat kuitenkin yksinomaan perustutkinto-opiskelijoita varten. Jatko-opiskelijalle paikka voi silti aueta yliopiston kaikkien alojen opiskelijoille suunnatun haun kautta. Jatko-opiskelija saa myös vapaammin valita perilläolokautensa keston, kun perustutkinto-opiskelijoiden edellytetään useimmiten viipyvän vaihtokohteessa joko lukukauden tai koko lukuvuoden ajan. Yksityiskohtaisempia tietoja kohteista ja hakuaajoista löytyy teologisen tiedekunnan

opinto-oppaan 1995–1996 sivuilta 28–30 sekä syyslukukauden opetusmuutosmonisteen etusivulta. Yhteyshenkilöiltä voi myös kysellä kohdetiedekuntien opinto-oppaita ja muuta aineistoa selailtavakseen.

Itse hain apurahaa Amsterdamin yliopistoon (Universiteit van Amsterdam, UvA) kolmeksi kuukaudeksi keväällä 1995. UvA ottaa vuosittain vastaan yhden tai kaksi Helsingin yliopiston perus- tai jatkotutkinto-opiskelijaa kahdenvälisen sopimusten nojalla. Aikomukseni oli työskennellä omatoimisesti paikallisissa kirjastoissa ja kartuttaa tutkimusaineistoani, ja tämä hanke onnistuikin odotusten mukaisesti. Teen lisensiaatintutkimusta dogmatiikan alalta, eteläafrikkalaisen missiologin David Boschin ajattelusta, ja alankomaalaisiin koelmiin sisältyi oletetun runsaasti aihepiiriä koskevaa materiaalia.

Mahdollisuus osallistua opetukseen tuli iloisena yllätyksenä. Yleensä ottaen opetukseen osallistuvan edellytetään osaavan hollantia, joka on UvA:n virallinen opetus-

kieli. Noihin aikoihin osasin sitä tuskin nimeksi. Paraikaa oli kuitenkin meneillään professori Theo Witvliet'in johtama seminaari, jossa käytetyn kielen annettiin – poikkeuksellisesti – määräytyä osallistujakunnan koostumuksen mukaan. Sain siis kutsun kurssille, jonka teemana oli Evangelie en kultuur/Gospel and Culture eli teologia Euroopassa, Aasiassa ja Afrikassa. Seminaarin 12 osanottajan joukossa olivat edustettuina kolme maanosaa, viisi valtiota ja seitsemän äidinkieltä. Yhteinen vieras kieleemme oli luonnollisesti englanti. Luen-tojen ja havaintoesitysten lisäksi kokoonnuimme myös maanosaryhmiin ja laadimme kirjoitelmia, jotka sitten koottiin kursimonisteeksi.

Amsterdamin yliopistoon kirjoittautunut saa maksuttoman lainausoikeuden paitsi UvA:n omaan myös kaupungin toisen suuren yliopiston, VU:n (Vrije Universiteit) kirjastoon. Myös VU:ssa on teologinen tiedekunta. Ulkopuoliset henkilöt saavat käyttää kokoelmia maksua vastaan. UvA:n kirjaston lainausjärjestelmä on viimeisen päälle itsepalvelua On-line, ja kauko-lainapalvelu maan muista akateemisista kirjastoista niin ikään nopea ja tehokas. Luettelen seuraavassa muutamien kirjastojen ja instituuttien yhteystietoja, iloksi ja hyödyksi sekä niille, jotka kenties seuran-vat jälkiäni vaihto-opiskelijana, että niille, jotka eivät malta pysyä poissa kirjojen parista lomallakaan.

UvA:n pääkirjasto (p. 020-525 2326) ja teologinen tiedekuntakirjasto (p. 020-525 2024) sijaitsevat kaupungin keskusta-alueella samassa osoitteessa Singel 425, 1012 WP Amsterdam. Rakennuksen kätöksissä on myös Bibliotheca Rosenthaliana (p. 020-525 2366), joka kiinnostanee Vanhan testamentin ja juutalaisuuden tutkijoita. Löysin kaupungista myös itsenäisen, poikkitieteellisen ja suorastaan viihtyisän Etelä-Afrikan instituutin (Suid Afrikaanse Instituut, p. 020-624 9318), jonka monipuolisten kokoelmien pariin palasin useaan

otteeseen. Tämäkin paikka sijaitsee aivan kantakaupungissa: Keizersgracht 141, 1015 CK Amsterdam.

VU:n kirjasto puolestaan sijaitsee kauempana keskustasta, mutta raitiovaunu kuljettaa kävijän helposti perille osoitteeseen De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. Teologian ja patristiikan kokoelmat löytyvät rakennuksen 13. ja 14. kerroksesta (p. 020-444 5213). Ala-aulasta pääsee VU:n kirjakauppaan, jossa on kaupungin parhaat valikoimat teologista kirjallisuutta. Löytö-jä voi tehdä myös keskikaupungilla, osoitteessa Boekhandel Kirchner bv, Lelieg-racht 18, 1015 DE Amsterdam (p. 020-624 4449).

Resepion lukijoiden kannalta kiinnostavin etappi lienee Utrechtin kolossaalisen kampuksen suojissa sijaitseva yliopistojenvälisen missiologian ja ekumeniikan tutkimuksen instituutti IIMO (Interuniversitair Instituut voor Missiologie en Oecumenica, p. 030-532 079), jonka jäsenistöön kuuluu myös eräitä ekumeenisia ja lähetysjärjestö-jä. Myös aikaisemmin Leidenissä sijainnut missiologian osasto löytyy tätä nykyä Utrechtista, keskustoimiston yhteydestä. Missiologian osastolla on laaja kokoelma kolmannen maailman teologista kirjalli-suutta, ja ekumeniikan osastolla on huomi-oitu myös venäläinen ortodoksisuus. Insti-tuutti julkaisee kolmesti vuodessa aika-kauskirjaa *Exchange* (Journal of Missiologi-cal and Ecumenical Research; päätoimit-tajana Leny Lagerwerf). Instituutin osoite on Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht. – Huomautettakoon vielä, että Helsingin yli-opistolla on opiskelijavaihtoa myös Utrechtin yliopiston kanssa.

Kirjapölyn tai suurkaupunkivilinän pöker-ryttämille vierailijoille suosittelen vielä vaellusta Kennemer-dyynillä Pohjanme-ren rannikolla tai retkeä Amsterdamin Rijksmuseumiin, Vermeerin maalausten maailmaan.

USA ja the Urban Servant Corps kutsuu!

Raija Eeva

Puun lehdet punertavat ja lentelevät ympäri raikasta syysilmaa. Tuntuu kuin tuulenpuuska tarttuisi ajatuksiini temmaten ne muistelomatkalle syksyiseen Denveriin. Tähän aikaan syksystä Denverin miljoonakaupunki kylpi vielä auringon lämmössä eläen amerikkalaisen kiihkeätä päivärytmiä. Mutta miten ihmeessä kirjoitan muistoistani teille tai mitä varten muistelomatani suuntana on kaupunki villissä lännessä?

Kaksi vuotta sitten lähdin osittain kirkkohallituksen tukemana seikkailuun, joka avasi silmiäni eteen miljoonakaupungin slummit ja mahtimaan vähäosaiset. Rikkaus, mikä pursui eteeni erilaisesta kulttuurista ja erilaisesta tavasta elää, tempaisi minut uudeltaiselle matkalle myös si-

säiseen minääni. Vuoteni, jonka vietein *The Urban Servant Corps*:n kansainvälisessä ja ajatuksia herättävässä yhteisössä, oli kuin raikas syystuuli ajatuksiini, elämäni ja uskooni.

Nyt lukijoille varmaan herää kysymys, mikä tämä USC, joka saa aikaan tällaista suomalaisessa diakonissa? USC on yksi Amerikan evankelis-luterilaisen kirkon vapaaehtoisjärjestöistä, jotka toimivat kaikkien vähäosaisimpien ihmisten parissa (useimmiten suurkaupungeissa). USC-yhteisön tarkoituksena on yhteisön jäsenen oman henkilökohtaisen uskon todeksi eläminen lähimmäistä auttaen. Yhteisöön sitoudutaan vuodeksi tai joskus sopimuksesta lyhyemmäksi ajaksi. Vuonna 1993–1994 yhteisö koostui yhdeksästä eri-ikäi-

sestä amerikkalaisesta sekä minusta suomalaisesta diakonista. Harvoin yhteisön lukumäärä kuitenkaan pysyi kymmenessä, sillä kotimme oli suosittu levähdyspaikka monille ulkomaalaisille amerikkalaisille vieraille. Yhteisön jäsenenä jaoimme elämämme sekä mursimme leivän lähimmäistä palvellen.

Minun työpaikkani oli The Women's Bean Project, joka oli työpaikka kodittomille ja köyhille naisille, jotka olivat joutuneet pitkäaikaistyöttömiä kehään. The Women's Bean Project:ssa naisille opetettiin taitoja sekä pyrittiin rakentamaan uudelleen usein elämän matkalla kadonnutta itsetuntoa. Toisena työpaikkani oli CHARG, joka oli päiväkeskus vakavasta mielisairaudesta kärsiville ihmisille. Työpaikalla opin todella paljon amerikkalaisesta sosiaaliturvasta ja sen toteutuksesta sekä erilaisesta tavasta ajatella sosiaalisia ongelmia. Mielenkiintoista!

Sitten raikkaat syystuulet puhalsivat jälleen syyskuussa 1994, kun suunniteltu kotimatka Suomeen muuttui yllättäen lentomatkaksi USA:n itärannikolle, Annapolixeen. Kotosuomen sijasta katselin Amerikan ev.-lut. kirkon ystävyyshiippakunnan merellisiä maisemia. Jokaisella Amerikan ev.-lut kirkon hiippakunnalla on nimetty oma ystävyysmaa tai hiippakunta jossakin päin maapalloa. Delaware-Maryland hiippakunta oli valinnut

Suomen ja Viron ystävikseen. Mikä lie, selitys minun yllättävälle matkasuunnitelman muutokselle syyskuussa 1994.

Pian huomasin olevani puhujamatkoilla ja ajelevani kahdeksankaistaisella moottoritieellä ympäri kaunista Delaware-Maryland:n hiippakuntaa tavoitteenani vierailla ja kertoa hiippakunnan luterilaisissa seurakunnissa Suomesta ja Suomen kirkosta. Samalla työskennellen yömajassa, jota ylläpitävät eri kirkkokunnat yhdessä. Toimin yömajassa sosiaalisyöntekijänä naisille ja perheille. Taas kerran puhalsivat uudet tuulet. Tuulet, jotka taas kerran tuulettivat kunnolla niin sisäistä kuin ulkoistakin elämääni. Puhujamatkoillani ja ollessani erään seurakunnan "aktiivijäsen" opin ja koin todella paljon Amerikan evankelis-luterilaisesta kirkosta. Kaikista kokemuksistani rikastuin sisäisesti, karsastuin elämään yksinkertaista elämää ja hengellisesti löysin uutta.

Sinä, seurakunnan työntekijä tai aktiivinen maallikko, jos olet kiinnostunut uusista tuulista omassa elämässäsi ja jos olet valmis unohtamaan taloudellisen hyödyn tavoittelun, niin ota yhteys allekirjoittaneeseen tai Kirkon ulkoasiain osastoon teologisten asiain jaostoon. Meiltä saat lähempää tietoa Yhdysvalloissa olevista mahdollisuuksista. USA odottaa!

(Urban Servant Corps -järjestöstä ks. myös Reseptio 1/1994)

Kiinnostaako Faith and Order?

Anna tietosi nuorten teologien tietopankkiin

Nuoremmille teologeille on avautunut uusi mahdollisuus tutustua Faith and Order -työskentelyyn. Kirkkojen maailmanneuvoston Faith and Order -sihteeristö on perustanut Geneveen nuorten teologien tietopankin, johon kerätään tietoja ekumeenisesti suuntautuneista nuorista teologeista.

Faith and Order -sihteeristö pyrkii tietopankin avulla luomaan yhteyksiä nuoriin teologeihin. Alkuvaiheessa tietopankki palvelee lähinnä sihteeristön tarpeita. Jatkossa tietopankkilaisia ryhdyttäneen pitämään ajan tasalla komission työstä. Parhaassa tapauksessa pari tietopankkilaista vuodessa voi saada kutsun tarkkailijaksi komission kokoukseen tai johonkin erityiskonsultaatioon.

Kirkkomme on keräämässä tietoja nuorista teologeistaan, joita voitaisiin tarjota tietopankkiin. Tietopankkilaisella tulisi olla

- teologinen perustutkinto (TM),
- ikää enintään 35 vuotta,
- kirkollisia tehtäviä tai akateemisia jatko-opintoja,

- kiinnostusta kirkkojen välisiin suhteisiin,
- harrastusta ekumeeniseen teologiaan sekä
- kielitaitoa.

Jos olet kiinnostunut asiasta, lähetä Kirkon ulkoasiain osastolle englannin kielellä kahtena kappaleena vapaamuotoinen "Personal Data for Faith and Order Younger Theologians" Databank":

- henkilötiedot ja valokuva,
- yhteystiedot (ml. email)
- luettelo kirkollisista tehtävistä,
- maininnat ekumeenisista yhteyksistä,
- perustiedot akateemisista opinnoista,
- 10 riviä omasta tutkimustyöstä,
- oma arvio kielitaidosta ja
- enintään 6000 merkin CV.

Teologiset asiat
Kirkon ulkoasiain osasto
PL 185
00161 Helsinki

Lisätietoja puhelinnumerosta
(90) 1802 353.

Bossey'n ekumeeninen instituutti

Suomen ekumeeninen neuvosto välittää hakemuksia Kirkkojen maailmanneuvoston ylläpitämän Bossey'n ekumeenisen instituutin kursseille. Instituutti sijaitsee Sveitsissä, Geneven lähistöllä Célignyssä, ja sen kurssit ovat avoimia kaikille.

Vuoden 1996 lyhytkursseja ovat mm.

Seminar on Orthodox Theology and Spirituality (8.-17.4.)
Jewish-Christian Symposium on the Jubilee (19.-23.5.)
Lay Leadership Training course (2.-21.6.)
FIFTY YEARS OF ECUMENICAL EDUCATION: A Nikos Nissiotis Memorial Colloquium (28.7.-2.8.)

Graduate School of Ecumenical Studies -kurssin otsikko on "ON BEING AGENTS OF GOD'S PEACE". Tämän ns. pitkän kurssin ajankohta on 3.9.-20.12.1996.

Suomen ekumeenisella neuvostolla ei ole omaa stipendirahastoa. Neuvosto välittää hakemukset eteenpäin ja hakija pyrkii huolehtimaan opintojen rahoituksesta omatoimisesti esimerkiksi oman kirkkonsa tai kristillisen yhteisönsä kautta.

Hakemukset lyhytkurssille tulee toimittaa neuvoston toimistoon viimeistään kaksi kuukautta ennen kurssin alkua, pitkälle kurssille 2.5.1996 mennessä.

Lisätietoja kursseista ja niille hakemisista saa SEN:n stipendiasiaisihteeriltä, Heikki Niskaselta, Urheilukatu 28 A 1, 00250 Helsinki, puh. (90) 2418 416 (iltaisin) tai Suomen ekumeenisen neuvoston toimistosta, PL 185, 00161 Helsinki, puh. (90) 1802 369, fax (90) 174 313 sekä Kirkon ulkoasiain osaston teologisten asiain toimistosta apulaissihteerillä Mari Kinnuselta, puh. (90) 1802 353 (ma-ke), fax (90) 1802 230.

RESEPTIO????????????????????

- reseptio on vastaanottamisprosessi
- se on kirkollisen ja teologisen tiedonkulun yksi väline
- ruohonjuuritason etsimistä
- palautteen saamista ja antamista
- vastaanottamista
- virallista tai epävirallista hyväksyntää
- teologisten tekijöiden ja dialogien vaikutusta
- siinä on eri tasoja, kirkollinen, seurakunnallinen, yksilöllinen
- vaikuttavia tekijöitä ovat myös ei-teologiset tekijät
- prosessi voi johtaa tuloksiin, vuorovaikutukseen
- prosessi voi johtaa kaiken loppumiseen
- kysymys on liikkeestä, joka etsii muotoaan
- Reseptio on myös Kirkon ulkoasiain osaston teologisten asiain toimiston ja ekumeniikan arkiston yhteisiä kysymyksiä ja tiedotusta
- tämä lehti haluaa löytää kohderyhmäkseen teologisista kysymyksistä kiinnostuneet henkilöt, jotka haluavat tietää enemmän, mitä kirkollisella ja ekumeenisella saralla keskustellaan...

TILAUSLOMAKE:

HALUAN, ETTÄ MINULLE POSTITETAAN RESEPTIO-TIEDOTUS-
LEHTI:

NIMI _____

OSOITE _____

POSTITETAAN OSOITTEELLA: RESEPTIO/ KIRKKOHALLITUKSEN
ULKOASIAIN OSASTO, PL 185, 00161 Helsinki

(Hyvä opiskelijatilaaja! Mikäli osoitteesi vaihtuu tai haluat lopettaa Reseption tilauksen, pyydämme sinua ystävällisesti ilmoittamaan: Toimistos sihteeri Anne Nousiainen, Systemaattisen teologian laitos, Aleksanterinkatu 7 PL 33, 00014 Helsingin yliopisto, p. (90) 1912 3030)